

ELS ESCAPOLIMENTS EN ELS CENTRES DE PROTECCIÓ DE LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA A CATALUNYA

ARIADNA MAYORAL SOLER

Treball Final de Grau

4rt Grau en Educació Social

Tutor: Joan Soler Mata

Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes

Universitat de Vic-Universitat Central de Catalunya

Vic, 15 de maig de 2020

RESUM

Aquesta investigació pretén conèixer la realitat dels escapoliments en els centres de protecció d'infants i adolescents a Catalunya i les diferents metodologies d'intervenció davant d'aquest fenomen. També pretén donar una visió crítica d'aquest fenomen tant poc estudiat, ja que tant a nivell d'Espanya com a nivell de Catalunya són escassos els estudis que tractin aquesta problemàtica i hi ha una manca de transparència per part de les Administracions responsables que no incorporen a les seves estadístiques oficials ni publiquen dades sobre escapoliments. A partir de les dades obtingudes, podrem comprovar que molts adolescents acollits en centre s'escapoleixen sovint o ho han fet alguna vegada, cosa que suposa un problema a l'hora de realitzar una intervenció educativa. A partir de la investigació també es vol conèixer aquest fenomen analitzant diversos aspectes com les motivacions que porten als joves a escapar-se, quin és el perfil sociodemogràfic d'aquests i la magnitud d'aquesta problemàtica a Catalunya. Hi ha moltes formes d'intervenció. Per aquest motiu s'han revisat els documents de bones pràctiques, els programes i reglaments de règim intern dels centres i s'han fet entrevistes a equips directius de diversos centres per escoltar la seva opinió sobre les diferents intervencions educatives davant els escapoliments. Amb la informació extreta d'aquestes entrevistes i a partir de la investigació realitzada en el marc teòric, s'ha plantejat una proposta de metodologia d'intervenció per a fer front als escapoliments.

Paraules clau: Protecció a la Infància i l'adolescència, Acolliment en centre, Intervenció socioeducativa, Escapoliments.

ABSTRACT

This research aims to know the different methodologies for intervention to face of the phenomenon of runaways in residential protection centers for children and adolescents in Catalonia. It also aims to give a critical view of this phenomenon which hasn't been almost studied in Spain or in Catalonia. From the information extracted, we can see that many mentored adolescents often run away or at least they do it once, which is a problem when it comes to educational intervention. The research also aims to know this phenomenon by analyzing various aspects such as the motivations that lead young people to escape, what is the socio-demographic profile of these and the magnitude of this problem in Catalonia with the available data. There are many forms of intervention. For this reason, I have revised documents of different centers and interviewed some directors of various centers have been interviewed to hear their opinion on the different educational interventions in the event of runaways. With the information extracted from these interviews and based on the research carried out in the theoretical framework, I will propose an intervention methodology to deal with the runaways.

Key words: Child and adolescent protection, Foster Care, Socio-educational intervention, Runaways.

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ.....	1
2. OBJECTIUS I PREGUNTES DE LA INVESTIGACIÓ.....	2
3. MARC TEÒRIC.....	4
3.1. CONTEXTUALITZACIÓ.....	4
3.2. MARC LEGAL.....	6
3.2.1. NIVELL INTERNACIONAL.....	6
3.2.2. NIVELL ESTATAL.....	8
3.2.3. NIVELL DE CATALUNYA.....	9
3.2.4. DOCUMENTACIÓ I NORMATIVA DELS CENTRES.....	13
3.3. TIPOLOGIES D'ESCAPOLIMENT.....	14
3.4. MAGNITUD DEL PROBLEMA.....	16
3.4.1. DADES EN LES ESTADÍSTIQUES ADMINISTRATIVES I PUBLICACIONS OFICIALS.....	16
3.4.2. DADES DE LA DIRECCIÓ GENERAL D'ATENCIÓ A LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA.....	18
3.4.3. PUBLICACIONS I ESTUDIS QUE RECULLEN DADES RELATIVES ALS ESCAPOLIMENTS.....	19
3.4.4. MEMÒRIES PUBLICADES PER A ENTITATS GESTORES DE CENTRES QUE FÀCIN REFERÈNCIA A L'ESCAPOLIMENT EN ELS SEUS CENTRES.....	21
3.4.5. RESUM DE LES DADES OBTINGUDES.....	24
3.5. CARACTERÍSTIQUES SOCIODEMOGRÀFIQUES DELS ADOLESCENTS QUE S'ESCAPOLEIXEN.....	25
3.6. RESPOSTES EDUCATIVES A L'ESCAPOLIMENT.....	27
3.7. EL CÀSTIG SEGONS LA PSICOLOGIA DE L'APRENTATGE.....	28

4. PART PRÀCTICA.....	29
4.1. METODOLOGIA.....	29
4.2. ASPECTES ÈTICS.....	29
4.3. EINES DE RECOLLIDA D'INFORMACIÓ.....	30
4.3.1. REVISIÓ DE REGLAMENTS DE RÈGIM INTERNS.....	30
4.3.2. ENTREVISTES.....	31
4.4. CATEGORIES D'ANÀLISI.....	32
4.5. ANÀLISI DE DADES I RESULTATS.....	34
4.5.1. TIPOLOGIES D'INTERVENCIÓ SEGONS LA MOSTRA DE RRI.....	34
4.5.2. ANÀLISI DE LES ENTREVISTES.....	37
5. CONCLUSIONS.....	46
5.1. SÍNTESI DELS RESULTATS DE L'ANÀLISI DE DADES.....	46
5.2. CONCLUSIONS EN RELACIÓ A LA PREGUNTA DE RECERCA I DELS OBJECTIUS DEL TREBALL.....	47
5.3. PROPOSTES DE MILLORA DE LA INTERVENCIÓ DAVANT L'ESCAPOLIMENT.....	48
6. REFLEXIONS FINALS.....	49
7. BIBLIOGRAFIA.....	51
ANNEXOS.....	58

1. INTRODUCCIÓ

A Catalunya, 9.701 infants i adolescents (Font: Informe estadístic mensual DGAIA Setembre 2019) viuen separats de la seva família per diferents motius. D'aquests més del 60%, concretament 5.882 viuen en centres de protecció residencials. La majoria dels acollits en el sistema de protecció són adolescents, Mayoral (2015)¹. El nombre d'adolescent tutelats s'han incrementat amb l'arriba de Menors Estrangers No Acompanyats, que en quasi en la seva totalitat també son adolescents.

Escapolir-se del centre es una manera de rebutjar o d'expressar el desacord o insatisfacció amb el centre. Dels adolescents acollits en centre la majoria són adolescents d'entre 15 i 18 anys, dels quals un 30% s'escapoleixen dels centres de protecció residencial, un 20% ho fan ocasionalment i un 10% de manera freqüent². L'escapoliment d'un adolescent d'un centre es una situació de risc que el sistema de protecció aborda des de diferents perspectives, que desenvoluparé en el marc teòric.

En primer lloc, s'estableixen protocols i instruccions que indiquen com actuar davant d'un escapoliment, aquestes instruccions i protocols tenen per finalitat assegurar una correcta comunicació als cossos i forces de seguretat i als diferents serveis i equips (EAIA) per tal de garantir en la mesura del possible la localització del menor. I en segon lloc, els centres implementen en els seu projectes i reglaments mesures de prevenció i d'intervenció de quan ja s'ha produït l'escapoliment, i també per a quan es produeix el retorn. Dins d'aquestes intervencions davant els escapoliments pretenc valorar les estratègies sancionadores, que apliquen conseqüències, com la privació de sortides, i les estratègies d'acollida, que pretenen crear un clima de confiança, posant de manifest que el centre espera i desitja el retorn, evitant l'amenaça del càstig.

Dit això, els centres de protecció son essencialment de caràcter obert, no obstant la reiteració en els escapoliments i el risc d'aquests, poden comportar que l'adolescent sigui ingressat en un centre de protecció específic on s'apliquin mesures de contenció i restricció de la llibertat³, com a Catalunya són els Centre Residencials d'Educació Intensiva (CREI)⁴.

¹ Mayoral Simón, Joan (2015). *El sistema de protecció a la infància i l'adolescència de Catalunya*. Revista de Treball Social, 205. Consultat data: 15/12/19.

² Generalitat de Catalunya. Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. *Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència*. Col·lecció Infància i Adolescència, número 11, p. 50. Barcelona, 2017. Consultat data: 15/12/19.

³ *Llei organica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor (LOPJM) en la modificació introduïda per la llei organica 8/2015, de 25 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i l'adolescència*. Articles del 25 al 35. BOE núm. 175 (2015). Consultat data 18/12/19. Extret de: https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2015-8222

⁴ Quaderns de legislació, 90. *Llei 14/2010 dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència. Decret 202/2009 dels òrgans de participació i de coordinació del Sistema Català de Serveis Socials. Article: 135*. Generalitat de Catalunya. Barcelona, 2010. Consultat data: 15/12/19. Extret de: http://treballiaferssocials.gencat.cat/web/contenut/03ambits_tematicos/07infanciaiadolescencia/observatori_drets_infancia/destacats_columna_dreta/llei_opportunitats.pdf

A nivell de l'Estat Espanyol i a Catalunya son escassos els estudis que aborden d'una manera sistemàtica aquesta problemàtica. Aquesta mancança és a nivell de coneixement de la magnitud del problema. En aquest sentit, ni les estadístiques oficials ni els estudis publicats recullen de manera sistemàtica aquesta realitat. Per tant, investigaré quines són aquestes causes i les característiques sociodemogràfiques dels adolescents, com a pas previ per a analitzar quines estergies educatives cal desenvolupar per a evitar aquest fenomen.

Els escapoliments són un fenomen que he pogut observar durant la meva experiència, laboral i com estudiant en pràctiques, dins un CRAE i un CREI, respectivament. Davant la manca de coneixements que tenia sobre aquest tema vaig decidir realitzar aquesta investigació per a poder conèixer la realitat d'aquesta problemàtica i les mesures d'intervenció que s'apliquen per a fer-li front dins els centres de protecció a la infància i l'adolescència de Catalunya.

Aquest treball s'estructura en dues parts principals. La primera part és un marc teòric sobre el fenomen dels escapoliments, on primerament hi haurà contextualització del fenomen i un marc legal. Tot seguit hi trobarem dades relatives a les tipologies dels escapoliments, la magnitud del problema a Catalunya i les característiques sociodemogràfiques dels joves que s'escapoleixen. Per a tancar aquesta part del treball, hi trobarem les diferents respostes educatives que s'utilitzen per a fer front als escapoliment i informació relativa al càstig segons la psicologia.

La segona part d'aquest treball, és una part pràctica on recullo dades a partir de l'anàlisi de Reglaments de Règim Intern i d'entrevistes a equips directius de diversos centres de Catalunya, per a poder extreure conclusions basades en totes les fonts de recollida d'informació d'aquesta part i del marc teòric. I finalment a partir de la informació extreta he realitzat una proposta de millora per a fer front al fenomen dels escapoliments.

2. OBJECTIUS I PREGUNTES DE LA INVESTIGACIÓ

Els objectius d'aquesta investigació són els següents:

1. Conèixer la realitat dels escapoliments en base a les dades disponibles i la percepció dels professionals sobre aquesta realitat.
2. Conèixer les mesures i pràctiques socioeducatives que actualment utilitza el sistema de protecció residencial de la infància i l'adolescència per a prevenir i fer front els escapoliments dels centres, i d'aquesta forma emmarcar aquest fenomen en un marc legal. .
3. I finalment, contrastar les dades extretes de les entrevistes que realitzaré amb les dades obtingudes prèviament, per a valorar i crear una proposta de millora per a fer front als escapoliments dels centres de protecció residencial.

Les preguntes que pretén respondre aquesta investigació són les següents:

-Quina és la realitat dels adolescents que s'escapoleixen dels centres de protecció?

-Quines són les estratègies socioeducatives que es s'utilitzen per a fer front als escapoliments?

-Quines són les millors estratègies, les sancionadores o les acollidores?

3. PART TEÒRICA

3.1. CONTEXTUALITZACIÓ

Una de les competències més importants de la Generalitat és la protecció a la infància i l'adolescència desemparrada. D'acord amb la Llei 14/2010 dels drets i les oportunitats de la infància i l'adolescència, la Generalitat de Catalunya, mitjançant la DGAIA, té la potestat de decidir, sense intervenció judicial, la separació d'un infant o adolescent de la seva família i la suspensió de la tutela i la guarda d'aquesta en relació a l'infant o adolescent.

Quan la Generalitat de Catalunya decideix aquesta separació, ha d'adoptar una mesura de protecció alternativa a la pròpia família. D'acord amb l'Article 120 de la Llei 14/2010 dels drets i les oportunitats de la infància i l'adolescència les possibles mesures són les següents:

“ a) L'acolliment familiar simple per a una persona o una família que pugui suplir, temporalment, el nucli familiar natural de l'infant o l'adolescent.

b) L'acolliment familiar permanent.

c) L'acolliment familiar en unitat convivencial d'acció educativa.

d) L'acolliment en un centre públic o concertat.

e) L'acolliment preadoptiu.

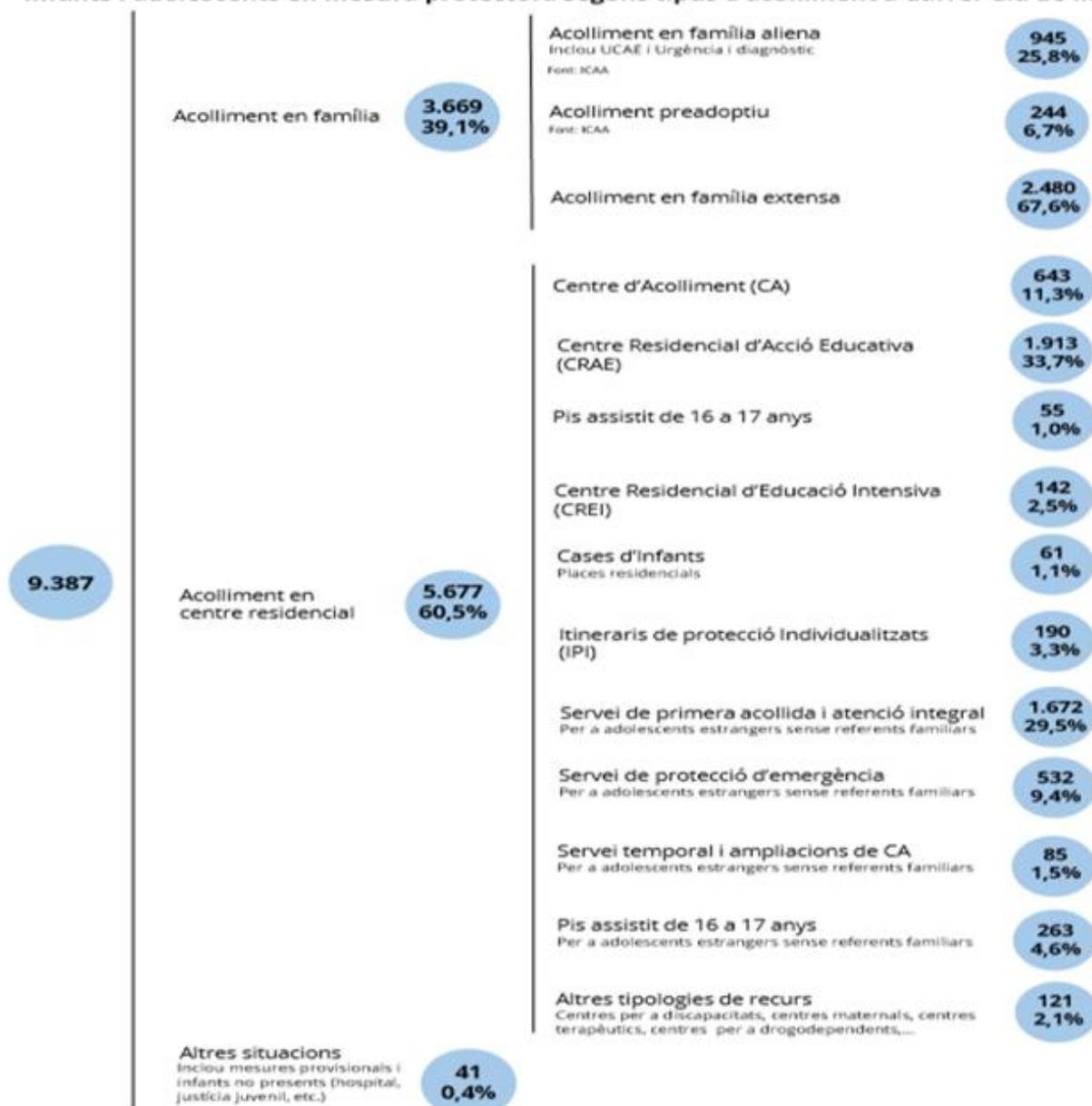
f) Les mesures de transició a la vida adulta i a l'autonomia personal.

g) Qualsevol altra mesura de tipus assistencial, educatiu o terapèutic aconsellable, d'acord amb les circumstàncies de l'infant o l'adolescent.”⁵

En el següent esquema podem observar els percentatges del tipus de mesura protectora que es van adoptar en el 2019:

⁵ Quaderns de legislació, 90. *Llei 14/2010 dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència. Decret 202/2009 dels òrgans de participació i de coordinació del Sistema Català de Serveis Socials. Article 120.* Generalitat de Catalunya. Barcelona, 2010. Consultat data: 15/12/19. Extret de: http://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematicos/07infanciaiadolescencia/observatori_drets_infancia/destacats_columna_dreta/llei_opportunitats.pdf

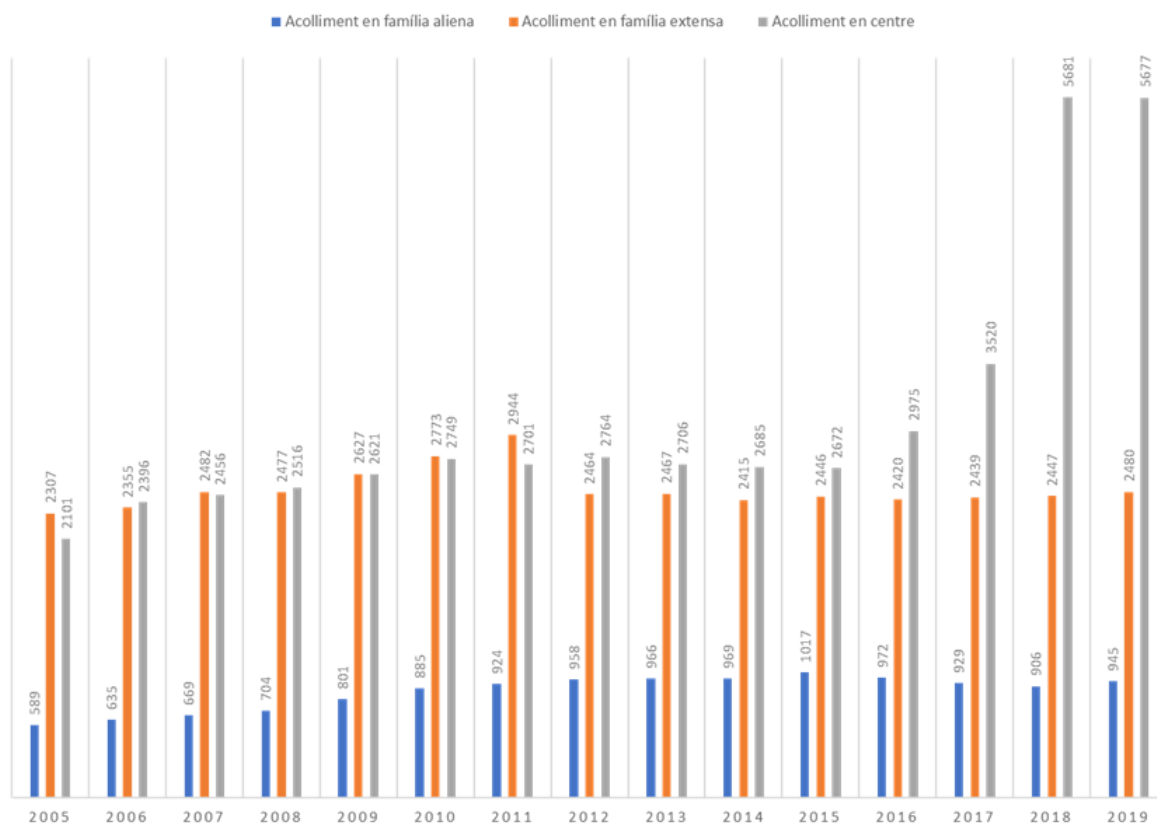
Infants i adolescents en mesura protectora segons tipus d'acolliment a darrer dia de mes

Font: DGAIA- Síni@, 31 de desembre de 2019

L'acolliment en centre públic o concertat, seria la última opció de modalitat en relació a la resta, però es la mes nombrosa, especialment durant els dos últims anys amb l'arribada de menors estranger no acompanyats. Per tant, l'acolliment en centre és una mesura de protecció de molta importància dins del sistema de protecció. Tal i com podem observar en el gràfic següent, hi ha hagut un augment considerable de la mesura d'acolliment en centre:

Evolució dels últims 15 anys: comparativa d'acolliment en família aliena, acolliment en família extensa i acolliment en centre

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades estadístiques publicades per la DGAIA.

Per tant, hi ha 5.677 infants i adolescents acollits en centre a Catalunya. La major part d'aquests menors d'edat acollits són adolescents i serà aquest col·lectiu l'objecte de la present investigació.

3.2. MARC LEGAL

3.2.1. Nivell internacional

A nivell internacional, no hi ha documents explícits que facin referència als escapoliments dels centres de protecció residencial, però sí que hi trobem documents internacionals que expliquen els drets dels infants i com aquesta tipologia de centre els hauria de garantir. Per tant, hi ha una relació entre el fenomen dels escapoliments i els documents següents, ja que els escapoliments, com podem observar, suposen l'incompliment d'aquests drets. Els documents són els següents:

A) Convenció dels Drets de l'Infant

La Convenció dels Drets de l'Infant, que és un instrument internacional adoptat per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 20 de novembre del 1989. Aquest estableix els drets civils, econòmics, socials i culturals de la infantesa.

Els articles 20 i 25 d'aquest document tracten sobre els infants institucionalitzats i expliquen les actuacions que cal fer per tal de garantir els drets d'aquests.

"Article 20

- 1. Un infant privat temporalment o permanentment del seu entorn familiar o quan per al seu interès primordial no es pugui permetre que hi romanguí, té dret a la protecció i l'ajuda especials de l'Estat.*
- 2. Els estats membres, d'acord amb les seves legislacions nacionals, han d'assegurar una atenció alternativa a aquest infant*
- 3. Aquesta atenció pot comprendre, entre d'altres, l'acolliment familiar, la kafala de la llei islàmica, l'adopció o, si fos necessari, la col·locació en institucions apropiades per a l'atenció de l'infant. En considerar les solucions s'ha de prestar una especial atenció al fet que és desitjable que l'infant continuï la seva educació en el seu propi medi ètnic, religiós, cultural i lingüístic. [...]*

Article 25

*Els estats membres reconeixen el dret de l'infant que ha estat internat o bé col·locat en una família d'acolliment per les autoritats competents, amb la finalitat d'atendre, protegir o tractar la seva salut física o mental, a una revisió periòdica del tractament que rep i totes les altres circumstàncies rellevants en aquest internament o acolliment familiar.*⁶

B) 64/142. Directrius sobre les modalitats alternatives de cura del nen

L'Assemblea General de les Nacions Unides va aprovar la resolució de les Directrius sobre les modalitats alternatives de cura dels nens. Aquest document desenvolupa les actuacions que s'han de desenvolupar per tal de garantir la cura dels infants i els seus drets. En els següents fragments es desenvolupa la temàtica dins de l'àmbit de l'acolliment residencial.

"2. Condiciones generales aplicables a todas las modalidades de acogimiento alternativo formal

95. Todas las medidas disciplinarias y de control del comportamiento que constituyan tortura o tratos crueles, inhumanos o degradantes, incluidas las medidas de aislamiento e incomunicación o cualesquiera otras formas de violencia física o psicológica que puedan poner en peligro la salud física o mental del niño, deben quedar prohibidas estrictamente de conformidad con las normas internacionales de derechos humanos.

C. Acogimiento residencial

22. Los centros de acogimiento residencial deberían ser pequeños y estar organizados en función de los derechos y las necesidades del niño, en un entorno lo más semejante posible al de una familia o un grupo reducido. Su objetivo debería ser, en general, dar temporalmente acogida al niño y contribuir activamente a su A/RES/64/142 20 reintegración familiar o, si ello no fuere

⁶ Palau del Parlament (1991, 17 de març) *La Convenció sobre els Drets de l'Infant: Adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 20 de novembre de 1989*. Consultat data: 13/12/2019. Extret de:

https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematics/07infanciaiadolescencia/observatori_drets_infancia/destacats_columna_dreta/Convencio_drets_infancia.pdf

posible, lograr su acogimiento estable en un entorno familiar alternativo, incluso mediante la adopción o la kafala del derecho islámico, cuando proceda.”⁷

3.2.2. Nivell estatal

A nivell estatal, també hi trobem documents que expliquen com s'han de garantir aquests drets dins de l'àmbit de protecció del menor, i també documents que si que tracten el tema dels escapoliments explicant les mesures d'actuació davant aquest fenomen. A continuació podem observar dos exemples:

A) Llei orgànica 1/1996 de 15 de gener de protecció jurídica del menor

En aquesta llei podem destacar l'article 21 que estableix en el seu punt 3 la prioritat de l'acolliment familiar dels infants i adolescents respecte a l'acolliment residencial de la manera següent:

“Amb la finalitat d'afavorir que la vida del menor es desenvolupi en un entorn familiar, preval la mesura d'acolliment familiar sobre la d'acolliment residencial per a qualsevol menor, especialment per a menors de sis anys. No s'acorda l'acolliment residencial per a menors de tres anys excepte en supòsits d'impossibilitat degudament acreditada d'adoptar en aquest moment la mesura d'acolliment familiar o quan aquesta mesura no convingui a l'interès superior del menor. Aquesta limitació per acordar l'acolliment residencial també s'aplica als menors de sis anys en el termini més breu possible. En tot cas, i amb caràcter general, l'acolliment residencial d'aquests menors no ha de tenir una durada superior a tres mesos.”

I pel que fa al règim sancionador respecte als menors d'edat acollits, l'article 21 estableix:

“6. L'administració pública competent pot adoptar les mesures adequades per garantir la convivència del centre, i actuar sobre les conductes amb mesures de caràcter educatiu que no poden, en cap cas, atemptar contra la dignitat dels menors. En casos greus de pertorbació de la convivència, es poden limitar les sortides del centre d'acollida. Aquestes mesures s'han d'exercir de manera immediata i proporcional a la conducta dels menors, tenint en compte les circumstàncies personals d'aquests, la seva actitud i els resultats derivats del seu comportament.

7. De les mesures que s'imposin per conductes o actituds que siguin atemptatòries contra la convivència en l'àmbit residencial, se n'ha de donar compte immediatament als progenitors, tutors o representants legals del menor i al Ministeri Fiscal.”

⁷ Naciones Unidas (2010, 24 de febrero) *Resolución aprobada por la Asamblea General [sobre la base del informe de la Tercera Comisión (A/64/434)] 64/142: Directrices sobre las modalidades alternativas de cuidado de los niños.* Consultat data: 13/12/2019. Extret de: <https://www.unicef.org/spanish/videoaudio/PDFs/100407-UNGA-Res-64-142.es.pdf>

B) Instrucción nº 1/2017, de la secretaria de estado de seguridad, por la que se actualiza el “protocolo de actuación policial con menores”

A nivell estatal, els criteris per a l'actuació de la policia amb menors escapolits de centres estan establerts la Instrucció nº 1/2017 de la secretaria de l'estat de seguretat. En el punt 9 es desenvolupa l'actuació específica en el cas de menors que han desaparegut.

Concretament en el 9.1.5 explica: “ La desaparición de un menor de edad se presume siempre de alto riesgo, con independencia de la presunta voluntariedad o no de la misma. Únicamente pueden excluirse de este criterio aquellos casos en que concurran circunstancias que hagan evidente la voluntariedad de la desaparición, como fugas de los centros de internamiento o de acogida de menores u otras circunstancias análogas.”⁸

Recentment, arran del cas de la detecció d'una xarxa de prostitució descoberta a Mallorca en la qual estaven implicats menors d'edat tutelats, el Govern balear a demanat que es considerin d'alt risc les fuges d'infants i adolescents de centres de protecció. ⁹

3.2.3. Nivell de Catalunya

Finalment, a nivell de Catalunya les normes que tracten aquesta temàtica de forma més específica i concreta són les següents:

A) Llei 14/2010 dels dret a les oportunitats en la infància i l'adolescència

Dins d'aquesta llei hi ha diversos articles que tracten els escapoliments i les mesures educatives davant d'aquests. L'article 136 menciona que l'abandonament del centres és un incompliment dels deures de convivència, l'article 137 menciona les mesures educatives davant l'incompliment d'aquests deures, i dels articles 140 al 144 s'estableixen els criteris per a l'aplicació d'aquestes mesures.

“Article 136. Incompliment dels deures de convivència en el centre, són incompliments de deures de la convivència per part dels infants i els adolescents les conductes següents:

⁸ Nieto, JA (2017, 24 d'abril) *Instrucción nº 1/2017, de la secretaria de estado de seguridad, por la que se actualiza el “Protocolo de actuación con menores*. Consultat data: 13/12/2019. Extret de: <http://www.sipepol.es/wp-content/uploads/2017/05/1234-PROTOCOLO-ACTUACION-POLICIAL-CON-MENORES.pdf>

⁹ La Vanguardia (2020, 31 de gener) *Baleares pide que Interior declare de alto riesgo fugas de centros de menores*. Consultat data: 07/01/2020. Extret de: <https://www.lavanguardia.com/vida/20200130/473219575025/baleares-pide-que-interior-declare-de-alto-riesgo-fugas-de-centros-de-menores.html>

[...] c) *L'abandonament del centre sense autorització o el fet d'intentar-ho de manera reiterada. [...]*

Article 137. Mesures educatives. En cas d'incompliment dels deures de la convivència, es poden aplicar les mesures educatives correctores següents:

- a) *Amonestació.*
- b) *Privació d'activitats quotidianes d'oci, esportives o de caràcter lúdic, tant si són diàries, de cap de setmana o especials, o limitació horària o d'incentius, per un període màxim de quinze dies.*
- c) *Realització d'activitats d'interès per a la col·lectivitat en el mateix centre, per un període màxim de quinze dies.”*

“Article 142. Contingut i funció de les mesures educatives. Les mesures educatives correctores han de tenir un contingut i una funció fonamentalment educatius.”¹⁰

B) Reglament 2/1997, de 7 de gener, pel qual s'aprova el Reglament de protecció dels menors deseparats i de l'adopció

Atès que encara no s'ha desenvolupat reglamentàriament la Llei 14/2010, malgrat han passat ja deu anys des de la seva aprovació, en els articles 26 al 50 del Reglament 2/2997, de 7 de gener, hi trobem el desplegament reglamentari de la regulació dels centres d'atenció a la infància. En concret l'article 27 menciona que: “L'acolliment en centres d'atenció a la infància es farà en centres de règim obert, on les úniques limitacions d'entrada i sortida dels menors acollits estaran marcades per les seves necessitats educatives i de protecció, d'acord amb les normes generals de funcionament.”¹¹

C) Cartera de Serveis Socials

Atès que els centres de protecció a la infància i l'adolescència són un servei social especialitzat, les seves condicions bàsiques estan incloses en la Cartera de Serveis Socials, aprovada per Decret 142/2010, d'11 d'octubre.

¹⁰ Quaderns de legislació, 90. *Llei 14/2010 dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència. Decret 202/2009 dels òrgans de participació i de coordinació del Sistema Català de Serveis Socials*. Generalitat de Catalunya. Barcelona, 2010. Consultat data: 15/12/19. Extret de: http://treballiaferssocials.gencat.cat/web/content/03ambits_tematicos/07infanciaiadolescencia/observatori_drets_infancia/destacats_columna_dreta/llei_opportunitats.pdf

¹¹ Departament de Justícia, *Decret 2/1997, de 7 de gener, pel qual s'aprova el Reglament de protecció dels menors deseparats i de l'adopció*. DOGC n° 2307 (1997). Consultat data 15/12/2019. Extret de: https://portaljuridic.gencat.cat/ca/pjur_ocults/pjur_resultats_fitxa/?action=fitxa&documentId=141776

Aquesta normativa legal es completa i es desenvolupa amb diverses instruccions protocols i documents de caràcter tècnic, entre els quals podem destacar els següents:

A) Instruccions i directrius de la DGAIA: El programa marc per als centres residencials

Cada centre ha de disposar d'una documentació i normativa interna pel desenvolupament organitzat de la seva tasca socioeducativa. Els tipus i continguts d'aquesta documentació estan establerts per les instruccions i directrius de la DGAIA següents:

- Instrucció 3/2010, de 27 de maig, sobre la 'Carta dels drets i deures dels nens, nenes i adolescents que viuen a centres
- Directriu general d'actuació 2/2016 de 29 de febrer, de difusió del nou guió per a l'elaboració dels projectes educatius dels centres residencials i de la seva aplicació
- Directriu general d'actuació 5/2016 de 4 de novembre, de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència, per la qual s'aprova el Programa Marc de Centres i es determina la seva implementació
- Directiu general 2/2017, de 10 d'abril, del director general d'Atenció a la Infància i l'Adolescència, per la qual s'aprova el Programa marc dels centres residencials d'educació intensiva
- Directriu general 2/2019, de 26 de novembre, de la directora general d'Atenció a la Infància i l'Adolescència, per la qual s'aprova el Programa marc de centres d'acolliment
- Especial importància té la directriu 5/2016 que aprova el programa marc. El programa marc per als centres residencials recull i desenvolupa molts aspectes sobre l'acolliment residencial a Catalunya, com per exemple el marc normatiu, la població atesa, objectius, etc. Aquest document explica el següent ¹²:

“En el Departament de Benestar Social i Família de la Generalitat de Catalunya, hi trobem la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA). Aquesta delega l'exercici de les funcions inherents a la guarda als directors dels centres que acullin l'infant o adolescent.

L'acolliment residencial és una mesura de protecció de la DGAIA destinada a aquells infants i adolescents que no poden estar amb la seva família, mitjançant el qual se'ls proporciona un lloc de residència i convivència que compleixi l'objectiu d'una satisfacció adequada de les seves necessitats de protecció, educació i desenvolupament.

La Cartera de serveis socials de la Generalitat de Catalunya defineix quatre tipus de centres de protecció a la infància i l'adolescència:

¹² Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (2015, 17 de desembre) *Programa marc per als centres residencials*. Consultat data: 7/01/12.

- Centres d'Acolliment (CA)
- Centres Residencials d'Acció Educativa (CRAE)
- Centres Residencials d'Educació Intensiva (CREI)
- Pisos assistits per a joves de 16 a 18 anys.”

Per a estudiar el fenomen dels escapoliments en els centres de protecció residencial, em centraré en les tres tipologies de centre: CA, CRAE i CREI.

“Els Centres d'Acolliment són un recurs que donen resposta immediata als infants o adolescents quan els cal una intervenció d'urgència, quan es detecta que hi ha risc greu per a la integritat física i/o psíquica de l'infant o adolescent, o quan la complexitat de la situació sociofamiliar dificulta o impedeix que sigui avaluat de forma ambulatoria en el seu territori. Dins d'aquests centres es realitza un estudi i s'emet un diagnòstic de la situació i de les necessitats de cada infant o adolescent acollit, amb la corresponent mesura (retorn a la família, acolliment familiar simple o preadoptiu o acolliment en un centre residencial).

Els CRAE són els recursos que, havent-hi prèviament una avaluació i proposta de mesura, donen resposta a situacions i necessitats educatives i assistencials que requereixen una especialització tècnica en la guarda i educació alternativa a la família d'origen. Dins d'aquest servei hi trobem diverses tipologies. Les cases d'infants desenvolupen un programa de suport a les famílies amb infants o adolescents en situació de risc o desemparament, aportant un model d'actuació global infant-família amb la finalitat d'evitar ingressos, reduir la temporalitat de la institucionalització i proporcionar al màxim el retorn al nucli familiar.

Els CREI són recursos que donen resposta educativa i assistencial als adolescents que presenten alteracions de conducta i que requereixen seguir un programa d'educació intensiva en un establiment especialitzat, autoritzat i acreditat expressament per aquest tipus d'intervenció.”

B) Protocol d'actuació entre la Secretaria d'Infància i l'Adolescència del Departament d'Acció Social i Ciutadania i la Direcció General de la Policia del Departament d'Interior, relacions institucionals i participació per garantir la protecció dels infants i adolescents en situació de risc o desemparament

A nivell de Catalunya, la competència policial de protecció a la infància i l'adolescència pertany als Mossos d'Esquadra. El protocol d'actuació entre la Secretaria d'Infància i l'Adolescència i la Direcció General de la Policia¹³, en l'apartat setè explica els criteris generals d'actuació davant els escapoliments.

¹³ Delort, J. i Pérez, I. (2010, 18 de juny) *Protocol d'actuació entre la secretaria d'infància i l'adolescència del departament d'acció social i ciutadania i la direcció general de la policia del departament d'interior, relacions institucionals i participació per garantir la protecció dels infants i adolescents en situació de risc o desemparament.* Consultat data: 13/12/2019. Extret de: https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/01departament/04legislacio/directives_instruccions_circulars/infancia_adolescencia/Protocols/2010_Protocol_18-juny_Mossos.pdf

Primerament els professionals del centre de protecció ha de comparèixer a la comissaria de referència del territori on estigui ubicat el centre mitjançant el formulari M04 "Compareixença per escapoliment de menor d'un centre" (model adjuntat a l'Annex). Un cop els agents de la comissaria comproven que les dades són correctes instrueixen les corresponents diligències policials per escapoliment. Si l'infant ha estat localitzat per als professionals del centre, aquest retorn s'informa a la comissaria amb l'informe M05 "Compareixença per retorn de menor escapolit/da del centre." (model adjuntat a l'Annex). En el cas que l'infant sigui trobat per els agents de la comissaria aquests ho informen a la DGAIA, aquesta delega a una persona responsable del centre per tal de que comparegui amb immediatesa a la comissaria on es trobi l'infant o adolescent per tal de fer-se'n càrrec. També s'informa al Sistema d'Informació de la Infància i l'Adolescència dins de l'expedient personal del menor, on s'indica la data i la hora on s'ha produït l'escapoliment o el retorn d'aquest. En el cas dels joves que s'escapen d'un CREI, s'han d'enviar uns documents a Fiscalia de Menors per tal de que en tinguin constància i s'adjunti a l'expedient del jove.

C) Guia de bones pràctiques

La Guia de bones pràctiques per a centres del sistema de protecció a la infància i l'adolescència és el producte resultant d'una de les accions del Pla de qualitat de la DGAIA 2008-2011. Aquesta guia, que només té caràcter orientatiu i no vinculant, pretén impulsar els equips dels centres tant d'acolliment com residencials d'acció educativa, a implementar accions de millora de la qualitat de l'atenció i a revisar les recomanacions que s'estableixen per a cadascun dels processos identificats. En relació als escapoliments aquesta guia fa una sèrie de recomanacions d'actuacions davant els escapoliments i els no-retorns.

En cas d'escapoliment d'un infant o adolescent, s'ha d'actuar tal com s'estableix a les instruccions facilitades per la DGAIA i al protocol elaborat pel centre i s'han d'aplicar les mesures educatives acordades per aquestes situacions; els professionals també han d'implementar les mesures de prevenció d'escapoliments establertes al protocol.

3.2.4. Documentació i normativa interna dels centres

Un cop determinat el marc normatiu i tècnic general d'aplicació, cada centre ha de disposar d'una documentació i normativa interna que regula el desenvolupament de la seva tasca socioeducativa. Aquesta documentació és la següent:

- El projecte educatiu del centre (PEC): és el document que emmarca els trets d'identitat del centre, els seus principis, la finalitat, els objectius i la seva estructura organitzativa.
- El reglament de règim intern (RRI): és un instrument d'organització i gestió a mig i llarg termini que regula l'estructura organitzativa del centre i en regula el funcionament. A través del RRI s'estableixen els òrgans del centre, les seves funcions i el conjunt de normes i el procediment de

funcionament. En relació als escapoliments cada centre estableix el protocol particular i les mesures educatives acordades per a aquestes situacions.

- La programació anual: que conté els objectius, procediments i tècniques que ordenen les accions que ha de desenvolupar el centre residencial al llarg d'un any.
- La memòria tècnica anual: que recull les avaluacions anteriors de la programació anual corresponent, facilita la presa de decisions i sintetitza els objectius a programar l'any següent.
- Altres programacions: referides a espais de lleure, períodes de vacances i caps de setmana.

3.3. TIPOLOGIES D'ESCAPOLIMENT

El fenomen de l'escapoliment el podem classificar segons la seva forma i segons les motivacions d'aquest.

Pel que fa a la forma de l'escapoliment, tal i com s'explica a la *Guia de bones pràctiques per a centres del Sistema de protecció a la Infància i l'adolescència*¹⁴, podríem distingir dues situacions. L'escapoliment pròpiament dit, que es produeix quan l'adolescent està al centre o acompanyat per un educador i fuig. I el no retorn, que es aquella situació que es produeix quan un adolescent no retorna al centre d'un permís amb familiars, d'una activitat com l'escola, sortides, etc.

En relació a les motivacions que porten al menor a escapolir-se poden ser diverses i les podem agrupar en tres situacions, segons els professionals entrevistats per a aquest treball. Una situació pot ser en la qual el menor s'escapoleix per a trobar-se amb la família. També podem trobar casos en els quals es produeix un escapoliment per la motivació del menor d'edat en marxar del sistema, per tant, rebutja la mesura de protecció. I per últim, hi podem trobar casos on el menor d'edat s'escapoleix amb una motivació lúdica, com per exemple sortir de festa, quedar amb amics, etc.

Cal esmentar que aquestes diverses motivacions poden trobar-se en un mateix escapoliment, i també, tal i com s'explica en el llibre "*La mirada consciente en los centros de protección*"¹⁵ la intervenció educativa que es realitza davant del menor d'edat que ha produït un escapoliment ha de contemplar la motivació d'aquest, per tal de poder intervenir d'una forma adaptada a cada cas.

¹⁴ Departament de Benestar Social i Família, 2012, *Guia de bones pràctiques per a centres del Sistema de protecció a la infància i l'adolescència*. Col·lecció Infància i Adolescència núm. 8. Barcelona. Consultat data: 7/01/2020.

¹⁵ Horno, P. Echeverría, A. Juanas, A. 2017, *La mirada consciente en los centros de protección: Cómo transformar la intervención con niños y niñas adolescentes*. Segunda edición, Editorial CCS, Madrid. Consultat data: 07/01/2020.

A nivell de Catalunya no hi ha estudis que tractin les diverses motivacions que porten a els joves tutelats a escapolir-se dels centres de protecció, però a nivell internacional hi ha diversos estudis que expliquen aquest fenomen.

L'estudi de la Universitat de Florida del Sud¹⁶, explica que les causes principals per les quals els joves s'escapoleixen són les mateixes que les que he extret a partir de les entrevistes, que són escapar-se per a practicar activitats d'oci, anar amb la família i fugir per la manca de voluntat de seguir sota la mesura. I l'article de North Carolina Division of Social Services and the Family and Children's Resource Program¹⁷, dels factors esmentats anteriorment contempla el de la voluntat de fugir de la mesura com a causa principal dels escapoliments.

Cal esmentar, que a nivell administratiu, sobretot en els centres gestionats per entitats del tercer sector, l'escapoliment també pot tenir unes conseqüències econòmiques i administratives respecte a la pèrdua o pagament de la plaça. Generalment, el criteri que s'aplica és que la plaça d'un menor d'edat escapolit es perd passat un més des de la data de l'escapoliment sense retorn, moment a partir del qual, el mòdul diari corresponent a la plaça es deixa de percebre i la plaça pot ser ocupada per un altre menor d'edat. Quedant el menor d'edat escapolit formalment tutelat i sota mesura d'acolliment en centre, però sense plaça assignada, que haurà de ser buscada i assignada de nou en el mateix centre o en un altre quan aquest aparegui.

En aquest sentit l' *ORDRE TFT/9/2019, de convocatòria per a l'acreditació d'entitats proveïdores de la Xarxa de Serveis Socials d'Atenció Pública i per a la provisió de serveis socials de l'àmbit de l'atenció a la infància i l'adolescència* estableix en el apartat quart relatiu al règim econòmic del seu annex 1 el següent:

*"4) En el cas d'escapada, es pagarà el 100 de la plaça els primers 30 dies mentre es manté la reserva de la plaça. A partir d'aquest moment es considerarà plaça no ocupada subjecta al règim general però el centre continuaria formalment com a guardador. Quan es localitzi l'infant o l'adolescent es valorarà ingressar-lo en el centre d'origen (si hi ha plaça i si és convenient per a aquest infant o adolescent) o fer resolució administrativa i canviar de centre"*¹⁸.

¹⁶ Crosland, K. Joseph, R. (2012) *Strategies for Assessing and Intervening with Youth who Run Away from Foster Care Placements*, University of South Florida. Consultat data: 02/02/20. Extret de: <http://cfscommunitysolutions.cbcs.usf.edu/assets/docs/Crosland-Fostercare.pdf>

¹⁷ Children's Services, Practice Notes for North Carolina's Welfare Social Workers. *Preventing and Responding to Runaways in Foster Care*. Vol.17, núm.3., Juny 2012. Consultat data: 03/02/20. Extret de: <http://practicenotes.org/v17n3/runaway.htm>

¹⁸ Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, *ORDRE TFT/9/2019, de convocatòria per a l'acreditació d'entitats proveïdores de la Xarxa de Serveis Socials d'Atenció Pública i per a la provisió de serveis socials de l'àmbit de l'atenció a la infància i l'adolescència*. Núm. 7796, de 25 de gener de 2019. Consultat data: 03/02/20

3.4. MAGNITUD DEL PROBLEMA

En la recerca de dades per a realitzar la investigació de la magnitud de la problemàtica he utilitzat les següents vies:

3.4.1. Dades en les estadístiques administratives i publicacions oficials.

3.4.2. Dades de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència.

3.4.3. Publicacions i estudis que recullen dades relatives als escapoliments.

3.4.4. Dades en memòries publicades per a entitats gestores de centres que facin referència a l'escapoliment en els seus centres.

3.4.1. Dades en les estadístiques administratives i publicacions oficials.

Hi ha una falta de dades oficials publicades sobre aquest fenomen. Malgrat les possibilitats tècniques del Sistema d'Informació de la Infància i l'Adolescència (SÍNI@)¹⁹, no hi ha dades publicades en estadístiques oficials. No he trobat dades estadístiques relatives a escapoliments ni a la web del Observatori de la Infància Estatal²⁰ ni la web del Govern d'Espanya²¹ ni en la web de la DGAIA²².

No obstant, arrel de la publicació a la premsa d'una notícia relativa al nombre d'escapoliments derivada d'una pregunta parlamentària²³ vaig cercar i la vaig trobar al Butlletí Oficial del Parlament, de data 20 de maig de 2019.

¹⁹ El Sistema d'Informació a la Infància i és va crear per la llei 14/2010 (Articles 25 i 101) i integra les dades relatives a les actuacions i mesures d'intervenció respecte als infants i els adolescents tutelats. Tots els centres de protecció tenen la obligació d'informar en aquest sistema els escapoliments i retorns dels infants i adolescents que tenen acollits.

²⁰ Ministerio de Derechos Sociales y Agenda 2030 (2020). *Observatorio de la Infancia*. Consultat data: 21/03/20. Extret de: <https://observatoriodelainfancia.vpsocial.gob.es/>

²¹ Ministerio de Derechos Sociales y Agenda 2030 (2020) *Infancia en datos*. Consultat data: 21/03/20. Extret de: <http://www.infanciaendatos.es/>

²² Generalitat de Catalunya (2020). Departament de Treball, Afers Socials i Família. Consultat data: 21/03/20. Extret de: <https://treballiaferssocials.gencat.cat/ca/inici/>

²³ Colell, E. (2019, 21 de maig). Más de 350 menores han escapado de la tutela del Govern y no han vuelto. EIPeriodico. Consultat data: 12/12/19. Extret de: <https://www.elperiodico.com/es/sociedad/20190521/mas-de-350-menores-tutelados-han-desaparecido-en-dos-anos-7466714>

Les dades contingudes a la resposta parlamentària són les següents:

	Nombre total escapoliments de centres d'acolliment	Retorns	Continuen escapolits
Any 2017	865	735	130
Any 2018	1020	829	191
Any 2019 ²⁴	128	100	28

Font: Elaboració pròpia en base al les dades recollides en el Butlletí Oficial del Parlament, 2019.

D'aquestes dades podem destacar el següent:

- Que la resposta parlamentària només fa referència al nombre de nois i noies escapolits dels Centres d'Acolliment, no de tots els altres recursos residencials de protecció a la infància (CRAE, CREI, etc...), per tant, aquestes dades fan referència només als escapolits d'una part dels centres, que suposen, concretament a 31 de desembre de 2019, un 11,3%, dels recursos residencials. Un altre aspecte preocupant és el percentatge d'escapolits respecte els quals el sistema de protecció perd la pista.
- En les següents dades podem observar la petita part del nombre d'infants i adolescents a la qual fan referència les dades anteriors:

L'any 2017 hi havia 19 centres d'acolliment, que suposaven 523 places. A data 31 de desembre de 2017 hi havia 778 infants i adolescents en Centres d'Acollida com a mesura de protecció, d'un total de 3.487 infants i adolescents acollits en centres. Per tant, en el quadre anterior només s'informa d'un 22'3% de infants i joves en mesura de protecció residencial.²⁵

L'any 2018, a data de 31 de desembre hi ha 783 infants acollits en Centres d'Acollida (523 places) que representen el 13'8% dels 5.681 menors acollits en centres. Cal tenir en conta que aquest increment és degut principalment amb l'arribada de menors estrangers nous sense adults referents.

L'any 2019 a data de 31 de març (agafo aquesta data perquè l'informe d'on s'extreuen les dades està signat a l'abril) hi havia 822 menors acollits en Centres d'Acollida, que suposaven el 13'9% de 5.914 menors acollits en centres de protecció residencial.

La diferència entre el nombre de places de CA segons les fonts oficials (523 places) i el nombre de menors d'edat acollits en una data concreta (entre 778 i 822) pot explicar en

²⁴ Cal tenir en compte que les dades van ser signades a Barcelona el 16 d'abril de 2019 per Chakir el Homrani, conseller de Treball, Afers Social i Famílies, per tant no contemplen el nombre total de les dades en tot l'any 2019.

²⁵ Direcció General d'Atenció a al Infància i l'Adolescència (2017). *Informe Estadístic Mensual. Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència*. Barcelona. Consultat data: 17/02/20. Extret de: https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematicos/07infanciaiadolescencia/dades_sistema_proteccio/2017_12_informe.pdf

part la gran sobre ocupació que revelen les xifres que hem donat sobre el nombre de places en els centres d'acolliment i en nombre de menors en aquesta mesura. Aquesta sobre ocupació supera el 50% en els centres d'acollida, i es deu en part a adolescents que es troben formalment acollits però en situació d'escapoliment. Es poden donar les situacions de "llits calents", on davant d'un jove que acaba d'escapolir i arriba un altre acollit d'urgència, aquest ocupa el seu lloc.

- El problema per a comparar les dades en el quadre i les esmentades anteriorment, és que les del quadre ens donen taxes d'incidència (és a dir nombre d'escapoliments en una població determinada- el infants i adolescents en centres d'acolliment- durant el període d'un any.), mentre que les dades publicades pel mateix Govern respecte al nombre infants acollits en centre d'acolliment són dades de prevalença puntual (és a dir, senyala el nombre total d'infants acollits en un moment concret). Per la qual cosa, tot i que podem especular sobre quin és el percentatge d'infants i adolescents en centres que s'escapen, i que aquest estimo que potser proper al 50%, no ho podem afirmar.
- Les xifres donades pel Govern posen de manifest la importància del problema. No obstant, per a treure importància a la magnitud del problema el Govern en la seva resposta esmenta el següent: *"Cal esmentar que la taxa d'escapoliment és més alta en els centres d'acollida que no pas en la resta de recursos residencial, ja que és el primer recurs que acull els nois i noies quan ha estat necessària la separació del nucli familiar."* Però no dona dades ni arguments per a justificar que la realitat sigui aquesta. Amb les dades que recolliré a continuació veurem si aquesta afirmació és fonamentada i fins a quin punt s'ajusta a la realitat.

Cal tenir present, que els centres d'acolliment encara acullen a molts infants menors de 12 anys, els següents centres d'acolliment són per a menors de 12 anys, per exemple: CA Llimoners (27 places, Barcelona), CA Petit Coda (30 places, L'Hospitalet del Llobregat), CA Estels (25 places, Masnou) i La Dida (25 places, Badalona). En aquesta franja d'edat podem dir que el nombre d'escapoliments pràcticament és 0.

3.4.2. Dades de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència.

Fent ús de les possibilitats que ofereix la Llei 19/2014, del 29 de desembre, de transparència, accés a la informació pública i bon govern²⁶, en la data 10/12/2019 vaig fer la següent petició: *"Informe elaborat per a donar resposta a la pregunta de la diputada del PSC Beatrix Silva, sobre*

²⁶ Departament de la Presidència, Llei 19/2014, de 29 de desembre, de transparència, accés a la informació pública i bon govern. GOGC nº 6780 (2014). Consultat data: 17/02/20. Extret de:

https://portaljuridic.gencat.cat/ca/pjur_ocults/pjur_resultats_fitxa/?action=fitxa&mode=single&documentId=680124&language=ca_ES

els menors escapolits dels centres de protecció tant públics, com de gestió delegada o concertada de la DGAIA, publicat en "el Periódico", fulles de dades utilitzats per a elaborar aquest informe" el 25/05/2019 i informes i dades existents sobre menors d'edat acollits en centres que s'escapoleixen dels anys que es disposin dades", veure a annexes.

Davant aquesta sol·licitud vaig rebre la següent resposta, "El Butlletí Oficial del Parlament, de data 20 de maig de 2019 (<https://www.parlament.cat/document/bopc/1204607.pdf>), recull les preguntes que va formular el grup parlamentari PSC-Units amb referència 314-02794/12 i 314-02795/12, respectivament, així com la resposta conjunta que el Govern va donar per tractar-se de preguntes relacionades, ambdues referents al nombre de menors sota la tutela de la DGAIA que s'han escapat dels centres d'acollida. [...] No es disposa en aquest cas d'un informe concret ni d'un llistat de dades ja que per a donar resposta a les preguntes formulades el procés emprat va ser l'explotació estadística directa de les dades." (veure a annexes resposta completa). Així que no vaig obtenir cap informació nova, ja que prèviament havia cercat El Butlletí Oficial del Parlament., i tal i com s'esmenta no em van poder oferir dades estadístiques sobre els escapoliments en els centres de protecció de Catalunya.

3.4.3. Publicacions i estudis que recullen dades relatives als escapoliments

En aquest apartat he fet cerca d'investigacions publicades que, encara que no fessin referència de forma específica a el problema dels escapoliments (que de fet no n'he trobat cap), en recullen dades relatives.

En aquesta cerca he recollit les següents dades:

- Dades recollides a l'estudi de l'any 2017²⁷ sobre el perfil dels adolescents entre 15 i 17 anys tutelats per la DGAIA. En aquest estudi no es distingeix el tipus de recurs del jove escapolit, es tracta d'una enquesta dirigida a tot tipus de recurs (CA, CRAE, CREI, pisos...) i incorpora també joves acollits en família extensa. La mostra és de 728 casos. El resultat és que s'escapoleixen un 32% de la mostra. Dels quals un 20% s'escapoleix ocasionalment i un 12% s'escapoleix sovint.
- En la Tesi Doctoral (2007)²⁸ sobre el benestar subjectiu dels adolescents tutelats en acolliment residencial i familiar a Catalunya. Les dades que n'extreu, és que d'un total de 379 adolescents en acolliment residencial, 78, és a dir, un 20,6% s'han escapolit una

²⁷ Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, 2017, Quins són els perfils dels joves tutelats per la DGAIA?. Col·lecció Infància i Adolescència núm. 11. Barcelona. Consultat data 17/02/20. Extret de: https://dixit.gencat.cat/web/.content/home/04recursos/02publicacions/02publicacions_de_bsf/04_familia_in_fancia_adolescencia/perfils_joves_tutelats_dgaia/perfils_joves_tutelats_dgaia.pdf

²⁸ Llosada, J (2017). *El benestar subjectiu dels adolescents tutelats en acolliment residencial i familiar a Catalunya* (Tesi Doctoral, Universitat de Girona). Consultat data: 22/03/2019.

o més vegades. Aquestes dades no distingeixen tampoc entre les diferents tipologies d'acolliment en centre.

- La Tesi Doctoral (2006)²⁹ sobre els infants en els centres residencials d'acció educativa. La mostra d'aquest estudi són 350 casos, d'un total de 1.020, menors de CRAE de les comarques de Barcelona. Donat la mostra, l'estudi té un marge d'error d'aproximadament un 4%. Pel que fa al motiu del desinternament dels joves de la mostra, n'extreu que un 9,9% d'aquestes es va donar de baixa del centre per escapoliment i un 5,6% es va donar de baixa per un no-retorn al centre. Per tant, un total d'un 15,5% de la mostra de joves es va donar de baixa per motiu d'un escapoliment o d'un no-retorn. Aquest estudi també esmenta que és el tercer motiu de perllonga de l'estada dels infants i adolescents en els centres i en el Sistema de Protecció són els escapoliments. Els joves que realitzen fugues presenten unes estades de 375 dies més llargues en el sistema.
- Per últim, pel que fa a aquest apartat, un estudi del 2017³⁰ que analitza la intervenció el perfil i la evolució del joves atesos en CREI. Sobre la base de la totalitat dels CREI existents en aquell moment a Catalunya (4 CREI), determina que el 63'1% dels joves acollits en CREI s'escapoleix almenys alguna vegada del recurs. Per tant, precisament aquets recursos que d'acord amb la seva estructura física, possibilitat d'aplicar mesures de contenció i el seu projecte, tenen majors instruments de contenció i restricció de la llibertat, s'escapoleix alguna vegada més de la meitat dels acollits³¹.

²⁹ Torralba, J. (2006). *Els infants en els centres residencials d'acció educativa: protegits o estigmatitzats?* (Tesi Doctoral). Consultat data: 04/05/20.

³⁰ Sabaté, M., Sala, J., Arnaú, L. (2017). Els CREI de Catalunya. Intervenció, perfil i evolució dels joves atesos. Consultat data: 22/03/2019. Extret de: https://ddd.uab.cat/pub/estudis/2017/171123/Els_CREI_de_Catalunya_resum_a2017.pdf

³¹ Quaderns de legislació, 90. *Llei 14/2010 dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència. Decret 202/2009 dels òrgans de participació i de coordinació del Sistema Català de Serveis Socials. Article 133.* Generalitat de Catalunya. Barcelona, 2010. Consultat data: 22/03/20. Extret de: http://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematicos/07infanciaiadolescencia/observatori_drets_infancia/destacats_columna_dreta/llei_opportunitats.pdf

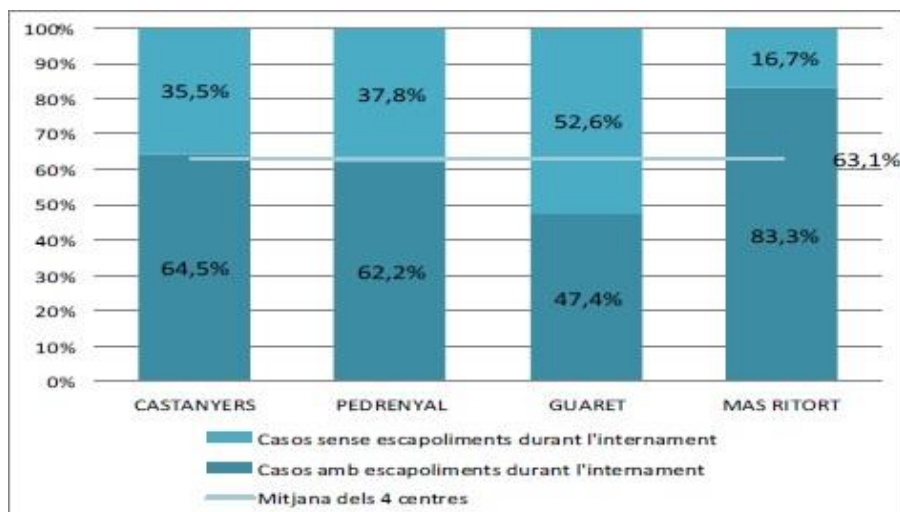

Figura 3. Escapoliments en CREI, distribució per centres

Font: Els CREI de Catalunya. Intervenció, perfil i evolució dels joves atesos, 2017.

3.4.4. Dades en memòries publicades per a entitats gestores de centres que facin referència a l'escapoliment en els seus centres.

He cercat en diferents web les memòries de les activitats de les entitats del tercer sector dades relatives als escapoliments dels joves acollits en els centres residencials gestionats per aquestes. Fruit d'aquesta cerca cal destacar la Memòria de l'entitat EDUVIC 2018³², d'on podem destacar les següents dades:

- Dades relatives a centres de primera acollida o acollida d'emergència de menors d'edat estrangers nous. En les dades relatives al 2018, de 669 menors atesos, 204 (la qual cosa suposa un 30,5%) es van escapolir, dels quals 54 van tornar i no van perdre la placa i 150 (és a dir un 22,4% del total dels atesos) no van retornar al centre i van causar baixa per aquest motiu.

³² EDUVIC (2018). *Memoria de actividad i sostenibilidad*. Consultat data: 01/04/20. Extret de: https://eduvic.coop/wp-content/uploads/sites/5/2019/10/02_Montaje-Mail_Memoria-Eduvic-2018-ESP_compressed-1.pdf

Nom del centre	Núm. d' atesos	Núm. places	Joves escapolits sense causar baixa	Baixes per escapoliment	Percentatge d'escapoliments
Balaguer	100	50	20	3	23%
Jardins del Segrià	72	50	11	27	52,7%
Indíbil	55	24	13	9	40%
Kirikú	217	110	10	54	29,4%
Nur	225	60	-	57	25,3%

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de la Memòria EDUVIC 2018.

També he recollit les dades que es troben a la Memòria d'EDUVIC de l'any 2016³³, i en podem destacar les següents:

- Dades relatives al CA TALAIA, que és un centre de joves d'entre 12 i 18 anys. En primer lloc, les dades presenten diverses inconsistències que intentaré explicar, per exemple l'any 2014 sembla que s'hagin escapolit més noies (214) que el nombre d'ateses (172). Això es podria explicar, tal i com recull en la memòria s'han contat com a baixa d'escapoliment i després com a noies escapolides sense causar baixa, és a dir, noies que havent estat escapolides més d'un més, temps durant el qual es reserva la plaça, que hagin tornat i s'hagin tornat a escapolar. Per la qual cosa, estarien comptabilitzades dues vegades. Per calcular en nombre d'escapolides de l'any 2014 només utilitzaré el nombre de joves escapolides sense causar baixa. Cosa que suposa que s'hauria escapolit alguna vegada el 90,7% de les noies.

Respecte l'any 2015, les dades recollides només contemplen els escapoliments que han durat més d'un més i han causat baixa. Aquests escapoliments suposen un 40,8% del total d'ateses. Per tant, és de suposar que les xifres de noies que s'han escapolit durant menys d'un més alguna vegada és superior al 40,8%.

Respecte a les dades del 2016, el total de joves que s'han escapolit alguna vegada representa el 50,8% del total d'adolescents ateses, de les quals un 16,7% del total d'adolescents ateses ha fet un escapoliment superior a un mes i ha perdut la plaça per aquest motiu.

³³ EDUVIC (2016). *Memoria de actividad i sostenibilidad*. Consultat data: 01/04/20. Extret de: https://eduvic.coop/wp-content/uploads/sites/5/2017/11/Memo_RSE_EDUVIC-2016_ESP.pdf

CA TALAIA (Nombre de places: 30)			
Any	2014	2015	2016
Nombre d'atesos	172	120	120
Baixes per escapoliment³⁴	58	49	20
Joves escapolides sense causar baixa³⁵	156	-	41
Joves que han causat baixa per escapoliment i han tornat³⁶	No compabilitzat	-	6

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de la Memòria d'EDUVIC del 2016.

- Respecte als CRAE la Memòria d'EDUVIC, recull també dades de dos centres diferents. En primer lloc tenim les dades del CRAE KAIROS, que atén a noies adolescents de 12 a 18 anys, però només recull dades de les noies que s'han escapoli durant més d'un mes i per tant han perdut la placa al centre, no d'aquells escapoliments que hagin tingut una durada inferior, i que suposem que és un nombre superior a aquests. Constatada aquesta limitació de la font, les noies que s'han escapolit durant més d'un més i han perdut placa, suposen el 21,6% en els anys 2014, 2015 i 2016.

CRAE KAIROS (Nombre de places: 20)				
Any	2014	2015	2016	2018
Nombre d'atesos	40	41	30	-
Baixes per escapoliments	7	14	3	6
Percentatge d'escapoliments	17,5%	34,1%	10%	-

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de la Memòria d'EDUVIC del 2016.

Un altre CRAE amb característiques diferents, que és un centre que atén a noies adolescents embarassades o que ja han tingut el fill i el nen conviu conjuntament amb la mare al centre. En aquest cas també es dona la limitació que només es recullen els escapoliments de noies que han estat més de 30 dies escapolides i no han tornat al

³⁴ Respecto a la memoria del año 2015, hemos procedido a modificar el ítem de "escapadas de más de un mes" por "chicas que se han escapado y no han vuelto causando baja del centro" para que refleje mejor la realidad del centro. También hemos añadido dos ítems más: chicas que han causado baja por escaparse y que posteriormente han reingresado en el centro" y "chicas que se han escapado y han vuelto sin causar baja del centro", de manera que no contabiliza el número total de escapadas sino el número real de chicas que se han escapado. Esto aclara mejor los datos de escapadas y retornos o no del CA.

³⁵ Ídem

³⁶ Ídem

centre causant baixa. Dit això, un 6,4% de les noies acollides s'ha escapolit durant més d'un mes i no ha retornat al centre.

RESIDENCIA MATERNAL ANTAVIANA (Nombre de places: 15)				
Any	2014	2015	2016	2018
Nombre d'atesos	27	22	29	-
Baixes per escapoliments	2	1	2	-
Percentatge d'escapoliments	7,4%	4,5%	6,8%	-

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de la Memòria d'EDUVIC del 2016.

3.4.5. Resum dels resultats de la cerca

L'estudi més fiable i específic que dispenso, el qual determina el tipus de centre i el nombre d'atesos és l'estudi sobre els CREI. Aquest estudi ens permet concloure en relació a la resta de dades disponibles, que són els adolescents acollits en CREI els que presenten un major percentatge d'escapoliments, més d'un 60%.

Les anteriors dades també semblen indicar, que en els adolescents atesos en centres d'acolliment mostren un percentatge superior al 50%, tant en base a les dades recollides del CA TALAIA, com derivades de la resposta parlamentària.

Respecte als CRAE, les dades no són tant indicatives. En primer lloc, perquè les dades obtingudes no diferencien entre diferents tipologies de CRAE ³⁷. En tot cas, semblaria que els CRAE per a adolescents tindrien un percentatge més elevat d'escapoliments, com hem vist en el cas de KAIROS, era superior al 20%. En segon lloc, perquè en algunes de les fonts les dades no estan segregades per tipus de centre. I, en tercer lloc, perquè algunes de les dades, com les obtingudes de la Tesi doctoral de 2006, són de baixes definitives per escapoliment o no retorn d'un CRAE (15,5%), Sobre aquesta base podríem considerar que el percentatge en el cas dels CRAE és del voltant del 20%.

En conclusió podríem afirmar que com a mínim entre un 20% i un 60% dels adolescents que han estat sota alguna mesura d'acolliment residencial s'han escapolit alguna vegada. I que els escapoliments són més freqüents en els CREI i els CA.

³⁷ Tipologies de CRAE:

- Verticals (atesos d'entre 3 i 18 anys)
- Horitzontals (exclusiu per a infants o exclusiu per a adolescents)

També ens indiquen les dades que un percentatge de menors d'edat que s'escapoleixen surten definitivament del sistema de protecció. Aquesta dada varia segons les fonts i tipologies de centre.

Aquestes són unes dades significatives, que ens afirmen que els escapoliments són un fenomen important, però tot i així, la manca d'estudis sobre aquest fa pensar en la manca de motivació en entendre aquesta problemàtica per a fer-li front.

3.5. CARACTERÍSTIQUES SOCIODEMOGRÀFIQUES DELS ADOLESCENTS QUE S'ESCAPOLEIXEN

Pel que fa a les característiques sociodemogràfiques dels adolescents que s'escapoleixen dels centres de protecció residencial, hi ha un estudi del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies ³⁸ que analitza quins són els perfils de joves tutelats per la DGAIA amb una mostra de 728 joves d'entre 15 i 17 anys. Aquest estudi dona dades sobre el perfil dels joves que s'escapoleixen, però cal mencionar que agafa una mostra on no tots els joves estan en mesura de protecció de centre, sinó que també engloba a altres recursos com els derivats a família extensa.

Segons aquest estudi, pel que fa als escapoliments, un 26% dels adolescents que no han nascut a Espanya s'escapoleixen amb freqüència, en comparació amb els que han nascut a Espanya que s'escapoleixen, que suposen un 8% de la mostra de l'estudi.

Una altra dada a destacar, és que no s'han trobat diferències significatives segons el sexe en el fet d'haver-se escapolit.

A nivell internacional, hi ha diversos estudis com el d'Estats Units anomenat "Children and Youth Services Review"³⁹, que analitza els factors de risc i el perfil dels menors que s'escapen de les mesures de protecció residencial. Segons aquest estudi les característiques sociodemogràfiques dels menors que s'escapoleixen tenen a veure amb l'edat, el sexe i les condicions psicopatològiques. Les dades que extreu són que els joves amb major edat, les noies i les persones amb problemes de conducta o amb una discapacitat són més propensos a escapolir-se.

³⁸ Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, 2017, *Quins són els perfils dels joves tutelats per la DGAIA?*. Col·lecció Infància i Adolescència. núm. 11. Barcelona. Consultat data 17/02/20. Extret de: https://dixit.gencat.cat/web/.content/home/04recursos/02publicacions/02publicacions_de_bsf/04_familia_in_fancia_adolescencia/perfils_joves_tutelats_dgaia/perfils_joves_tutelats_dgaia.pdf

³⁹ Ching-Hsuan, L. (2012) Children and Youth Services Review. Children who run away from foster care: Who are the children and what are the risk factors? Núm. 34. *El Sevier*, Estats Units. Consultat data: 17/02/20. Extret de: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0190740912000242#!>

També hi ha dos altres estudis, un de la Universitat de Florida del Sud⁴⁰ i l'altre de la Universitat de Chicago⁴¹, que analitzen el perfil dels menors que s'escapoleixen i extreuen les mateixes conclusions que l'estudi anterior.

Segons l'estudi "El benestar subjectiu dels adolescents tutelats a Catalunya"⁴² del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, els adolescents que mostren pitjor benestar s'han escapolit una vegada o més. En el gràfic següent podem veure com la mitjana de benestar dels adolescents que s'han escapolit algun cop és més baixa que la dels que no s'han escapolit mai:

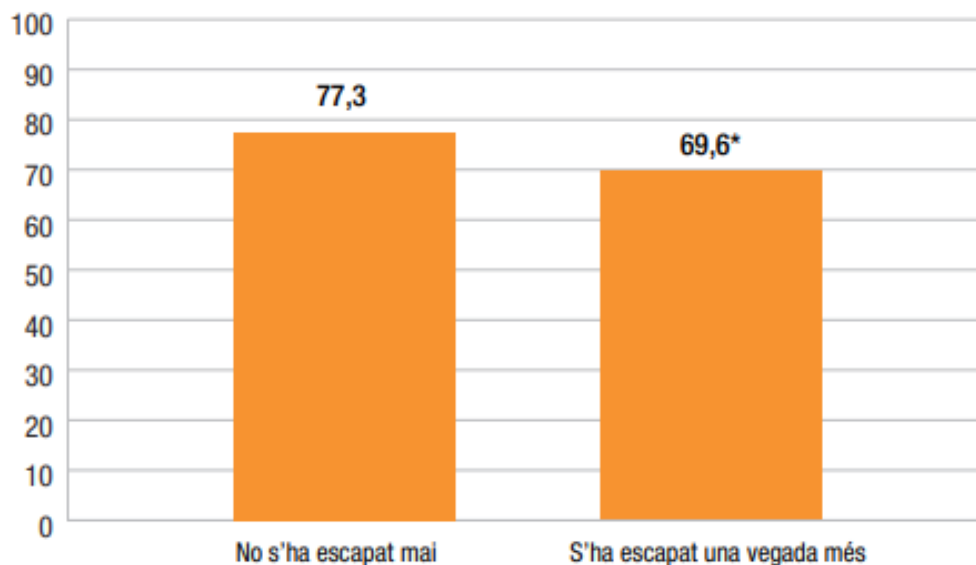

Figura 4. Mitjana de benestar subjectiu segons el nombre d'escapoliments dels adolescents acollits en centre

L'estudi anterior és un extracte d'una Tesi Doctoral anomenada "El benestar subjectiu dels adolescents tutelats en acolliment residencial i familiar a Catalunya"⁴³.

Per tant podem dir que un altra possible característica dels joves que s'escapoleixen és un baix grau de benestar en el centre el benestar del jove també es un factor que influeix realitzar un escapoliment.

⁴⁰ Crosland, K. Joseph, R. *Strategies for Assessing and Intervening with Youth who Run Away from Foster Care Placements*, University of South Florida. Consultat data: 02/02/20. Extret de: <http://cfscommunitysolutions.cbcs.usf.edu/assets/docs/Crosland-Fostercare.pdf>

⁴¹ Ernst, M. i Pergamit, M. (2011) *Running away from foster care: youths' knowledge and access of services*. The University of Chicago. Consultat data: 17/02/20. Extret de: <https://www.1800runaway.org/wp-content/uploads/2015/05/Part-C-Youth-in-Foster-Care.pdf>

⁴² Departament de Treball, Afers Socials i Famílies (2016). *El benestar subjectiu dels adolescents tutelats a Catalunya*. Papers 29, Barcelona. Consultat data: 17/02/20. Extret de: https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/01departament/08publicacions/coleccions/papers_accio_social/num_29/benestar-subjectiu-adolescents.pdf

⁴³ Llosada, J (2017). *El benestar subjectiu dels adolescents tutelats en acolliment residencial i familiar a Catalunya* (Tesi Doctoral, Universitat de Girona). Consultat data: 22/03/2019.

3.6. RESPOSTES EDUCATIVES A L'ESCAPOLIMENT

Des de la perspectiva del llibre *Mirada consciente de los centros de protección* i altres fonts d'informació com la *Guia de bones pràctiques per a centres del Sistema de protecció a la Infància i l'adolescència*⁴⁴, podem distingir dues respostes educatives davant els escapoliments. Una de les respostes és l'acollida, que tal i com s'explica al llibre és una resposta afectiva on l'equip educatiu s'interessa per l'estat de salut i anímic del jove i també s'evita l'amonestació i es prioritza l'escoltar al jove. Segons la *Guia de bones pràctiques per a centres del Sistema de protecció a la Infància i l'adolescència*, cal mostrar preocupació i alegria pel jove quan torna de l'escapoliment, mantenint també una actitud seriosa, per a fer entendre al jove que no ho ha de tornar a fer.

L'altra resposta educativa davant els escapoliments és el càstig. Com podem observar en l'estudi esmentat anteriorment sobre els escapoliments en els CREI ⁴⁵, un 60% dels joves d'un CREI s'han escapolit almenys una vegada. Els CREI són centres plantejats per a la contenció i utilitzen l'eina del càstig per a fer front als escapoliments. Per tant, el fet de que els escapoliments en els CREI siguin més alts que en les altres tipologies de centre es pot relacionar amb el fenomen del càstig i l'absència de respostes educatives acollidores.

Segons els autors del llibre, el fet de posar càstigs als joves que tornen dels escapoliments pot jugar en contra d'una intervenció educativa eficaç. Per tant, es van proposar realitzar una prova i eliminar les conseqüències, tot i que això podia provocar un augment en el nombre dels escapoliments. L'absència de conseqüències no va suposar un augment de fugues, va afavorir a que els joves recorrèssin a l'equip educatiu en un moment de necessitat durant l'escapoliment sense por a ser jutjats i també va suposar que els educadors tenien més informació sobre diferents qüestions dels escapoliments dels joves.

3.7. EL CÀSTIG SEGONS LA PSICOLOGIA DE L'APRENTATGE

El càstig ocupa un paper fonamental en la societat com a mètode de control de les conductes humanes. Diversos autors importants dins l'àmbit de la psicologia han estudiat el fenomen del càstig. Els primers estudis sobre aquest (Thorndike, 1932; Skinner 1938; Estes, 1944) van concloure que el càstig té una capacitat per a reduïda per a modelar una conducta i també, que aquest canvi era poc estable amb pas del temps.

⁴⁴ Departament de Benestar Social i Família, 2012, *Guia de bones pràctiques per a centres del Sistema de protecció a la infància i l'adolescència*. Col·lecció Infància i Adolescència núm. 8. Barcelona. Consultat data: 07/01/2020

⁴⁵ Sabaté, M., Sala, J., Arnau, L. (2017). *Els CREI de Catalunya. Intervenció, perfil i evolució dels joves atesos*. Consultat data: 22/03/2019. Extret de https://ddd.uab.cat/pub/estudis/2017/171123/Els_CREI_de_Catalunya_resum_a2017.pdf

El càstig pot comportar diverses conseqüències negatives. Primerament, el càstig pot generar emocions negatives en l'educand, com la por, la ràbia, etc, cosa que pot interferir en la qualitat de la relació entre el castigador i el castigat, amb la possible conseqüència d'un increment en la conducta castigada i una disminució en conductes positives. El càstig també pot generar un model negatiu de conducta que més endavant l'educand pot tendir a imitar. I finalment, es pot produir una "substitució de la resposta", és a dir, que la conducta castigada es substitueix per una altra conducta igualment indesitjable.

Un aspecte important sobre el càstig, és que per exemple, la retirada de privilegis (càstig que sovint s'aplica en els centres residencials d'infants i adolescents), pot tenir diversos aspectes negatius si no es compleixen certes mesures. Primerament, cal que el càstig tingui relació amb la conducta a corregir. Els càstigs s'han d'aplicar immediatament després de la conducta. I un altre aspecte és que el càstig no requereix d'esforç per part de l'educand. La freqüència amb la que s'apliquen els càstigs també pot suposar una problemàtica, ja que si aquests s'apliquen de forma excessiva pot provocar una insensibilitat sobre aquests per part de l'educand.

Altres autors (Church, 1963; Solomon,1964; Azrin y Holz, 1966) consideraven que amb els paràmetres adequats, la conducta no desitjada pot ser suprimida de forma absoluta, però que si aquests paràmetres no es controlen, la suspensió de la conducta pot no ser total i/o reparèixer en un futur.

En definitiva, l'ús del càstig pot comportar avantatges i desavantatges que s'han de valorar abans de la seva posada a la pràctica com a una eina de supressió d'una conducta. Per una banda pot provocar una reducció de la conducta tant a curt com a llarg termini, però sobretot de forma immediata. Però per altra banda genera efectes colaterals que poden no ser desitjats, com l'ansietat o l'agressió.

Per tant, a l'hora d'aplicar un càstig, hem de tenir present que pot comportar efectes colaterals no desitjats i també, tenir en conta la intensitat d'aquest càstig. Segons Carlos G. Wernike⁴⁶, la intensitat del càstig determina l'efectivitat del procés però també augmenta les probabilitats de que el context ambiental en el que s'aplica aquest pot adquirir capacitat de provocar ansietat en el subjecte.

⁴⁶ Wernicke, C. (2000) Castigo y Pedagogía. Cuadernos Pestalozzi, nº3. Brasil. Consultat data: 04/03/20. Extret de: <https://www.holismo.org.ar/images/articulos/47%20CastigoPed.pdf>

4. PART PRÀCTICA

4.1. METODOLOGIA

La recerca està centrada en les diferents tipologies d'intervenció que es fan davant els escapoliments. També hi ha altres aspectes que he recercat utilitzant les diferents eines de recollida d'informació, que explicaré a continuació, per tal de complementar i tenir una visió més àmplia del fenomen dels escapoliments. Aquests aspectes que he cercat donen nom a les diferents categories que he creat per tal de poder recollir la informació i analitzar-la d'una forma ordenada i clara. Les categories les podrem veure més endavant en aquesta part del treball.

El paradigma d'aquesta investigació és l'interpretatiu, ja que la finalitat d'aquesta és comprendre i interpretar la realitat del fenomen dels escapoliments, i per a això he utilitzat diferents eines. Primerament, la revisió de 23 Reglaments de Règim Intern (RRI) de diversos centres de Catalunya, amb la finalitat de poder extreure informació relativa als escapoliments, per a després classificar-la amb les categories que he extret i així poder analitzar la informació obtinguda. Aquesta informació m'ha servit per a poder complementar amb la informació tant del marc teòric com amb la informació que he extret de l'altre eina de recollida d'informació que són les entrevistes. He realitzat entrevistes a equips directius de 5 centres, que m'han permès conèixer diferents percepcions, intencions i accions relacionades amb el fenomen.

La metodologia escollida per a realitzar la recollida de dades en aquesta part del treball ha estat la qualitativa, perquè es pretén comprendre i interpretar la realitat sobre els escapoliments. (Caro, M., Valverde, M. González, M. 2015). S'ha escollit aquesta metodologia ja que la mostra no necessita ser representativa del col·lectiu, sinó que pretenc fer una mirada descriptiva i crítica sobre les intervencions que es duen a terme en diversos centres residencials d'infants i adolescents de Catalunya.

4.2. ASPECTES ÈTICS

Per a dur a terme la recollida de dades tant dels RRI com de les entrevistes, he tingut en compte diversos aspectes ètics. En relació a la recollida de dades de diversos RRI de centres, són documents que estan publicats a la pàgina web de la Generalitat de Catalunya. Per tant, són documents dels quals he pogut extreure informació sense la necessitat de sol·licitar-ne el permís.

Pel que fa a les entrevistes, he tingut en conta diversos aspectes. Primerament, és important tenir en compte l'accés al camp. A l'hora de plantejar-me quines serien les persones a entrevistar he tingut en compte tenir accés a diversos equips directius de centres.

Cal tenir en compte que he tingut el consentiment de totes les persones implicades d'utilitzar la informació extreta de les entrevistes per a realitzar el treball. Per aquest motiu, prèviament els he informat del treball que estic realitzant i que les entrevistes s'utilitzaran per a realitzar un estudi sobre els escapoliments.

Per altra banda, també caldrà protegir la confidencialitat de les persones implicades en el cas de que vulguin mantenir les seves respostes en anonimat.

Finalment, si les persones entrevistades demanen o proposen, realitzar una devolució de la informació extreta a partir d'aquesta entrevista.

4.3. EINES DE RECOLLIDA D'INFORMACIÓ

4.3.1. REVISIÓ DELS REGLAMENTS DE REGIM INTERN

Una de les eines de recollida d'informació que he utilitzat, ha estat la revisió dels Reglaments de Règim Intern (RRI) d'alguns centres. He analitzat els RRI de 23 centres de protecció de Catalunya, incloent Centres d'Acollida, Centres residencials d'Acció Educativa i Centres Residencials d'Educació Intensiva. Per a realitzar aquesta recollida de dades, primerament he cercat els RRI que es troben publicats a la pàgina web de la Generalitat de Catalunya⁴⁷, al no ser-hi la documentació de tots els centres de Catalunya, m'he centrat en analitzar els diversos RRI disponibles. La informació que he buscat ha estat aquests RRI són les mesures d'intervenció que utilitzen en cada centre, ja que aquesta es troba en els RRI. A continuació podem un exemple de les taules amb els diversos centres analitzats i les mesures corresponents de cadascun d'aquests davant els escapoliments (Veure complet a Annexos).

CREI	
NOM DEL CENTRE I PROVÍNCIA	MESURES
LA GINESTA, GIRONA	<ul style="list-style-type: none">• Tres dies fora de dinàmica• Un mes sense sortida del centre<ul style="list-style-type: none">• Retirada de paga• Reflexió

A part d'analitzar les tipologies de mesures d'intervenció, també he escollit diferents temes a analitzar dins dels RRI dels centres, en base als objectius del treball.

⁴⁷ Departament de Treball, Afers Socials i Família, Centres de la DGAIA. Barcelona. Consultat data 17/02/2020 Extret de: https://treballiaferssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematics/infancia_i_adolescencia/centres_DGAIA/

A continuació hi ha un exemple de la taula d'un dels centres analitzats (veure taula completa a annexos):

	Concepte d'escapoliment	Perfil dels adolescents	Aplicació de la normativa	Magnitud del problema	Formació dels educadors
CRAE LES VINYES	Quan un infant/adolescent se'n va de la Llar o no retorna	No recull	En funció de l'infant/adolescent i de les característiques, circumstàncies i temporalitat de l'escapoliment	No recull	Diplomat/a en Grau d'Educació social o habilitat com educador/a social a algun dels Col·legis professionals d'Educadors actualment existents

4.3.2. ENTREVISTES

Per a realitzar la meua recollida de dades també utilitzat la eina de les entrevistes. Aquestes entrevistes han estat semiestructurades, ja que prèviament he planificat i organitzat els àmbits sobre els quals volia recollir informació, i també he plantejat un guió previ. Tot i ser una entrevista semiestructurada, hi ha hagut l'imprevist de no poder realitzar-les en persona, aquest fet ha fet que les entrevistes no hagin estat tant flexibles i dinàmiques com en un principi m'hagués agradat.

Utilitzar l'eina de les entrevistes m'ha servit per recollir informació subjectiva sobre diferents aspectes dels escapoliments. Per tant, he estructurat l'entrevista en 6 blocs de forma organitzada en funció de les diferents temàtiques a tractar (veure guió de les entrevistes a annexos). Els blocs són els següents:

- Bloc 1: En aquest primer apartat he realitzat preguntes relacionades amb les dades personals de la persona entrevistada, per tal de crear un clima més còmode i conèixer diversos aspectes de l'entrevistada.
- Bloc 2: L'objectiu d'aquest bloc és conèixer segons l'experiència que tenen els entrevistats en base al fenomen dels escapoliments en general. Com per exemple en aspectes com el perfil de joves, les motivacions d'aquests, etc.
- Bloc 3: En aquest bloc m'he centrat en conèixer les opinions sobre diferents metodologies d'intervenció davant els escapoliments.
- Bloc 4: La finalitat d'aquest bloc és de conèixer quines mesures es preveuen en el centre en concret d'on treballa l'entrevistat.
- Bloc 5: Aquest bloc té l'objectiu de saber l'opinió sobre si la formació inicial d'un educador social és suficient per a fer front als escapoliments.

- Bloc 6: I per últim, en aquest bloc he demanat que els entrevistats expliquessin 3 propostes d'intervenció. Ja que un dels objectius del meu treball és realitzar una proposta d'intervenció, i d'aquesta forma tinc algunes referències d'opinions.

Les persones a qui he realitzat les entrevistes formen part de l'equip directiu (directors/es o sotsdirectors/es de diversos centres de protecció residencial de Catalunya). També em vaig plantejar realitzar les entrevistes a personal educatiu, però el que jo buscava era una persona representant del centre, per tant la opció he considerat més adequada ha estat realitzar-la a equips directius de diversos centres, atès que l'objectiu és conèixer la línia educativa del centre, no la personal d'un/a professional concret.

Davant la impossibilitat de dur a terme les entrevistes de forma presencial, he optat per a realitzar-les via e-mail. Això ha suposat una incertesa a l'hora de saber si rebre totes les respostes que necessito. Per això, vaig enviar més de 10 entrevistes per correu electrònic a diverses direccions de centres durant l'última setmana de març. Cal esmentar que moltes persones em van respondre que no podien realitzar l'entrevista degut a la situació d'emergència que s'estava vivint dins els centres degut al confinament (manca d'educadors, ingressos de joves, etc.) Però tot i així vaig rebre 4 entrevistes omplertes en menys d'una setmana i també vaig poder realitzar una entrevista en persona. El meu objectiu inicial era d'aconseguir 4 entrevistes, i finalment vaig decidir utilitzar les 5 que havia realitzat. Les persones entrevistades han estat:

- Entrevista 1: Director del Centre d'Acollida Girona
- Entrevista 2: Directora CRAE Les Àguiles, Girona
- Entrevista 3: Sotsdirectora del Centre d'Acollida Mare de Déu de la Mercè, Tarragona
- Entrevista 4: Director CRAE Les Llúdrigues, Girona
- Entrevista 5: Director CRAE Vista Alegre, Girona

4.4. CATEGORIES D'ANÀLISI

A partir dels objectius i de la informació recollida durant el marc teòric, he extret les categories següents:

CATEGORIES	DEFINICIÓ DE LES CATEGORIES	CONNEXIÓ TEÒRICA
Concepte d'escapoliment	<p>Fa referència a les diferents tipologies d'escapoliment:</p> <ul style="list-style-type: none"> • No-retorn: quan el jove no torna al centre d'un permís o activitat. • Escapoliments: quan el jove s'escapa del centre 	<ul style="list-style-type: none"> • Departament de Benestar Social i Família, 2012, Guia de bones pràctiques per a centres del Sistema de protecció a la infància i l'adolescència. Col·lecció Infància i

	<p>També a la tipologia d'escapoliment la motivació que porta aquest. Com pot ser:</p> <ul style="list-style-type: none"> • No acceptació/rebuig de la mesura. • Activitats lúdiques (sortir de festa, quedar amb amics...). • Estar amb la família. 	<p>Adolescència núm. 8. Barcelona.</p>
<p>Tipologies d'intervenció</p>	<p>Fa referència a les diferents tipologies d'intervenció extretes a partir de la revisió dels RRI:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Intervenció basada en la sanció • Intervenció basada en l'acolliment • Intervenció no especificada 	<ul style="list-style-type: none"> • Departament de Treball, Afers Socials i Família. Centres DGAIA.
<p>Perfil dels adolescents que s'escapoleixen</p>	<p>El perfil dels joves que s'escapoleixen segons les persones entrevistades. Tenint en compte diversos aspectes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Edat • Gènere • Procedència • Estat emocional • Altres factors 	<ul style="list-style-type: none"> • Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, 2017, Quins són els perfils dels joves tutelats per la DGAIA?. Col·lecció Infància i Adolescència núm. 11. Barcelona.
<p>Magnitud del problema</p>	<p>Fa referència a la importància i rellevància que es dona al problema segons els centres i les persones entrevistades.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Informe Estadístic Mensual Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència, desembre 2017.
		<ul style="list-style-type: none"> • Departament de Benestar Social i

<p>Aplicació de la normativa dins els centres</p>	<p>Fa referència a com s'aplica la normativa dins els centres segons les persones entrevistades.</p>	<p>Família, 2012, Guia de bones pràctiques per a centres del Sistema de protecció a la infància i l'adolescència. Col·lecció Infància i Adolescència núm. 8. Barcelona.</p>
<p>Formació dels educadors</p>	<p>Opinió dels entrevistats sobre la formació inicial dels educadors socials per fer front als escapoliments: és suficient?; mancances; aspectes per millorar; propostes; etc.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Departament de Benestar Social i Família, 2012, Guia de bones pràctiques per a centres del Sistema de protecció a la infància i l'adolescència. Col·lecció Infància i Adolescència núm. 8. Barcelona.

Les categories han estat utilitzades per organitzar els diferents continguts extrets a partir de les eines de recollida d'informació, i cal esmentar que l'ordre que s'ha establert en aquestes es mantindrà al llarg de l'anàlisi dels resultats.

4.5. ANÀLISI DE DADES

4.5.1. REGLAMENTS DE RÈGIM INTERN DELS CENTRES

A partir de la informació recollida dels 23 Reglaments de Règim Intern he classificat en una taula (Veure la taula a Annexos) tota la informació obtinguda segons les diferents categories d'anàlisi. Com he esmentat anteriorment, aquesta anàlisi de dades s'ordenarà en funció de les diferents categories d'anàlisi.

Categoria 1: Concepte d'escapoliment

En la revisió d'informació sobre el concepte d'escapoliment que s'esmenta en els RRI dels centres, tot i que hi ha RRI que no mencionen cap informació sobre aquest aspecte, els que el mencionen coincideixen en que fan una diferenciació entre un escapoliment (abandonament del centre sense autorització) i un no-retorn (no retorn d'un menor al centre). Alguns RRI també especifiquen que aquest escapoliment o no retorn es té en compte quan han passat 4 hores des

de que el jove està fora del centre sense autorització. Pel que fa la tipologia d'escapoliment segons la motivació d'aquest, en els RRI no es recull informació.

Categoria 2: Tipologies d'intervenció

Un aspecte molt important per aquest treball, són les tipologies d'intervenció que s'utilitzen en aquests centres per a fer front als escapoliments. Analitzant en els RRI les diferents mesures d'intervenció i actuació amb el/la menor que ha retornat d'un escapoliment, es poden classificar en les categories següents:

- Intervenció basada en la sanció
- Intervenció basada en l'acolliment
- Intervenció no especificada

Cal esmentar que una intervenció sancionadora està basada principalment en elements de sanció o càstig i una intervenció acollidora es basa principalment en la reflexió i en la utilització de vies de relació educativa.

En el quadre següent podem veure la classificació dels diversos centres segons la les categories d'intervenció:

Intervenció basada en la sanció	Intervenció basada en l'acolliment	Intervenció no especificada
CREI La Ginesta		CRAE Santa Rosalia
Llar per a joves Betània		CRAE La Salle
CRAE Lledoners		CA Mas Pins
CRAE Les Vinyes		CRAE Les Deveses
CRAE Casa Família Jesús Amira Trafalgar		CRAE L'Espurna
CRAE Xaloc		CRAE Les Llúdrigues
CRAE Seonee		CRAE Pla de la Selva
CA Talaia		CRAE Abeona
Establiment Social la Llar		CRAE Teresa Lema
CRAE Ferrer i Guàrdia		
CRAE Calamot		
OIKIA		
CRAE Minerva		
Residència Maternal Antaviana		

Com podem observar clarament, la intervenció basada en la sanció és la predominant dins els centres analitzats. Dins d'aquests centres hi trobem per exemple el CREI La Ginesta, OIKIA o el CRAE SEONEE. Els elements sancionadors que predominen dins de les diverses intervencions d'aquest a categoria de centres són:

- Retirada de la paga setmanal
- Amonestació
- Realització d'activitats d'interès per a la comunitat
- Estar apartat de la dinàmica del centre durant 3 dies (dinàmiques, àpats...)

- No realitzar sortides durant un període de temps

També podem observar que molts centres no concreten la seva intervenció de forma clara, simplement informen que hi hauran conseqüències, però sense especificar. Algun d'aquests centres són el CRAE Santa Rosalia o el CRAE La Salle.

I finalment, podem veure que no hi trobem cap centre que tingui una intervenció basada principalment en elements d'acollida. Tot i que alguns dels centres amb mesures principalment sancionadores, també contempen alguna mesura acollidora.

Categoria 3: Perfil dels adolescents que s'escapoleixen

En la cerca dins els RRI sobre informació relativa al perfil dels adolescents que s'escapoleixen, he observat que no consta cap dada sobre aquest aspecte.

Categoria 4: Magnitud del problema

En la cerca dins els RRI sobre informació relativa al perfil dels adolescents que s'escapoleixen, he observat que no consta cap dada sobre aquest aspecte.

Categoria 5: Aplicació de la normativa dins dels centres

En la revisió d'informació sobre l'aplicació de la normativa dins del centre, tot i que hi ha molts RRI que no mencionen cap informació sobre aquest aspecte, tots els que el mencionen coincideixen en els mateixos aspectes. Aquests centres coincideixen en que l'aplicació de la normativa relativa a les sancions, ja siguin per escapoliment o per altres motius, es valorarà segons sigui les circumstàncies, tant de l'entorn com personals de l'infant o jove. Per tant, es contempen unes conseqüències o unes altres segons cada cas.

Categoria 6: Formació dels educadors

En la revisió d'informació sobre la formació que els educadors que treballen en el centre, tot i que hi ha molts RRI que no mencionen cap informació sobre aquest aspecte, tots els que el mencionen coincideixen en els mateixos requeriments de formació. Aquests requeriments són els següents:

- Diplomatura o Grau en Educació Social.
- Habilitació professional del Col·legi d'Educadors i Educadores Socials. (Aquesta habilitació s'ofereix a persones que porten molts anys treballant en el sector però no tenen cap titulació, ja que han exercit la professió amb anterioritat a la creació de la titulació universitària específica en Educació Social).

I també, alguns mencionen que també és necessària experiència dins de l'àmbit, ja sigui en un centre de la mateixa tipologia o en general dins l'àmbit de la infància i l'adolescència.

4.5.2. ANÀLISI DE LES ENTREVISTES

El procés a partir del qual s'ha realitzat l'anàlisi dels resultats parteix de diferents accions, aquestes són les transcripcions i categorització, la interpretació, la síntesi de les interpretacions i la relació amb el marc teòric.

Primerament he realitzat la transcripció de les entrevistes, tot seguit, he marcat els fragments de les entrevistes amb el color de la categoria a la qual fan referència. Un cop marcades les entrevistes, he creat unes taules, una per a cada entrevista. En aquestes taules he classificat segons les categories, aquests fragments prèviament marcats amb el color de la categoria (Veure les taules a Annexos), i també he omplert una columna per a cada taula amb la informació més rellevant de cada entrevista. Cal esmentar que he creat una codificació per a marcar els fragments de les entrevistes, i així saber a quina entrevista i pregunta pertanyen. El model de codificació és el següent: (E1/P. 2.1.). La lletra "E" fa referència a entrevista i el número "1" es refereix a l'Entrevista 1. La "P" fa referència a la pregunta, que en aquest cas és la pregunta 2.1.

Un cop realitzades les taules, he extret la informació més important d'aquestes, l'he analitzat i relacionat tant amb les dades del marc teòric com amb l'anàlisi dels Reglaments de Règim Intern. I també he fet un quadre-resum amb les idees més importants dels resultats de cada categoria. Cal destacar que l'anàlisi de les entrevistes també l'he estructurat en funció de l'ordre de les diferents categories.

Categoria 1: Concepte d'escapoliment

Síntesi dels resultats de la recollida d'informació		
Hi ha 3 tipologies d'escapoliment segons la motivació d'aquest		
Motivació 1: L'escapoliment amb la motivació d'anar a veure la família.	Motivació 2: L'escapoliment que té com a motivació passar temps lúdic. És a dir; estar amb els amics, sortir de festa, quedar amb el xicot/a, tenir llibertat horària, etc.	Motivació 3: L'escapoliment degut a una no acceptació de l'ingrés/la mesura protectora.

La informació obtinguda a partir de les entrevistes fa referència a les diferents tipologies d'escapoliment segons la motivació. En canvi, com hem pogut observar, en els RRI he extret informació en relació a la tipologia d'escapoliment segons la forma.

Totes les persones entrevistades excepte l'E4, coincideixen en les mateixes 3 motivacions dels joves en escapolir-se. La primera motivació que hi trobem és la d'escapolir-se per a anar a veure la família.

“En altres ocasions, una motivació és el retorn amb la família —fins i tot en situacions de maltractament físic que va provocar que ells/es mateixos fossin els/les qui demanessin l'ingrés—.” (E1/P. 2.3.)

Una altre motivació és la de passar temps lúdic: amb els amics, sense horaris, de festa, etc.

“Evidentment, la transgressió de les normes i la possibilitat de relacionar-se amb el xicot/a, altres amics, fer el que els hi doni la gana... és en molts moments una motivació.” (E1/P. 2.3.)

“En segon lloc sortir de festa i tenir llibertat d'horaris” (E2/P. 2.3.)

I per últim hi trobem la motivació d'escapolir-se degut a una no-acceptació de la mesura protectora/ingrés.

“Els que s'escapoleixen, en canvi, tot i ser conscients de la realitat de casa, no ho accepten i, sobretot, no es conformen en haver d'estar a un Centre”. (E5/P. 2.3.)

En aquesta motivació, l'E3 esmenta que els que sovint s'escapoleixen per no acceptació de la mesura són joves migrats sols.

“La principal motivació crec que varia en funció de la tipologia d'adolescent que s'escapoleix, els joves migrats no accepten les normes del centre i volen fer la seva.” (E4/P. 2.3.)

En resum, podem dir que existeixen 3 motivacions principals dels joves per a escapolir-se. Aquestes motivacions coincideixen amb l'estudi de la Universitat de Florida del Sud (2012) i l'article de North Carolina Division of Social Services and the Family and Children's Resource Program (2012) també coincideix en els factors esmentats i contempla la voluntat de fugir de la mesura com a motivació principal dels escapoliments.

Cal esmentar, que l'E4 comenta que no hi ha cap motivació en especial per als joves a escapolir-se.

“No hi ha una motivació especial, depèn de cada jove i circumstàncies pròpies. El que per un és molt important, per l'altre no té cap sentit. Per tant s'ha d'analitzar des de la perspectiva individual.” (E4/P. 2.3.)

Categoria 2: Tipologies d'intervenció

En aquesta categoria pretenc recollir la informació que fa referència a les diferents tipologies d'intervenció que s'apliquen als centres on treballen les persones entrevistades.

Síntesi dels resultats de la recollida d'informació

- **L'acolliment és una part fonamental en la intervenció davant un escapoliment.**
- **La sanció ha de complementar la intervenció acollidora. Els límits són necessaris.**

- **És important aplicar una intervenció adequada a cada cas. El que funciona per a un jove potser no funciona per a un altre.**

Un aspecte que tenen en comú les diferents respostes de les entrevistes, és que una intervenció acollidora és fonamental per a que el jove vinculi amb l'educador i per a que el jove sàpiga que sempre que vulgui pot tornar al centre i no se'l jutjarà.

“Crec que la nostra intervenció fonamental ha de ser d'acollir-los.” (E1/P. 3.1.)

A banda d'acollir als joves, l'E1, l'E2 i l'E3 coincideixen en que també hi ha d'haver mesures sancionadores que complementin les mesures acollidores. Expliquen que la sanció també és necessària, ja que els límits són una part important del procés d'aprenentatge.

“Evidentment, la intervenció dels/ de les educadors/ores sempre és d'acompanyament i reflexió, però marcades per l'acompliment de les mesures educatives/sancionadores imposades.” (E1/P. 4.2.)

“El no càstig seria l'ideal però els límits també són necessaris i més quan convius amb altres usuaris d'edat similar o menor, on les actuacions d'alguns poden ser imitades.” (E2/P. 3.2.)

“L'experiència em diu que no n'hi ha prou. Si l'escapoliment no s'associa a una mesura educativa no se'n facilita l'aprenentatge. Ha d'incloure els dos vessants, i , tot i fent-ho així, depenent del moment de fragilitat de l'adolescent, també és molt complicat. Els límits estructurats i donen seguretat a tothom, i més a una població tant fràgil com la nostra.” (E3/P. 3.2.)

Però tal i com explica el llibre “Mirada consciente en los centros de protección” (2017) , el fet de posar càstigs als joves que tornen dels escapoliments pot jugar en contra d'una intervenció educativa eficaç. I segons Carlos G. Wernik (2000), la intensitat del càstig determina l'efectivitat del procés però també augmenta les probabilitats de que el context ambiental en el que s'aplica aquest pot adquirir capacitat de provocar ansietat en el jove.

L'E5 és l'única entrevista on es menciona que no sempre s'aplica sanció en produir-se un escapoliment, ja que s'ha d'aplicar una intervenció adequada a cada cas.

“No sempre hi ha intervenció sancionadora. “ (E5/P. 4.1.)

Cal destacar que en aquest últim aspecte d'una intervenció individualitzada a l'hora d'aplicar les mesures hi coincideixen també altres entrevistes l'E4 i l'E2. Aquest és un aspecte que també es contempla en la “Guia de bones pràctiques per a centres del Sistema de protecció a la Infància i l'Adolescència de Catalunya” (2012).

“Cada cas i cada persona és diferent. El que funciona per un, no funciona per un altre, per tant les conseqüències tampoc poden ser les mateixes.” (E2/P. 3.2.)

“És evident que també cal una mesura educativa però que ha de ser individual per cada cas, depenent de les motivacions que cada jove presenta.” (E4/P. 3.1.)

Categoria 3: Perfil dels adolescents que s'escapoleixen

En aquesta categoria pretenc recollir la informació que fa referència al perfil dels adolescents que s'escapoleixen.

Síntesi dels resultats de la recollida d'informació

Característiques principals dels joves que s'escapoleixen:

- **Malestar, és a dir joves que no estan a gust. Aquest malestar pot ser a nivell personal/emocional i/o a nivell sociofamiliar.**
- **No acceptació de l'ingrés/ de la mesura proporcionada.**
- **Presenten alguna diversitat funcional.**
- **Joves migrats sols.**
- **Problemes de control de conducta, és a dir, joves amb conductes disruptives.**
- **Consumeixen de substàncies tòxiques, principalment el tabac.**

Cal destacar l'absència d'informació obtinguda a través dels RRI, però a partir de les entrevistes he pogut recollir la informació necessària per a poder conèixer quin és el perfil dels adolescents que s'escapoleixen segons els diferents entrevistats.

Segons les dades les persones entrevistades, l'E1, l'E4 i l'E5 coincideixen en el mateixos aspectes, que són el malestar i la no acceptació de l'ingrés. Per tant, podem dir que les dues característiques predominants d'aquests joves és que presenten un malestar i també que no accepten l'ingrés o la mesura que se'ls hi proporciona.

Aquestes dades coincideixen amb les dades recollides en les aportacions del marc teòric. Pel que fa al malestar dels joves, en l'estudi “El benestar subjectiu dels adolescents tutelats a Catalunya” (2016), s'extreu com a conclusió, que els joves que presenten un benestar més baix, s'han escapolit almenys una vegada. Per tant, podem dir que un escapoliment pot estar relacionat amb un malestar per part del jove.

A part d'aquests dos aspectes que predominen en les respostes de les entrevistes, també hi ha altres característiques sobre els joves que s'escapoleixen que coincideixen amb els resultats del marc teòric. Tal i com podem veure en l'E3:

“El perfil de joves que defineix és de joves migrats sols” (E3/P. 2.4)

També es caracteritza als joves que s'escapoleixen per el fet de ser joves migrats no acompanyats. Segons l'estudi de la DGAIA anomenat “Quins són els perfils dels joves tutelats per la DGAIA?” (2017) , els joves 26% de la mostra de joves que no han nascut a Espanya s'escapoleixen amb freqüència, en comparació amb el 8% de joves que nascuts a Espanya que s'escapoleixen.

El fet de presentar una condició de diversitat funcional, també és un factor de risc segons l'estudi "Children and Youth Services Review" (2012). En l'E2, podem observar que també s'esmena aquest factor com a una possible característica habitual dels joves que s'escapoleixen:

"Joves amb autoestima molt baixa amb mancances afectives i en ocasions amb certa discapacitat i poc criteri." (E2/P. 2.4.)

En definitiva, les característiques principals dels joves que s'escapoleixen són les esmentades anteriorment. Tot i que també, en les entrevistes he pogut extreure altres aspectes. Segons l'E1 els problemes de control de conducta també pot ser un factor per a escapar-se. I segons l'E3, els joves que s'escapoleixen sovint presenten problemes de consum en substàncies tòxiques.

"Normalment adolescents (els casos de menors de 12 anys són més esporàdics i alarmants), que ja han tingut problemes de control de conductes, tant en la seva família com a l'escola, i manca de límits en la seva família." (E1/P. 2.4.)

"Joves addictes a substàncies tòxiques on també s'inclou el tabac" (E3/P. 2.4.)

Per últim, cal destacar que com ja hem vist, els resultats extrets de les entrevistes i les aportacions del marc teòric coincideixen en molts aspectes. Per tant podem dir que les característiques dels joves que s'escapoleixen seran representatives de la realitat.

Categoria 4: Magnitud del problema

En aquesta categoria pretenc recollir informació relativa a la magnitud/freqüència dels escapoliments ens els centres on treballen les persones entrevistades.

Síntesi dels resultats de la recollida d'informació

- **La resposta dels entrevistats que treballen en un CA, és que els escapoliments és donen amb molta freqüència. Tal i com podem veure en les dades extretes del marc teòric, la freqüència dels escapoliments en aquests centres és d'un 50%.**
- **La resposta dels entrevistats que treballen en un CRAE, és que els escapoliments es donen amb baixa freqüència. Tal i com podem veure en les dades extretes del marc teòric, la freqüència dels escapoliments en aquests centres ronda el 20%.**

En totes les respostes de les entrevistes es menciona que els escapoliments suposen una problemàtica. Durant l'escapoliment els joves es poden posar en situacions de risc i el centre no pot intervenir educativament ja que no té contacte amb el/la jove.

"En el moment que un adolescent s'escapoleix a nivell personal es posa en una situació de risc, educativament no es pot intervenir, i això té conseqüències per ell/a però també per tothom que l'envolta." (E3/P. 2.1.)

Un altre aspecte que comparteixen totes les respostes de les entrevistes, és que la freqüència dels escapoliments depèn de la tipologia de joves atesos al centre en aquell moment.

“Depèn del moment, de la tipologia de joves, de quines característiques presenta cadascun d’ells, etc.” (E4/P. 2.2.)

La freqüència dels escapoliments en dos dels centres és alta. En l’E1 i l’E3 s’explica que els escapoliments es produeixen entre diàriament i setmanalment i també que amb l’arribada de joves migrats sols els escapoliments es donen amb molta més freqüència.

“Depèn molt del perfil de les adolescents que en cada moment es tinguin acollits, però casi sempre hi ha al menys una adolescent escapolida, la freqüència podria ser entre diària i setmanal.” (E1/P. 2.2.)

“Deponent del període que s’estigui vivint, però ara, amb els joves migrats no acompanyats la freqüència és molt alta, en tant diria que al voltant del 70% a l’ingressar s’escapoleixen. Respecte als adolescents del territori, la freqüència és molt menor.” (E3/P. 2.2.)

La resta d’entrevistats afirmen que la freqüència dels escapoliments actualment és baixa.

“Molt poc, depèn de la tipologia de joves que tens en aquest moment. Com molt hem tingut 3 o 4 escapoliments a l’any de la mateixa persona.” (E2/P. 2.2.)

Segons la tipologia de centre la magnitud del problema és més alta o no. Com hem pogut observar en les dades del marc teòric, en l’estudi “Els CREI de Catalunya. Intervenció, perfil i evolució dels joves atesos” (2017) es comprova que la freqüència dels escapoliments en els CREI és molt més elevada que en la resta de centres, ja que en els CREI un 60% dels joves s’ha escapolit almenys una vegada. En segon lloc hi trobem als CA, que tal i com s’explica en El Butlletí Oficial del Parlament (2019), en els CA almenys un 50% dels joves s’ha escapolit alguna vegada. Finalment en els CRAE podem dir que la freqüència dels escapoliments és més baixa, i que arriba al menys al 20% dels joves.

Aquestes dades expliquen el perquè de que algunes de les persones entrevistades esmentin que la magnitud en els seu centre és alta i altres que és baixa.

Tant en l’E1 com en l’E3, hem pogut veure que són les dues entrevistes que donen com a resposta que la magnitud dels escapoliments en el seu centre és alta. I és que tant el centre de l’E1 com el de l’E3 són CA. És a dir que al menys un 50% dels joves s’ha escapolit alguna vegada.

La resta de persones entrevistades, l’E2, l’E4 i l’E5 treballen en un CRAE, on les freqüències dels escapoliments són les més baixes. Això explica el perquè de que donin com a resposta que els escapoliments es donen amb baixa freqüència.

Categoria 5: Aplicació de la normativa dins dels centres

Síntesi dels resultats de la recollida d'informació

- **Les mesures d'intervenció que s'apliquen davant un escapoliment varien segons cada cas.**
- **Hi ha centres que apliquen unes conseqüències sancionadores mínimes iguals per a tots els joves, i a partir d'aquí l'equip educatiu valora quines altres mesures s'aplicaran.**

En aquesta categoria pretenc recollir informació que fa referència a com s'aplica la normativa dins dels centres on treballen les persones entrevistades. Analitzant les diferents respostes he pogut veure que totes coincideixen en que les mesures correctores/conseqüències d'un escapoliment varien segons el jove. És a dir, que segons els motius de l'escapoliment i de la situació del jove, l'equip educatiu aplica unes mesures.

“Utilitzar la teoria centrada en la persona, trencar amb la igualtat entre els usuaris, cadascú és diferent i a cadascú li funcionarà una actuació i unes conseqüències diferents.” (E2/P. 6.)

“S'han d'aplicar accions pensades i calculades amb cada jove per tal de poder incidir de manera directa i clara, no generalitzant.” (E4/P. 4.2)

Aquest és un aspecte que també hem pogut veure reflectit en l'anàlisi dels RRI, ja que tots els que mencionen aquest aspecte coincideixen en que l'aplicació de la normativa relativa a les sancions, ja siguin per escapoliment o per altres motius, es valorarà segons siguin les circumstàncies, tant de l'entorn com personals de l'infant o jove. Segons el llibre anomenat “La mirada consciente en los centros de protección” (2017), una intervenció educativa davant un escapoliment ha de ser adaptada per a cada cas.

Cal destacar que tant l'E1 com l'E2 coincideixen en que hi ha unes conseqüències sancionadores mínimes per a tots, i a partir d'aquí ja l'equip valora les altres mesures que s'aplicaran.

“Es preveu, com a mínim dinàmica individual durant 24 hores (la dinàmica individual implica que no participa en cap activitat, s'ha d'estar a la seva habitació i menjar sola). A partir d'aquí les mesures (utilització del mòbil, altres activitats i sortides) poden variar segons el grup i la valoració per part de l'equip de la gravetat.” (E1/P. 4.1.)

“Hi ha un mínim de normes i mesures correctives per tots iguals que han de complir. El mínim sí, després depèn del cas i els motius s'actua amb l'usuari d'una manera o un altre.” (E2/P. 4.1.)

Categoria 6: Formació dels educadors

Síntesi dels resultats de la recollida d'informació

- La formació de base que reben els educadors socials no és suficient per a fer front als escapoliments.
- L'experiència és un aspecte molt important a l'hora de fer front als escapoliments, tot i que sovint no es contempla com a requisit per a treballar en un centre.

En aquesta categoria pretenc recollir la informació que fa referència a la formació dels educadors. Totes les 5 persones entrevistades coincideixen en que la formació que reben els educadors no es suficient per a poder fer front als escapoliments.

"No és suficient ni per l'escapoliment ni per treballar en un centre de protecció. Falta més base teòrica i pràctica del que és el sistema de protecció a la infància i de la realitat dels centres de protecció". (E1/P. 5.1.)

Tant l'E1, l'E2 i l'E5 coincideixen en que s'hauria de formar als educadors amb eines d'intervenció sobre aquestes situacions, amb més coneixements sobre el sistema de protecció a la infància i l'adolescència i també que s'haurien d'analitzar casos concrets.

"Com he dit més formació en matèria de protecció a la infància i més formació en psicologia. En general, més rigor i exigència tant en quant als continguts com a la forma. La veritat és que et trobes amb casos de graduats que no saben ni redactar un escrit." (E1/P. 5.1.)

"Coneixement sobre eines d'intervencions per aquests moments." (E2/P. 5.2.)

"Doncs potser analitzar processos i casos concrets, i sobretot entendre l'escapoliment com una cosa més que li pot passar a un jove dins el procés d'anar fent-se gran, d'acceptació de la seva realitat, etc." (E5/P. 5.2)

L' E3 i l'E4 destaquen que el més important per a intervenir en situacions d'escapoliment és l'experiència en l'àmbit.

"No, però també és un tema que per gestionar a més de formació és molt necessària l'experiència." (E3/P. 5.1.)

"Assaig error i conèixer el màxim possible als joves, crear molt vincle i avançar-te sempre." (E4/P. 5.1.)

"La teoria no serveix. La teoria no es pot aplicar a tots els joves per igual. Existeix una fórmula que us donin que digui com actuar en un escapoliment?, és impossible." (E4/P. 5.2.)

Un aspecte a destacar, és que en la revisió dels RRI hem pogut veure com els principals requisits mínims de formació per a poder treballar en un centre són el Graduat en Educació Social o també l'habilitació professional del Col·legi d'Educadors i Educadores Socials. Però com hem vist segons les entrevistes, la formació que reben de base els educadors socials no és suficient. També cal mencionar que alguns entrevistats destaquen la importància de l'experiència i pocs RRI recullen l'experiència en l'àmbit com a requisit per a treballar en el centre.

5. CONCLUSIONS

5.1. Síntesi dels resultats de l'anàlisi de dades

En aquest apartat faré una breu síntesi sobre els resultats que s'han obtingut mitjançant el procés d'anàlisi de dades. Aquestes conclusions s'ordenaran en funció de l'ordre de les categories.

Pel que fa al concepte d'escapoliment, en els RRI hem pogut observar la diferenciació d'un escapoliment i un no-retorn. En aquest darrer cas, es té en compte quan han passat 4 hores des de que el jove està fora del centre sense autorització. En relació a la tipologia de l'escapoliment segons la motivació d'aquest, en els resultats de l'anàlisi de les entrevistes hem pogut veure que hi ha 3 motivacions principals. Aquestes són: la motivació per anar a veure la família, la motivació per a realitzar activitats lúdiques i la no-acceptació de l'ingrés.

En relació a les diferents tipologies d'intervenció he comprovat en els RRI que la tipologia d'intervenció per a fer front als escapoliments més utilitzada és la de la sanció. Tal i com es conclou en l'anàlisi de les entrevistes, l'acolliment és una part fonamental en la intervenció davant un escapoliment, i la sanció simplement ha de ser complementària a l'acolliment. Cal esmentar que és importat adequar la intervenció a cada cas, ja que el que funciona per a un jove potser no funciona per a un altre.

El perfil de joves que s'escapoleixen principalment és de joves que presenten un malestar, ja sigui a nivell personal, emocional o sociofamiliar. Molt sovint també són joves que no accepten la mesura/ingrés al centre i els joves migrats sols també són un perfil molt comú a escapolir-se.

Pel que fa a la magnitud de la problemàtica, les persones que treballen a un CA esmenten que els escapoliments són més freqüents que les persones entrevistades que treballen en un CRAE. Això es deu a que en els CA el percentatge dels escapoliments ronda el 50% i en canvi en un CRAE el percentatge és més baix, un 20%.

L'aplicació de la normativa dins els centres, com ja s'ha mencionat anteriorment, davant els escapoliments en la majoria dels centres analitzats es contempla una intervenció o una altra, amb conseqüències adequades segons el jove.

Finalment, en relació a la formació dels educadors, malgrat que en els RRI s'esmenti que els requisits per a treballar en els centres residencials de la infància i l'adolescència siguin la titulació en Educació Social o l'habilitació professional del Col·legi d'Educadors i Educadores Socials, hem pogut comprovar que segons els professionals aquesta no és suficient per a fer front als escapoliments, sinó que es requereix experiència en l'àmbit.

5.2. Conclusions en relació a la pregunta de recerca i dels objectius del treball

El primer objectiu del treball era conèixer la realitat dels escapoliments en base a les dades disponibles i la percepció dels professionals sobre aquesta realitat. La pregunta de recerca que volia respondre era: *Quina és la realitat dels adolescents que s'escapoleixen dels centres de protecció?* La resposta que he trobat és que les xifres d'escapoliments són elevades i entre un 20 i un 60% segons la tipologia de centre i el perfil dels menors d'edat acollits, s'han escapolit almenys alguna vegada. Aquestes xifres són més elevades en els centres específics per adolescents amb problemes de conducta (CREI) on arriben a un 60%, seguits dels centres d'acolliment o estan al voltant d'un 50% i per últim dels CRAE on estan al voltant del 20%. Una dada també important és la de menors d'edat que s'escapoleixen i no tornen a aparèixer que en alguns casos pot ser del 15% dels menors d'edat acollits o fins i tot superior a aquest percentatge. En relació al perfil dels menors d'edat acollits que s'escapoleixen, he recollit dades que afirmen que una de les principals característiques d'aquests joves és el malestar, ja sigui a nivell emocional, personal i /o sociofamiliar, una no acceptació de l'ingrés al centre i també sovint són joves migrats sols. Pel que fa a les motivacions d'aquests a escapar-se, de les dades recollides he extret que hi pot haver tres motivacions pels joves a escapar-se: la no acceptació de l'ingrés al centre, el fet de voler anar amb la família i/o la motivació per a tenir temps lúdic, ja sigui de festa, amb els amics, etc.

El segon objectiu era conèixer les mesures i pràctiques socioeducatives que actualment utilitza el sistema de protecció residencial de la infància i l'adolescència per a prevenir i fer front els escapoliments dels centres, i d'aquesta forma emmarcar aquest fenomen en un marc legal. La pregunta de recerca que volia respondre era: *Quines són les estratègies que s'utilitzen per a fer front als escapoliments?* He pogut revisar, no només el marc normatiu i tècnic dels escapoliments, sinó que també la documentació tècnica de molts centres. Específicament 23 RRI, 19 dels quals són de CRAE, que suposen un 17% de la totalitat dels CRAE a Catalunya, 1 CREI, que suposa un 16,6% en la totalitat dels CREIS i 3 CA, que suposen un 15,8% de la totalitat dels CA a Catalunya. En base a les dades recollides, he pogut concloure que la principal estratègia educativa que s'utilitza per a fer front als escapoliments és la del càstig, com pot ser el fet de treure la paga setmanal, realitzar dinàmica separat del grup, no poder sortir del centre en un temps determinat, etc. Cal destacar que 14 de 23 RRI de centres revisats utilitzen el càstig com a intervenció principal, i els 9 restants no especifiquen quina mesura utilitzen.

L'últim objectiu que m'he plantejat ha estat contrastar les dades extretes de les entrevistes que he realitzat amb les dades obtingudes prèviament, per a valorar i crear una proposta de millora per a fer front als escapoliments dels centres de protecció residencial. La pregunta de recerca que volia respondre era: *Quines són les millors estratègies, les sancionadores o les acollidores?* D'acord amb els entrevistats la millor resposta seria una combinació entre la sanció i l'acollida. A nivell teòric, és dubtós que la intervenció sancionadora sigui la millor opció, ja que segons la psicologia el càstig pot tenir molts efectes no desitjats. No obstant, aquesta és la premissa que és manté en la majoria de RRI i en el marc legal vigent.

5.3. Propostes de millora de la intervenció davant l'escapoliment

Després de la recerca realitzada, penso que calen més estudis que analitzin la realitat dels escapoliments i les motivacions dels adolescents. Hem de saber més sobre el què, el perquè i sobre com intervenir davant les situacions d'escapoliment.

L'escapoliment, si és definitiu, és un fracàs del sistema i de la nostra intervenció socioeducativa, degut a que aquella persona que precisament havíem d'acompanyar i protegir s'ha col·locat novament en risc i ha rebutjat la nostra ajuda.

Actualment, l'opció majoritària d'intervenció és el càstig. Es cert, que aquesta mesura sancionadora s'afirma que és acompanyada per reflexió educativa, proximitat, etc., però el càstig no ha demostrat ser eficaç, com hem pogut observar en la situació dels escapoliments en els CREI. Per tant, caldria investigar si altres respostes no sancionadores podrien millorar la vinculació del adolescents amb el professional i així la capacitat d'aquest per a ajudar-lo a treballar el seu malestar, que ell expressa escapolint-se. L'objectiu, potser no és tant reduir el nombre d'escapoliments, sinó aconseguir millorar la situació d'aquells adolescents, que ja sigui per la seva situació de malestar o per rebutjar les limitacions que impliquen un acolliment residencial, s'escapoliran.

La importància que té l'escapoliment requereix, al meu entendre, que es desenvolupin programes específics tant a nivell de sistema de protecció com a nivell de centre, per a establir la prevenció, l'abordatge i l'avaluació d'aquesta realitat en els centres. La majoria de documents recullen el protocol/circuits que s'ha de realitzar en situació d'un escapoliment, però crec que seria necessari un pas més, en la definició d'aquest treball socioeducatiu.

Pel que fa als criteris de l'aplicació de les mesures davant els escapoliments, són més informals que formals. És a dir, que en els RRI no s'especifica quins són els criteris que condicionaran una intervenció o una altra. Per tant, és essencial degut al nombre d'educadors que intervenen amb els joves acollits en centre que hi hagi un punt de partida sobre un problema tant important com són els escapoliments. La meua proposta és que en els documents bàsics que es faciliten a l'educador/a en el moment de treballar, com el Projecte Educatiu del Centre o el RRI, s'especifiquin aspectes que el professional ha de tenir clars a l'hora d'intervenir amb els possibles escapoliments.

L'exercici de l'educació social en un centre de protecció requeriria d'una formació específica de postgrau, degut a l'especificitat i la complexitat de la intervenció socioeducativa en els centres de protecció a la infància i l'adolescència. Prenent com a punt de partida el document aprovat per al 2005 pel Comitè d'experts en formació de recursos humans en l'àmbit dels serveis socials⁴⁸,

⁴⁸ Departament de Benestar Social i Família (2005). *Perfil professional. Educador/a social dels serveis de centres residencials d'acció educativa i de centres d'acolliment per a infants i adolescents*. Consultat data: 10/05/20. Extret de: https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/02serveis/06recursosprofessionals/comite_expertes_i_experts_en_formacio/perfiles_professionals/04_atencio_a_infancia_adolescencia_i_joventut/pdf/06_infancia_01_es.pdf

alguns dels aspectes que considero importants i s'haurien de tenir més presents en la formació dels educadors socials són diversos. Tal i com s'esmenta en aquest document, l'educador ha de tenir coneixements sobre els models de relació i d'intervenció socioeducativa en centres de protecció d'infants i joves, l'abordatge de les pèrdues i els canvis en el cicle vital dins el centre: trasllats de centre, desinternament, l'abandonament familiar, els canvis d'educadors, etc., el vincle afectiu com a eina primordial de l'acció educativa, models i influències dels entorns socioculturals dels adolescents: tipologies de comportament en grup, models d'agregació, la identificació, les noves agregacions urbanes i l'ús de la violència i els consums, les dependències físiques, psíquiques i socials, etc., resolució de conflictes i mediació, tècniques per a la contenció mecànica i emocional, l'atenció socioeducativa a la malaltia mental i els trastorns de comportament, tècniques de comunicació verbal i no verbal: l'escolta activa, l'empatia, l'assertivitat, l'entrevista motivacional, el reforç positiu, etc., i molts altres aspectes.

Considero que també és important desenvolupar línies de treball centrades en estar amb els joves i no tant en fer moltes coses. En aquest sentit, el llibre *La mirada consciente en los centros de protección* (2017) desenvolupa aquest aspecte de la següent forma: "El tiempo que pasas con los niños y niñas en el centro, sea cual sea la actividad que estén realizando, es tiempo de intervención educativa e incluso, en algunos casos terapéutico. Porque la intervención en un centro se basa en la relación con el niño, la niña o el adolescente mucho más allá de las actividades que se realizan." (Horno, Echeverría, i Juanas. 2017. p. 16)

6. REFLEXIONS FINALS

Aquest treball fa una recollida àmplia de totes aquelles dades disponibles a Catalunya i dels circuits i models d'intervenció davant l'escapoliment. No obstant, només és un punt de partida que posa de manifest la necessitat d'aprofundir en aquesta realitat. En definitiva, sabem que l'escapoliment és un factor de mal pronòstic de la nostra intervenció socioeducativa en els centres. I la seva importància quantitativa recomana que prestem més atenció a aquest problema, i que deixi de ser tant per a la societat en general com pel sistema de protecció en particular, un tema del qual pràcticament no se'n parla.

Al llarg d'aquesta recerca m'he trobat amb diverses dificultats relacionades amb l'obtenció de dades relacionades amb els escapoliments, ja que tal i com he mencionat anteriorment és un problema del qual quasi no se'n parla. Però tot i així, he trobat diversos estudis i documents que m'han permès definir diversos aspectes d'aquest fenomen, com han estat la tipologia dels adolescents que s'escapoleixen o la magnitud d'aquest problema. Pel que fa a la recollida de dades per a la part pràctica, he tingut fàcil accés a molts RRI ja que estan publicats. En relació a les entrevistes, la situació actual de confinament m'ha suposat una limitació per a poder realitzar les entrevistes personalment i he hagut de fer arribar l'entrevista a respondre a molts professionals per a poder aconseguir les 5 entrevistes que m'havia marcat obtenir. Considero que en aquest aspecte he tingut sort, ja que molts professionals m'han respost que no podien

respondre l'entrevista degut a la situació de dificultat que viuen els centres en aquesta època de confinament, però tot i així, 5 d'aquests han fet un espai en el seu temps per a respondre l'entrevista. També, una de les limitacions per a conèixer diversos aspectes sobre el fenomen com les motivacions, perfil, etc., és que he hagut de recórrer a fonts professionals i a estudis, donat que per a poder realitzar entrevistes a joves tutelats s'exigeix una autorització per part de la DGAIA, i aquesta difícil d'aconseguir.

Per tal de conèixer més sobre la temàtica caldria realitzar estudis longitudinals, que serien aquells on s'estudia el cas d'un jove amb un historial amb escapoliments i analitzar el seu procés des d'una visió holística. D'aquesta forma podríem entendre millor aquest fenomen, ja que per a realitzar una intervenció eficaç cal conèixer de forma propera la realitat. També considero que s'haurien de realitzar més estudis i investigacions sobre les diferents tipologies d'investigació que determinin empíricament quines són les millors estratègies, i aquest és un aspecte que penso que es podria estudiar en un futur per a poder reduir al màxim la freqüència d'aquest fenomen. Un aspecte important per a poder comprendre millor la temàtica són les dades, però, com ja he mencionat, moltes dades no són públiques. Per tant, caldria que les dades de la DGAIA respecte a aquest tema fossin publicades per tal de poder-les analitzar, i així conèixer millor aspectes com la duració dels escapoliments, l'edat dels joves, la freqüències, etc.

Durant el procés de realització d'aquest treball, el principal aprenentatge a remarcar és que aquesta recerca m'ha permès aproximar-me al fenomen dels escapoliments i portar a terme una investigació que m'ha fet créixer com a futura educadora social. En relació al marc teòric, he pogut aplicar tots aquells coneixements adquirits en l'assignatura de Mètodes d'Investigació del 1r semestre del 4rt curs d'Educació Social, que m'han servit per a ordenar i entendre cada pas a seguir. Pel que fa al marc pràctic, ha estat un procés molt enriquidor on he pogut contrastar les diverses fonts d'informació i així poder conèixer i extreure conclusions en relació a la temàtica tractada.

També he après que la nostra tasca com a educadors socials en els centres de protecció a la infància i l'adolescència és una tasca complexa. On la implicació dels professionals és tant o més important que la formació acadèmica. Però precisament per a això, és necessari la investigació i la avaluació sobre la nostra realitat i la nostra intervenció.

7. BIBLIOGRAFIA

- Argos Cooperativa (2019), *Reglament de Règim Intern CRAE Xaloc*. Consultat data: 12/02/20.
Extret de: https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematics/07infanciaiadolescencia/Centres_DGAIA/CRAES/documents_girona/CRAE_XALOC_RRI.pdf
- Crosland, K. Joseph, R. (2012) *Strategies for Assessing and Intervening with Youth who Run Away from Foster Care Placements*, University of South Florida. Consultat data: 02/02/20. Extret de: http://cfscommunitysolutions.cbcs.usf.edu/_assets/docs/Crosland-Fostercare.pdf
- Children's Services, Practice Notes for North Carolina's Welfare Social Workers. *Preventing and Responding to Runaways in Foster Care*. Vol.17, núm.3., Juny 2012. Consultat data: 03/02/20. Extret de: <http://practicenotes.org/v17n3/runaway.htm>
- Ching-Hsuan, L. (2012) Children and Youth Services Review. Children who run away from foster care: Who are the children and what are the risk factors? Núm. 34. *El Sevier*, Estats Units. Consultat data: 17/02/20. Extret de: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0190740912000242#!>
- CRAE Llar Betània (2016), *Reglament de Règim Intern CRAE Llar Betània*. Consultat data: 12/02/20. Extret de: https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematics/07infanciaiadolescencia/Centres_DGAIA/CRAES/RRI/RRI_crae_LLlar_Betania.pdf
- Colell, E. (2019, 21 de maig). Más de 350 menores han escapado de la tutela del Govern y no han vuelto. *El Periódico*. Consultat data: 12/12/19. Extret de: <https://www.elperiodico.com/es/sociedad/20190521/mas-de-350-menores-tutelados-han-desaparecido-en-dos-anos-7466714>
- Direcció General d'Atenció a l'Infància i l'Adolescència (2017). *Informe Estadístic Mensual. Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència*. Barcelona. Consultat data: 17/02/20. Extret de: https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematics/07infanciaiadolescencia/dades_sistema_proteccio/2017_12_informe.pdf
- Departament de Treball, Afers Socials i Família (2017), *R.R.I. Teresa Lema*. Consultat data: 12/02/20. Extret de: https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematics/07infanciaiadolescencia/Centres_DGAIA/CRAES/documents/Barcelona_comarques/RRI_Teresa_Lema_2017.pdf
- Departament de Benestar Social i Família (2005). *Perfil professional. Educador/a social dels serveis de centres residencials d'acció educativa i de centres d'acolliment per a infants*

i adolescents. Consultat data: 10/05/20. Extret de:
https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/02serveis/06recursosprofessionals/comite_expertes_i_experts_en_formacio/perfils_professionals/04_atencio_a_infancia_a_dolescencia_i_joventut/pdf/06_infancia_01_es_.pdf

Departament de Treball, Afers Socials i Família (2015), *Reglament de Règim Intern Llar Santa Rosalia*. Consultat data:12/02/20. Extret de:

https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematics/07infanciaiadolescencia/Centres_DGAIA/CRAES/documents/Barcelona_comarques/RRI_2015_Santa_Rosalia.pdf

Departament de Treball, Afers Socials i Família (2017), *Reglament de Règim Intern CRAE Minerva*. Consultat data: 12/02/20. Extret de:

https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematics/07infanciaiadolescencia/Centres_DGAIA/CRAES/bcn_ciutat/rri_crae_minerva_2017.pdf

Departament de Justícia, *Decret 2/1997, de 7 de gener, pel qual s'aprova el Reglament de protecció dels menors desemparats i de l'adopció*. DOGC nº 2307 (1997). Consultat data 15/12/2019. Extret de:

https://portaljuridic.gencat.cat/ca/pjur_ocults/pjur_resultats_fitxa/?action=fitxa&documentId=141776

Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (2015, 17 de desembre) *Programa marc per als centres residencials*. Consultat data: 7/01/12.

Departament de Benestar Social i Família, 2012, *Guia de bones pràctiques per a centres del Sistema de protecció a la infància i l'adolescència*. Col·lecció Infància i Adolescència núm. 8. Barcelona. Consultat data: 07/01/2020.

Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, *ORDRE TFT/9/2019, de convocatòria per a l'acreditació d'entitats proveïdores de la Xarxa de Serveis Socials d'Atenció Pública i per a la provisió de serveis socials de l'àmbit de l'atenció a la infància i l'adolescència*. Núm. 7796, de 25 de gener de 2019. Consultat data: 03/02/20.

Departament de la Presidència, *Llei 19/2014, de 29 de desembre, de transparència, accés a la informació pública i bon govern*. GOGC nº 6780 (2014). Consultat data: 17/02/20. Extret de:

https://portaljuridic.gencat.cat/ca/pjur_ocults/pjur_resultats_fitxa/action=fitxa&mode=single&documentId=680124&language=ca_ES

Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, 2017, *Quins són els perfils dels joves tutelats per la DGAIA?*. Col·lecció Infància i Adolescència núm. 11. Barcelona. Consultat data 17/02/20. Extret de:

https://dixit.gencat.cat/web/.content/home/04recursos/02publicacions/02publicacions_d_e_bsf/04_familia_infancia_adolescencia/perfils_joves_tutelats_dgaia/perfils_joves_tutelats_dgaia.pdf

Departament de Treball, Afers Socials i Famílies (2017), *Quins són els perfils dels joves tutelats per la DGAIA?*. Col·lecció *Infància i Adolescència*. núm. 11. Barcelona. Consultat data: 17/02/20. Extret de:

https://dixit.gencat.cat/web/.content/home/04recursos/02publicacions/02publicacions_d_e_bsf/04_familia_infancia_adolescencia/perfils_joves_tutelats_dgaia/perfils_joves_tutelats_dgaia.pdf

Departament de Treball, Afers Socials i Famílies (2016). *El benestar subjectiu dels adolescents tutelats a Catalunya*. Papers 29, Barcelona. Consultat data: 17/02/20. Extret de:

https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/01departament/08publicacions/coleccions/papers_accio_social/num_29/benestar-subjectiu-adolescents.pdf

Delort, J. i Pérez, I. (2010, 18 de juny) *Protocol d'actuació entre la secretaria d'infància i l'adolescència del departament d'acció social i ciutadania i la direcció general de la policia del departament d'interior, relacions institucionals i participació per garantir la protecció dels infants i adolescents en situació de risc o desemparament*. Consultat data: 13/12/2019. Extret de:

https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/01departament/04legislacio/directives_instruccions_circulars/infancia_adolescencia/Protocols/2010_Protocol_18-juny_Mossos.pdf

Departament de Treball, Afers Socials i Família (2019), *Reglament de Règim Intern CRAE La Llar*. Consultat data: 12/02/20. Extret de:

https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematicos/07infanciaiadolescencia/Centres_DGAIA/CRAES/RR/RRI_definitiu_2019_Establiment_Social-La_Llar.pdf

Departament de Treball, Afers Socials i Família (2019), *RRI Casa de Família Trafalgar*. Consultat data: 12/02/20. Extret de:

https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematicos/07infanciaiadolescencia/Centres_DGAIA/CRAES/bcn_ciutat/rr_i_crae_casa_familia_jesus_maria_trafalgar_2019.pdf

Departament de Treball, Afers Socials i Família (2016), *Reglament de Règim Intern del CRAE Calamot*. Consultat data: 12/02/20. Extret de:

https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematicos/07infanciaiadolescencia/Centres_DGAIA/CRAES/RR/RRI_crae_CALAMOT.pdf

Departament de Treball, Afers Socials i Família, Centres de la DGAIA. Barcelona. Consultat data 17/02/2020 Extret de:

https://treballiaferssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematicos/infancia_i_adolescencia/centres_DGAIA/

EDUVIC (2016), *RRI CA Talaia*. Consultat data: 12/02/20. Extret de:

https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematicos/07infanciaiadolescencia/Centres_DGAIA/CA/bcn_ciutat/rr_i_ca_talaia_2016.pdf

- Ernst, M. i Pergamit, M. (2011) *Running away from foster care: youths' knowledge and access of services*. The University of Chicago. Consultat data: 17/02/20. Extret de: <https://www.1800runaway.org/wp-content/uploads/2015/05/Part-C-Youth-in-Foster-Care.pdf>
- EDUVIC (2016). *Memoria de actividad i sostenibilitat*. Consultat data: 01/04/20. Extret de: https://educic.coop/wp-content/uploads/sites/5/2017/11/Memo_RSE_EDUVIC-2016_ESP.pdf
- EDUVIC (2018). *Memoria de actividad i sostenibilitat*. Consultat data: 01/04/20. Extret de: https://educic.coop/wp-content/uploads/sites/5/2019/10/02_Montaje-Mail_Memoria-Educic-2018-ESP_compressed-1.pdf
- Equip Educatiu del CRAE Ferrer i Guàrdia (2018), *Reglament de Règim Intern del CRAE Ferrer i Guàrdia*. Consultat data: 12/02/20. Extret de: https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematics/07infanciaiadolescencia/Centres_DGAIA/CRAES/RR/RR/rae_FERRER_I_GUARDIA.pdf
- EDUVIC (2014), *Reglament de Règim Intern de la Residència Maternal Antaviana*. Consultat data: 12/02/20. Extret de: https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematics/07infanciaiadolescencia/Centres_DGAIA/CRAES/documents/Barcelona_comarques/RR/RR/Antaviana_2014.pdf
- Fundació Resilis (2018), *CRAE Les Deveses RRI*. Consultat data: 12/02/20. Extret de: https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematics/07infanciaiadolescencia/Centres_DGAIA/CRAES/documents_girona/CRAE_DEVESES_RRI.pdf
- Fundació Mercè Fontanilles (2018), *CRAE Lledoners Reglament de Règim Intern*. Consultat data: 12/02/20. Extret de: https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematics/07infanciaiadolescencia/Centres_DGAIA/CRAES/RR/RR/rae_LLEDONERS.pdf
- Fundació Comptal (2018) *Reglament de Règim Intern CRAE La Salle*. Consultat data: 12/02/20. Extret de: https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematics/07infanciaiadolescencia/Centres_DGAIA/CRAES/bcn_ciutat/rr/rr/rae_la_salle_2018.pdf
- Fundació Resilis (2018), *CRAE Pla de La Selva*. Consultat data: 12/02/20. Extret de: https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematics/07infanciaiadolescencia/Centres_DGAIA/CRAES/documents_girona/CRAE_PLA_SELVA_RRI.pdf

- Fundació Resilis (2018), *CRAE Abeona*, Consultat data: 12/02/20. Extret de: https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematics/07infanciaiadolescencia/Centres_DGAIA/CRAES/documents_girona/CRAE_ABEONA_RRI.pdf
- Fundació Resilis (2018), *CRAE Les Llúdrigues*. Consultat data: 12/02/20. Extret de: https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematics/07infanciaiadolescencia/Centres_DGAIA/CRAES/documents_girona/CRAE_LLUDRIGUES_RRI.pdf
- Fundació Resilis (2018) *CA OIKIA RRI*. Consultat data: 12/02/20. Extret de: https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematics/07infanciaiadolescencia/Centres_DGAIA/CRAES/documents_girona/CA_OIKIA_RRI.pdf
- Fundació Resilis (2018) *CREI La Ginesta RRI*. Consultat data: 12/02/20.
- Fundació Ciutat i Valors (2015), *Reglament de Regim Intern CA Mas Pins*. Consultat data: 12/02/20. Extret de: https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematics/07infanciaiadolescencia/Centres_DGAIA/CA/bcn_ciutat/rri_ca_mas_pins_2015.pdf
- Fundació Resilis (2010), *RRI CRAE L'Espurna*. Consultat data: 12/02/20. Extret de: https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematics/07infanciaiadolescencia/Centres_DGAIA/CRAES/RRI/RRI_crae_ESPURNA.pdf
- Generalitat de Catalunya. Departament de Benestar Social i Família. *Guia de bones practiques per a centres del Sistema de protecció a la infància i l'adolescència*. Col·lecció Infància i Adolescència núm. 8. Consultat data: 15/12/19.
- Generalitat de Catalunya. Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. *Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència*. Col·lecció Infància i Adolescència, número 11, Barcelona, 2017. Consultat data: 15/12/19.
- Generalitat de Catalunya (2020). *Departament de Treball, Afers Socials i Família*. Consultat data: 21/03/20. Extret de: <https://treballiaferssocials.gencat.cat/ca/inici/>
- Horno, P. Echeverría, A. Juanas, A. 2017, *La mirada consciente en los centros de protección: Cómo transformar la intervención con niños y niñas adolescentes*. Segunda edición, Editorial CCS, Madrid. Consultat data: 07/01/2020.
- Iniciatives Socials (2017), *CRAE Seonee RRI*. Consultat data: 12/02/20. Extret de: https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematics/07infanciaiadolescencia/Centres_DGAIA/CRAES/documents_girona/CRAE_SEONEE_RRI.pdf
- Llei organica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor (LOPJM) en la modificació introduïda per la llei organica 8/2015, de 25 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i l'adolescència*. Articles del 25 al 35. BOE núm. 175 (2015). Consultat data: 18/12/19. Extret de: https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2015-8222

Llei 26/2015, de 28 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i l'adolescència, BOE núm. 180 § 8470 (2015). Consultat data: 13/12/2019. Extret de: https://www.boe.es/boe_catalan/dias/2015/07/29/pdfs/BOE-A-2015-8470-C.pdf

La Vanguardia (2020, 31 de gener) *Baleares pide que Interior declare de alto riesgo fugas de centros de menores*. Consultat data: 07/01/2020. Extret de: <https://www.lavanguardia.com/vida/20200130/473219575025/baleares-pide-que-interior-declare-de-alto-riesgo-fugas-de-centros-de-menores.html>

Llosada, J (2017). *El benestar subjectiu dels adolescents tutelats en acolliment residencial i familiar a Catalunya* (Tesi Doctoral, Universitat de Girona). Consultat data: 22/03/2020.

Latorre, A.; Del Rincón, D. i Arnal, J. (1996) *Bases metodològiques de la investigació educativa*. Barcelona, p. 44. Consultat data: 22/03/20.

Mayoral Simón, Joan (2015). *El sistema de protecció a la infància i l'adolescència de Catalunya*. Revista de Treball Social, 205. Consultat data: 15/12/19.

Ministerio de Derechos Sociales y Agenda 2030 (2020). *Observatorio de la Infancia*. Consultat data: 21/03/20. Extret de: <https://observatoriodelainfancia.vpsocial.gob.es/>

Ministerio de Derechos Sociales y Agenda 2030 (2020) *Infancia en datos*. Consultat data: 21/03/20. Extret de: <http://www.infanciaendatos.es/>

Naciones Unidas (2010, 24 de febrero) Resolución aprobada por la Asamblea General [sobre la base del informe de la Tercera Comisión (A/64/434)] 64/142: *Directrices sobre las modalidades alternativas de cuidado de los niños*. Consultat data: 13/12/2019. Extret de: <https://www.unicef.org/spanish/videoaudio/PDFs/100407-UNGA-Res-64-142.es.pdf>

Nieto, JA (2017, 24 d'abril) *Instrucción nº 1/2017, de la secretaría de estado de seguridad, por la que se actualiza el "Protocolo de actuación con menores*. Consultat data: 13/12/2019. Extret de: <http://www.sipepol.es/wp-content/uploads/2017/05/1234-PROTOCOLO-ACTUACION-POLICIAL-CON-MENORES.pdf>

Palau del Parlament (1991, 17 de març) *La Convenció sobre els Drets de l'Infant: Adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 20 de novembre de 1989*. Consultat data: 13/12/2019. Extret de: https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematicos/07infanciaiadolescencia/observatori_drets_infancia/destacats_columna_dreta/Convencio_drets_infancia.pdf

Píldoras de Psicología. (2018). *El problema de los castigos: ¿Por qué no educan?* [Vídeo]. Consultat data: 03/04/20. Extret de: <https://www.youtube.com/watch?v=LX6ZS7GnCi0>

Quaderns de legislació, 90. *Llei 14/2010 dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència. Decret 202/2009 dels òrgans de participació i de coordinació del Sistema Català de Serveis Socials*. Article:135. Generalitat de Catalunya. Barcelona, 2010. Consultat data: 15/12/19. Extret de:

http://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematics/07infanciaiadolescencia/observatori_drets_infancia/destacats_columna_dreta/llei_opportunitats.pdf

Quaderns de legislació, 90. *Llei 14/2010 dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència. Decret 202/2009 dels òrgans de participació i de coordinació del Sistema Català de Serveis Socials*. Generalitat de Catalunya. Barcelona, 2010. Extret de: http://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematics/07infanciaiadolescencia/observatori_drets_infancia/destacats_columna_dreta/llei_opportunitats.pdf

Quaderns de legislació, 90. *Llei 14/2010 dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència. Decret 202/2009 dels òrgans de participació i de coordinació del Sistema Català de Serveis Socials. Article 133*. Generalitat de Catalunya. Barcelona, 2010. Consultat data: 22/03/20. Extret de: http://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematics/07infanciaiadolescencia/observatori_drets_infancia/destacats_columna_dreta/llei_opportunitats.pdf

Sabaté, M., Sala, J., Arnau, L. (2017). *Els CREI de Catalunya. Intervenció, perfil i evolució dels joves atesos*. Consultat data: 22/03/2020. Extret de https://ddd.uab.cat/pub/estudis/2017/171123/Els_CREI_de_Catalunya_resum_a2017.pdf

Torralba, J. (2006). *Els infants en els centres residencials d'acció educativa: protegits o estigmatitzats?* (Tesi Doctoral). Consultat data: 04/05/20.

Wernicke, C. (2000) Castigo y Pedagogía. Cuadernos Pestalozzi, nº3. Brasil. Consultat data: 04/03/20. Extret de: <https://www.holismo.org.ar/images/articulos/47%20CastigoPed.pdf>

ANNEXOS

MAYORAL SOLER, ARIADNA

Treball Final de Grau

4rt Grau en Educació Social

Tutor: Joan Soler Mata

Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes

Universitat de Vic-Universitat Central de Catalunya

Vic, 15 de maig de 2020

ÍNDEX

1. PROTOCOL D'ACTUACIÓ ENTRE LA SECRETARIA D'INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA I LA DIRECCIÓ GENERAL DE LA POLICIA.....	62
2. SOL·LICITUD D'INFORMACIÓ A LA DGAIA.....	65
3. RESPOSTA DE LA DGAIA A LA SOL·LICITUD D'INFORMACIÓ.....	69
4. BUTLLETÍ DEL PARLAMENT DE CATALUNYA.....	72
5. COMPARAIXENÇA PER ESCAPOLIMENT DE MENOR D'UN CENTRE “M04”.....	73
6. COMPARAIXENÇA PER RETORN D'UN MERNOR ESCAPOLIT/DA D'UN CENTRE “M05”.....	75
7. TAULA AMB LES MESURES D'INTERVENCIÓ DE LA MOSTRA DE CENTRES.....	77
8. TAULA QUE RECUILL INFORMACIÓ DELS REGMANENTS DE RÈGIM INTERN DE LA MOSTRA DE CENTRES SEGONS LES CATEGORIES.....	80
9. GUIÓ DE LES ENTREVISTES.....	83
10. ENTREVISTES	85
a. ENTREVISTA 1.....	85
b. ENTREVISTA 2.....	89
c. ENTREVISTA 3	92
d. ENTREVISTA 4.....	94
e. ENTREVISTA 5.....	97
11. CATEGORITZACIONS.....	102
a. ENTREVISTA 1.....	102
b. ENTREVISTA 2.....	106
c. ENTREVISTA 3.....	110
d. ENTREVISTA 4.....	113
e. ENTREVISTA 5.....	116

1. PROTOCOL D'ACTUACIÓ ENTRE LA SECRETARIA D'INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA I LA DIRECCIÓ GENERAL DE LA POLICIA

Setè.- Escapoliments

Criteris generals

- 1.- El procediment d'informació, notificació i recollida dels infants o adolescents tutelats o atesos per la DGAIA, escapolits de qualsevol centre de protecció d'infants i adolescents, es regeix pels principis de seguretat de l'infant o adolescent, rapidesa, proporcionalitat i eficiència.
- 2.- D'acord amb els principis anteriors, la DGAIA, directament o per mitjà dels seus centres, es compromet a
 - a) Valorar cas per cas les absències dels infants i adolescents abans de comunicar els escapoliments, i distingir entre aquests i les situacions de retard en el retorn de l'infant o adolescent, després d'una sortida autoritzada, especialment quan són reiterades
 - b) Comunicar els escapoliments i els retorns en tots els casos i sense dilacions
 - c) Tramitar la documentació policial corresponent, segons les normes indicades ne els apartats següents

d) Mantenir actualitzats els registres corresponents

Atès que les comunicacions d'escapoliments i retorns, comporten la realització dels processos d'alta i baixa a les bases de dades del NIP/BDSN/SIS¹ de qualsevol petició emesa, cal evitar qualsevol omissió o dilació que pugui comportar conseqüències pel bon funcionament d'aquest sistema:

- o comunicacions simultànies d'escapoliments i retorns;
- o diligències incompletes o no ratificades presencialment;
- o escapoliments o retorns no comunicats o comunicats amb un retard considerable;
- o escapoliments comunicats prematurament, ateses les circumstàncies del cas

3.- En el mateix sentit, la PG-ME es compromet a

- a) Registrar, trametre i formalitzar en els fitxers policials corresponents les comunicacions d'escapoliment i retorn, i impulsar les diligències policials i judicials que corresponguin
- b) D'acord amb els procediments interns, i amb col·laboració interpolicial, si escau, impulsar una cerca activa, especialment en els casos d'infants o adolescents amb un perfil d'especial risc (trastorn psíquic o de conducta, addicions, conductes delinqüencials, vulnerabilitat)

Procediment d'actuació

4.- La informació sobre els escapoliments dels infants i adolescents, tutelats per la DGAIA i ingressats en centres de protecció s'introdueixen, en forma d'atestat, en les bases de dades NIP/BDSN/SIS, per garantir la correcta difusió oficial entre tots els cossos policials.

5.- La correcta utilització d'aquest sistema policial d'assenyalaments requereix un compromís del personal dels centres de protecció de DGAIA a l'hora d'identificar correctament les situacions denunciades, per diferenciar el retard en els ingressos dels menor en els centres dels escapoliments, valorant sempre la situació de vulnerabilitat i risc en la que es pot involucrar l'infant o adolescent,.

6.- En els casos en que existeixi una situació d'alt risc per a la integritat física o psíquica del menor, s'ha de notificar de manera immediata el no-retorn de l'infant o adolescent al centre de protecció assignat. Cal explicar, de manera succinta, les raons per les quals es considera una situació d'alt risc.

7.- La DGAIA notifica a la PG-ME els escapoliments i retorns via fax i/o via telemàtica amb l'imprès normalitzat M04 "Compareixença per escapoliment de

menor d'un centre", model que s'adjunta a l'annex 4. Seguidament efectua una trucada per tal d'advertir de la notificació d'escapoliment o retorn.

El personal autoritzat del centre on estigui ingressat l'infant o adolescent escollit, ha de comparèixer, tant aviat com sigui possible, a l'OAC de la comissaria de la PG-ME de referència del territori on estigui ubicat el centre, per tal de complimentar el formulari d'escapoliment corresponent, concretament, l'imprès normalitzat M04 "Compareixença per escapoliment de menor d'un centre", model que s'adjunta a l'Annex 4.

Els agents de l'OAC de la comissaria de la PG-ME de referència, un cop comprovat que les dades anotades a l'imprès de denúncia són correctes i que no hi manca cap dada imprescindible, es queden amb l'original i segellen una còpia que lliuren al personal autoritzat del centre.

8.- L'OAC instrueix les corresponents diligències policials per escapoliment de menor, procedint a la tramitació d'aquestes al jutjat d'instrucció en funcions de guàrdia, ja que l'infant o adolescent ha de rebre el tractament de persona desapareguda. Igualment, s'ha de trametre una còpia a la Fiscalia de Menors (protecció).

9.- En cas que l'infant o adolescent sigui localitzat per la PG-ME, es comunica aquest fet a la DGAIA (Servei Territorial competent o UDEPMI) que designa sense demora una persona responsable del centre on s'ha escollit perquè comparegui amb immediatesa a la comissaria on es trobi l'infant o adolescent per tal de fer-se'n càrrec.

En cas que l'anterior no sigui possible o per la distància es prevegi un temps excessiu d'espera a comissaria, la UDEPMI pot designar alguna persona responsable per tal de procedir a la recollida de l'infant o adolescent a la comissaria

Aquesta comissaria instrueix les corresponents diligències policials de localització de l'infant o adolescent desaparegut/da, les tramita novament al jutjat d'instrucció en funcions de guàrdia (amb còpia per a la Fiscalia de Menors -protecció-), lliura una còpia de l'acta de lliurament de l'infant o adolescent al personal autoritzat de DGAIA encarregat de la recollida de l'infant o adolescent, i posteriorment dóna de baixa a les bases de dades policials la desaparició.

Al partit judicial de Barcelona ciutat les diligències policials de localització de l'infant o adolescent desaparegut/da s'han de tramitar exclusivament a la Fiscalia de Menors

10.- Si l'infant o adolescent escollit d'un centre és localitzat per altres persones o institucions, els professionals del mateix centre són responsables de la recollida, trasllat i reingrés de l'infant o adolescent.

En tot cas, els professionals del centre han de comprovar si la PG-ME té coneixement de la localització i recollida de l'infant o adolescent.

Si és necessari, els professionals del centre sol·liciten el suport de la PG-ME per realitzar el trasllat, que s'ha de dur a terme d'acord amb allò previst en l'apartat cinquè, punt 5, d'aquest Protocol

11.- En el supòsit anterior, el personal autoritzat del centre afectat ha de comparèixer tan aviat com sigui possible a qualsevol comissaria de la PG-ME per tal de comunicar el retorn del/la menor i per informar sobre les circumstàncies dels fets.

L'impres normalitzat que ha d'utilitzar la PG-ME per formalitzar aquesta comunicació de retorn serà l'impres normalitzat M05 "Compareixença per retorn de menor escapolit/da a un centre" (model adjunt a l'Annex 5)

12.- En cas que el personal autoritzat del centre afectat no pugui comparèixer amb immediatesa a la comissaria de la PG-ME, ha de complimentar l'impres normalitzat M05 i enviar-lo per fax a la mateixa comissaria.

Tant aviat com sigui possible, el personal autoritzat del centre ha de comparèixer a la comissaria de referència i formalitzar i lliurar l'original de l'impres normalitzat M05. Els agents de la PG-ME li retornen una còpia segellada.

2. SOL·LICITUD D'INFORMACIÓ A LA DGAIA

R/N: K1096

Sol·licitud d'accés a la informació pública

Acusament de rebuda de la sol·licitud

El formulari de sol·licitud s'ha enviat correctament

- **Fiber enviat:** formulariSIP001SOLC191210213037.pdf
- **Resum*:** 24a13b4496d0080810a69b98c99071e8

* Per tal de garantir que el present acusament de rebuda correspon de forma fidedigna als documents llurats, s'inclou un resum d'aquests, calculat mitjançant algoritmes criptogràfics.

Dades generals

Codi de tràmit (ID)	Número de registre	Data de registre
ZDLYSB0B9	9015-1081866/2019	10/12/2019 21:57:38

Recordatoris

La Generalitat de Catalunya posa a la seva disposició diferents canals per consultar l'estat d'aquest tràmit:

- Per internet a l'adreça <http://web.gencat.cat/ca/tramits> o <http://www.gencat.cat/canalempresa>
- Per telèfon trucant al 012.

S'aconsella que imprimeixi o desi en local la sol·licitud per a que tingui constància de les dades que ha escrit i dels números identificatius que hi ha en aquesta plana perquè li permetran fer consultes sobre l'estat del tràmit.

Sol·licitud d'accés a la informació pública

Dades d'identificació de la persona sol·licitant

Indiqueu el tipus de persona

Persona física Persona jurídica

Dades d'identificació de la persona sol·licitant

Nom	Primer cognom	Segon cognom
ARTADNA	MAJORAL	SOLER
Tipus de document d'identificació	Número d'identificació	
DNI	41698317F	
Telèfon fix	Telèfon mòbil	Adreça de correu electrònic
		rdmjayca1@gmail.com
Gènere	Data de naixement	
Dona	26/10/1998	

Si voleu rebre avisos sobre la tramitació de la vostra sol·licitud, indiqueu-ho.

Correu electrònic

Adreça

Residència fora de l'Estat espanyol

Tipus de via	Nom de la via	Número		
Carrer	càntic	1		
Bloc	Escala	Pis	Porta	Codi postal
				17242
Província	Comarca	Municipi		
Girona	Gironès	Quart		

Truqueu al telèfon fix a partir de les fins a les

Truqueu al telèfon mòbil a partir de les fins a les

Prefereixo que em truqueu al telèfon fix Prefereixo que em truqueu al telèfon mòbil

Tipus de sol·licitud

Tema

Societat, ciutadania i famílies

Subtema 1

Infància i adolescència

Subtema 2

Infància i adolescència

Assumpte

Informes i dades existents sobre menors d'edat acollits en centres (CA, CRAE, CREI...) que s'escapoleixen dels anys que es disposin dades.

Contingut de la sol·licitud (Indiqueu la informació precisa a la qual voleu tenir accés)

- Informe elaborat per a donar resposta a la pregunta de la diputada del PSC Beatriz Silva, sobre els menors escapolits dels centres de protecció tant públics, de gestió d' delegada o concertada de la DGATA, publicat en "elPeriodico" el 21/05/2019.

- Fulls de dades utilitzats per a elaborar aquest informe.

La Generalitat de Catalunya us respondrà en català. Si voleu rebre la resposta en una altra llengua oficial a Catalunya, indiqueu-ho en el contingut de la vostra sol·licitud.

Entitat o òrgan administratiu a què dirigiu la sol·licitud (Indiqueu l'entitat o l'òrgan administratiu a què dirigiu la sol·licitud, si el coneixeu.)

La Generalitat de Catalunya us respondrà en català. Si voleu rebre la resposta en una altra llengua oficial a Catalunya, indiqueu-ho en el contingut de la vostra sol·licitud.

Entitat o òrgan administratiu a què dirigiu la sol·licitud (Indiqueu l'entitat o l'òrgan administratiu a què dirigiu la sol·licitud, si el coneixeu.)

Indiqueu per quin mitjà voleu rebre la informació

Correu electrònic Correu postal Presencialment

Indiqueu en quin format voleu rebre la informació
PDF i les bases de dades en Excel.

Indiqueu quin és el motiu de la vostra sol·licitud (opcional)

Estic cercant dades i informació sobre infants i adolescents que s'escapoleixen dels centres de protecció residencial (CA, CRAE, CREI...) per a fer el Treball de Fi de Grau.

Documentació annexa

Adjunteu el document que considereu oportú

Arxiu adjunt opcional

La mida màxima del fitxer de sol·licitud incloent-hi l'arxiu adjunt és de 5MB.

Notificació

- Acepto rebre la notificació electrònica dels actes administratius relacionats amb aquesta sol·licitud. Indiqueu l'adreça electrònica on voleu rebre els avisos de les vostres notificacions i un telèfon mòbil on, addicionalment, rebreu un avís SMS.

Adreça de correu electrònic

rdnmayoral@gmail.com

Telèfon mòbil

609870383

Les notificacions electròniques es poden consultar en l'apartat Serveis de Tràmits gencat o del Canal Empresa. Podeu accedir-hi mitjançant un certificat digital o amb una paraula de pas d'un sol ús. Consulteu quins són els certificats acceptats.

Des de l'emissió de l'avis de notificació disposeu de 10 dies naturals per acceptar-la o rebutjar-la. Si, un cop transcorregut aquest termini, no heu accedit a la notificació, aquesta s'entendrà rebutjada.

Des del moment en què acceduu al contingut de la notificació aquesta es considerarà practicada.

L'adreça electrònica i el telèfon mòbil que indiqueu en la sol·licitud és on rebreu l'avis de la notificació electrònica i, si escau, on rebreu la contrasenya per accedir al contingut de la notificació.

Protecció de dades

D'acord amb l'article 5 de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal, us informem que les vostres dades personals seran recollides, incorporades i tractades en el fitxer automatitzat Serveis i tràmits gencat, la finalitat del qual és garantir la traçabilitat de totes les gestions que la ciutadania realitza amb l'Administració de la Generalitat de Catalunya, mitjançant la plataforma corporativa Gencat Serveis i Tràmits. L'òrgan responsable del fitxer és la Direcció General d'Atenció Ciutadana i l'adreça on la persona interessada pot exercir els drets d'accés, rectificació, cancel·lació i oposició és Via Laletana, 14, 3a planta, 08003 Barcelona. L'acceptació d'aquestes condicions suposa que doneu el consentiment al tractament de les vostres dades personals per a la prestació dels serveis que sol·liciteu a través d'aquest portal i, si escau, per fer les gestions necessàries amb les administracions o entitats públiques que intervinguin en la tramitació, i la seva posterior incorporació en l'esmentat fitxer automatitzat.

D'acord amb l'article 5 de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal, les vostres dades seran incorporades al fitxer "Accés a la Informació pública", del qual és responsable la Secretaria de Transparència i Govern Obert. La finalitat del fitxer és la gestió i la tramitació de les sol·licituds fetes per la ciutadania en exercici del dret d'accés a la Informació pública, d'acord amb la llei 19/2014, del 29 de desembre, de transparència, accés a la Informació pública i bon govern. Podeu exercir els drets d'accés, rectificació, cancel·lació i oposició mitjançant un escrit adreçat a la Secretaria de Transparència i Govern Obert: Tapineria, 10, 08002 Barcelona.

L'acceptació d'aquestes condicions suposa que doneu el consentiment al tractament de les vostres dades personals per a la prestació dels serveis que sol·liciteu a través d'aquest portal i, si escau, per fer les gestions necessàries amb les administracions o entitats públiques que intervinguin en la tramitació, i la seva posterior incorporació en l'esmentat fitxer automatitzat.

- Declaro que tinc més de 16 anys, requisit necessari per exercir el dret d'accés a la Informació pública, d'acord amb el que estableix l'article 18.3 de la Llei 19/2014, del 29 de desembre, de transparència, accés a la Informació pública i bon govern, i autoritzo la Generalitat de Catalunya a fer les comprovacions oportunes, si escau, per tal de verificar-ho.

3. RESPOSTA DE LA DGAIA A LA SOL·LICITUD D'INFORMACIÓ

Generalitat de Catalunya
Departament de Treball, Afers Socials
i Famílies
**Direcció General d'Atenció
a la Infància i l'Adolescència**

DGAIA/SSJ/ITC

Resolució de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'adolescència, de data 9 de gener de 2020, per la qual s'estima totalment la sol·licitud d'accés a la Informació pública amb codi de tràmit ZDLYSB0B9 TSF_2019_EXP_SIP001SOLC_00003795).

Fets

1. En data 10/12/2019, la persona sol·licitant va presentar la sol·licitud d'accés a Informació pública amb el codi de tràmit ZDLYSB0B9, d'acord amb el que estableix la Llei 19/2014, del 29 de desembre, de transparència, accés a la Informació pública i bon govern.
2. La Informació sol·licitada és la següent:

*"- Informe elaborat per a donar resposta a la pregunta de la diputada del PSC Beatriz Silva, sobre els menors escapolls dels centres de protecció tant públics, de gestió delegada o concertada de la DGAIA, publicat en "el Periódico" el 21/05/2019.
- Fulls de dades utilitzats per a elaborar aquest Informe."*

Fonaments de dret

1. L'article 18.1 de la Llei 19/2014, del 29 de desembre, de transparència, accés a la Informació pública i bon govern, reconeix el dret de totes les persones d'accedir a la Informació pública, a títol individual o en nom i representació de qualsevol persona jurídica legalment constituïda.
2. De conformitat amb l'article 20.1 de la Llei 19/2014, el dret d'accés a la Informació pública només pot ser denegat o restringit per les causes expressament establertes per les lleis. No concorren en aquest supòsit cap causa d'inadmissió de la sol·licitud ni cap límit que comporti limitar totalment o parcialment l'accés a la Informació.
3. D'acord amb l'article 34.2 de la Llei 19/2014, la resolució ha de ser estimatoria de la sol·licitud, llevat que sigui aplicable algun dels límits establerts per la Llei 19/2014.
4. De conformitat amb l'article 36.1 de la Llei 19/2014, si una sol·licitud és estimada totalment o parcialment, l'òrgan competent ha de subministrar la Informació a la persona interessada, en el format que l'hagi demanada, en el termini de trenta dies. Així mateix, d'acord amb l'article 36.2 de la Llei, l'Administració pot subministrar la Informació en un format diferent del sol·licitat si concorre algun dels supòsits que el mateix precepte preveu.

5. D'acord amb l'article 37 de la Llei 19/2014, l'accés a la Informació pública és gratuït si les dades són consultades en el lloc on es troben dipositades, o bé si existeixen en format electrònic, cas en el qual han de ser lliurades per correu electrònic. L'expedició de còpies o bé la transposició a formats diferents de l'original poden restar subjectes a una contraprestació econòmica, la qual no pot excedir el cost de l'operació.

D'acord amb el que s'ha exposat,

Resolc:

1. Estimar la sol·licitud d'accés a Informació pública presentada en data 10/12/2019 per la persona sol·licitant.
2. Subministrar, en annex a aquesta resolució, la Informació d'acord amb l'article 36.2 de la Llei 19/2014, del 29 de desembre, de transparència, accés a la Informació pública i bon govern, en un format alternatiu al que es va sol·licitar, atès que concorre el supòsit que es detalla a continuació: la Informació ja ha estat difosa o publicada en un altre format i s'hi pot accedir fàcilment a través de l'enllaç que s'especifica en l'annex.

Contra aquesta resolució, que exhaureix la via administrativa, les persones interessades poden interposar, en el termini d'un mes a comptar a partir de l'endemà de la data de la notificació, recurs potestatiu de reposició davant del mateix òrgan que l'ha dictada, d'acord amb el que preveu l'article 38 de la Llei 19/2014, del 29 de desembre, de transparència, accés a la Informació pública i bon govern, i els articles 123 i 124 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques.

Aquesta resolució també pot ser objecte de reclamació gratuïta i voluntària davant la Comissió de Garantia del Dret d'Accés a la Informació Pública en el termini d'un mes, a comptar des de la notificació de la resolució, d'acord amb el que preveu l'article 42 de la Llei 19/2014, del 29 de desembre, de transparència, accés a la Informació pública i bon govern.

Les persones interessades també poden interposar directament recurs contenciós administratiu davant la Sala Contenciosa Administrativa del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya en el termini de dos mesos a comptar a partir de l'endemà de la notificació, d'acord amb l'article 46 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció

contenciosa administrativa.

Per autorització

Ester Sara Cabanes i Vall
Directora general d'Atenció
a la Infància i l'Adolescència
*(nomenada per Decret 233/2016, de 30 d'octubre
publicat al DOG núm. 7739, de 2 de novembre de 2016)*

Rosa M. Pérez Girbent
Subdirectora General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència
(Resolució d'autorització de data 30.08.2017)

Signat electrònicament

4. BUTLLETÍ DEL PARLAMENT DE CATALUNYA

Pregunta al Govern a respondre per escrit sobre el nombre de menors sota tutela de la Direcció General d'Atenció a la Infància que s'han escapat dels centres d'acollida

314-02794/12

Proponent: Beatriz Silva Gallardo, del GP PSC-Units

RESPOSTA DEL GOVERN

Reg. 37495 / Admissió a tràmit: Mesa del Parlament, 15.05.2019

A la Mesa del Parlament

D'acord amb el que disposa l'article 163 i 166 del Reglament del Parlament de Catalunya, dono resposta a la pregunta a respondre per escrit amb número de tramitació 314-02794/12 juntament amb la 314-02795/12.

Atès que les preguntes més amunt indicades fan totes referència a un assumpte relacionat, fet que és objectivament constatable, s'ha considerat convenient de respondre-les de manera conjunta, per tal de facilitar-ne l'elaboració, proporcionar una major cohesió a la informació i per afavorir-ne la seva comprensió i anàlisi.

Els Centres d'Acolliment, com la resta de centres gestionats per la DGAIA, són centres oberts on els infants i adolescents acollits poden entrar i sortir amb llibertat, per exemple, per anar a l'escola o realitzar activitats extraescolars o sortir a donar una volta amb amics de fora del centre.

Entenem per escapoliment aquella situació en què el noi o noia no retorna a l'hora prevista en què havia de retornar al centre. Quan passa un temps (algunes hores) sobre l'horari previst de tornada, des del centre s'informa a Mossos i al Sistema d'informació Sini@ que el noi o noia no ha tornat (s'ha escapolit). En la majoria de casos aquest escapoliment no s'allarga més de 24 hores i el noi o noia retorna al centre on viu. També s'entén per escapoliment aquella situació en que l'infant surt amb permís per estar amb la família biològica i aquesta no el retorna en l'hora prevista.

Tenint en compte aquestes explicacions podem anotar que durant el 2019 s'han escapolit dels Centres d'Acolliment 128 nois i noies, dels quals 100 han retornat i 28 nois i noies continuen escapolits del centre on estaven acollits. L'any 2018 hi va haver 1020 nois i noies que es van escapolir en algun moment del centre d'acolliment, dels quals 829 han retornat i 191 no consta en el sistema que hagin retornat al centre d'on s'han escapolit. L'any 2017 hi va haver 865 nois i noies que es van escapolir en

algun moment del centre d'acolliment, dels quals 735 han retornat i 130 no consta en el sistema que hagin retornat al centre d'on s'han escapolit.

Cal tenir present que la taxa d'escapoliments és més alta en els centres d'acolliment que no pas en la resta de recursos residencials ja que es el primer recurs que acull els nois i noies quan ha estat necessària la separació de l'infant del nucli familiar i ha estat impossible efectuar l'estudi de la situació en el territori per la urgència o gravetat del cas.

Barcelona, 16 d'abril de 2019

Chakir el Homrani Lesfar, conseller de Treball, Afers Socials i Famílies

5. COMPARAIXENÇA PER ESCAPOLIMENT DE MENOR D'UN CENTRE "M04"

ANNEX 4.

Imprès normalitzat M04 "Compareixença per escapoliment de menor d'un centre"

Número de diligències

Data

Hora

Comissaria

Funcionaris/àries actuants

Compareixença per escapoliment d'infant / adolescent d'un centre

Dades de la persona que denuncia

Primer cognom	Segon cognom	Nom
Lloc de naixement	Comarca / Província	Data de naixement
DNI / NIE	Nom del pare	Nom de la mare
Adreça (tipus de via, nom i numeració)		Municipi
Comarca / Província	Telèfon	Relació amb el centre

Dades del centre

Nom		
Adreça (tipus de via, nom i numeració)		
Municipi	Comarca	Telèfon

Dades de l'infant / adolescent escapolit/ida

Primer cognom	Segon cognom	Nom
Lloc de naixement	Comarca / Província	Data de naixement

ENI	Nom del pare		Nom de la mare	
Adreça (tipus de via, nom i numeració)				
Municipi	Comarca / Província		Telèfon	
Manifestació				
Data de l'escapellament				
Motiu de l'escapellament				
Fomentació del risc				
Característiques físiques de l'infant / adolescent				
Alçada	Complexió	Color ulls	Color cabell	Tipus cabell
Té alguna cicatriu?	Lloc on es troba			
☐ Sí ☐ No				
Porta algun tatuatge?	Lloc on es troba			
☐ Sí ☐ No				
Dibuix / Text del tatuatge				
Com anava vestit/da en el moment de l'escapellament				
Lloc on possiblement es pot trobar l'infant / adolescent:				
Signatures				
Persona denunciant	Funcionari/àries actuants			

Normes bàsiques a seguir a l'hora de complimentar l'imprès

Els impresos es formalitzen preferiblement en suport informàtic i s'han d'omplir íntegrament.

Si s'ha d'omplir a mà s'utilitzen les lletres majúscules per tal de facilitar la lectura als seus receptors (Mossos, jutjats, Fiscalia de Protecció i DGAIA)

6. COMPARAIXENÇA PER RETORN D'UN MERNOR ESCAPOLIT/DA D'UN CENTRE
"M05"

ANNEX 5.

**Imprès normalitzat M05 "Compareixença per retorn de menor
escapolit/da a un centre".**

Número de diligències Número d'empliatòries

Data Hora

Comissaria

Funcionaris/ries actuants

Compareixença per retorn d'infant / adolescent escapolit/ida a un centre

Dades de la persona que denuncia

Primer cognom	Segon cognom	Nom
Lloc de naixement	Comarca / Província	Data de naixement
DNI / NIE	Nom del pare	Nom de la mare
Adreça (tipus de via, nom i numeració)		Municipi
Comarca / Província	Telèfon	Relació amb el centre

Dades del centre

Nom		
Adreça (tipus de via, nom i numeració)		
Municipi	Comarca	Telèfon

Dades de l'infant / adolescent escapolit/ida

Primer cognom	Segon cognom	Nom
Lloc de naixement	Comarca / Província	Data de naixement

DNI	Nom del pare	Nom de la mare
Adreça (tipus de via, nom i numeració)		
Municipi	Comarca / Província	Telèfon
<i>Manifestació</i>		
Data de l'escapament	Data del retorn	
Manifestació del / de la compareixent		
L'infant / adolescent ha manifestat que		
<i>Signatures</i>		
Persona denunciant	Funcionari/tries actuants	

Normes bàsiques a seguir a l'hora de complimentar l'imprès

Els impresos es formalitzen preferiblement en suport informàtic i s'han d'omplir íntegrament.

Si s'han d'omplir a mà s'utilitzen les lletres majúscules per tal de facilitar la lectura als seus receptors (Mossos, jutjats, Fiscalia de Protecció i DGAIA)

7. TAULA AMB LES MESURES D'INTEVENCIÓ DE LA MOSTRA DE CENTRES

CENTRES D'ACOLLIDA	
NOM DEL CENTRE I PROVÍNCIA	MESURES
CA TALAIA, BARCELONA	<ul style="list-style-type: none"> • Sortides acompanyat • Realització de tasques separada de la dinàmica <ul style="list-style-type: none"> • Gomet vermell • 7 hores següents al retorn apartada de dinàmica • Les 24 hores següents al retorn no surt per res del CA, i a partir d'aquí surt sis dies acompanyada. • L'equip educatiu pot decidir que els dies sense les seves sortides de lleure puguin ser més de quatre. A més, el/la seu/va educador/a-tutor/a li donarà un text per llegir i reflexionar sobre el seu escapoliment i es treballarà a nivell tutorial. • Es valora individualment, segons el nombre d'escapoliments fets, durada dels mateixos o situacions especialment de risc en les que ha estat, per decidir si una noia ha d'anar a l'escola/recurs o ha de quedar-se temporalment al CA.
CA MAS PINS, BARCELONA	<ul style="list-style-type: none"> • Posteriorment es realitzarà la corresponent resposta educativa amb el jove, per part del seu tutor/a
OIKIA, GIRONA	<ul style="list-style-type: none"> • Amonestació • Privació d'activitats quotidianes d'oci, esportives o de caràcter lúdic o limitació horària o d'incentius. Durant un període màxim de 15 dies. • Realització d'activitats d'interès per a la col·lectivitat del centre durant màxim 15 dies .

CRAE	
NOM DEL CENTRE I PROVÍNCIA	MESURES
CRAE CALAMOT, BARCELONA	<ul style="list-style-type: none"> • La recuperació del temps escolar perdut. • Realització de les tasques comunes que no ha realitzat i les han hagut d'assumir els/les companys/es. • Reflexió verbal i/o escrita quant als motius que l'han portat a actuar d'aquesta manera. • Pèrdua de la part proporcional dels estalvis d'acord amb el temps que ha estat fora del Centre.

	<ul style="list-style-type: none"> • També es podrà determinar la no utilització dels estalvis durant un temps. • Pèrdua del temps de lleure: no poder sortir fora del Centre, romandre a la seva habitació, no participar en les activitats programades pel Centre, etc. • Fer els àpats sol/a a l'habitació
CRAE FERRER I GUÀRIDA, BARCELONA	<ul style="list-style-type: none"> • Realització d'activitats d'interès per a la col·lectivitat en el mateix centre, per un període màxim d'un mes. • Privació d'activitats quotidianes d'oci, esportives o de caràcter lúdic, tant si són diàries, de cap de setmana com especials, o limitació horària o d'incentius, per un període màxim d'un mes. • Separació del grup amb privació o limitació d'incentius per un període màxim de tres dies.
CRAE TERESA LEMA, BARCELONA	<ul style="list-style-type: none"> • Sempre que s'hagi d'utilitzar una mesura educativa, aquesta anirà acompanyada d'una reflexió per tal que la jove interioritzi la norma com a necessària per a la convivència de tots
RESIDENCIA MATERNAL ANTAVIANA, BARCELONA	<ul style="list-style-type: none"> • Els escapoliments implicaran una sanció directa (pèrdua d'incentius i/o pèrdua d'horari de sortida una setmana) (aquesta limitació mai superarà el període d'una setmana)
CRAE LES DEVESES, GIRONA CRAE PLA DE LA SELVA, GIRONA CRAE ABEONA, GIRONA CRAE LES LLUDRIGUES, GIRONA CRAE L'ESPURNA, BARCELONA	<ul style="list-style-type: none"> • L'incompliment de la normativa es valorarà segons les circumstàncies tant de l'entorn com personals de l'infant o jove. L'equip educatiu actuarà segons totes aquestes variables i actuarà segons cregui convenient. La mesura correctiva serà l'últim recurs. Abans s'ha d'esgotar les vies de relació educativa: diàleg, reflexió..... Les mesures correctives establertes no podem implicar mai càstigs corporals, privació del alimentació, privació de veure a la família, privació d'assistència a l'escola.
CRAE SEONEE, GIRONA	<ul style="list-style-type: none"> • Retirada de privilegis: pagues, utilització d'ordinadors, televisió, sortides o ampliació de les responsabilitats
CRAE XALOC, GIRONA	<ul style="list-style-type: none"> • Reduir els diners de butxaca

	<ul style="list-style-type: none"> • Reflexió escrita en forma de proposta de millora • Privació d'activitats d'oci, etc. <ul style="list-style-type: none"> • Tasques al centre • Separació del grup un màxim de 3 dies <ul style="list-style-type: none"> • Amonestació
CRAE CASA FAMILIA JESUS AMIRA TRAFALGAR, BARCELONA	<ul style="list-style-type: none"> • Tres dies i una setmana, complint separació de grup
CRAE MINERVA, BARCELONA	<ul style="list-style-type: none"> • Separació del grup un màxim de tres dies • Tasques un màxim d'un mes • Privació d'activitats quotidianes, i/o incentius i/o limitació horària
CRAE LA SALLE, BARCELONA	<ul style="list-style-type: none"> • Els/les educadors/es en torn són els responsables de donar resposta al conflicte en un primer moment i iniciar, si s'escau, el procés de reparació adient.
CRAE LES VINYES, BARCELONA	<ul style="list-style-type: none"> • Durant uns dies no gaudirà d'incentius, sortides, activitats, etc. - - Si és reincident, farà vida a part durant un temps, segons la gravetat del fet. Hi haurà dues opcions que triarà l'equip-pis amb consens amb el sots direcció: vida al pis, però sempre a la seva habitació; o bé estar a l'habitació d'abaix (això no vol dir una "aïllament"), és a dir, fora del pis. Sempre sense 71 allargar-lo més de lo estrictament necessari i tenint en compte la seva situació personal. - Recuperar hores que ha faltat a l'escola fent estudi a la seva habitació.
LLAR PER A JOVES BETÀNIA, BARCELONA	<ul style="list-style-type: none"> • Tasques reparatòries (segons el criteri de l'educador/a de torn) • Durant aquell dia de la sanció, els àpats els farà al marge del grup. • No podrà fer ús d'ordinador ni XBO • No podrà gaudir aquella setmana de setmanada.
CRAE LLEDONERS, BARCELONA	<ul style="list-style-type: none"> • El infant i adolescent no podrà gaudir de la propera sortida lúdica ni del proper permís personal
CRAE SANTA ROSALIA, BARCELONA	<ul style="list-style-type: none"> • El menor tindrà que omplir un full explicant on ha estat i perquè s'ha escapolit i un altre full explicant les raons que té tant per marxar com per quedar-se al centre. Mentre que no es faci aquests dos fulls, no podrà sortir.
ESTABLIMENT SOCIAL LA LLAR, BARCELONA	<ul style="list-style-type: none"> • Amonestació

	<ul style="list-style-type: none"> • Privació d'activitats, recursos externs, temps lliure • Realització de tasques reparatòries
CREI	
NOM DEL CENTRE I PROVÍNCIA	MESURES
LA GINESTA, GIRONA	<ul style="list-style-type: none"> • Tres dies fora de dinàmica • Un mes sense sortida del centre <ul style="list-style-type: none"> • Retirada de paga • Reflexió

8. TAULA D'ANÀLISI DE DIFERENTS ASPECTES DE LA MOSTRA DE CENTES

	Concepte d'escapoliment	Perfil dels adolescents	Aplicació de la normativa	Magnitud del problema	Formació dels educadors
CA TALAIA	No recull		Depèn de la durada de l'escapoliment i de les vegades que aquest/a ho hagi fet, l'equip educatiu podria decidir que els dies sense les teves sortides de lleure poguessin ser més de 4.	No recull	Graduats en educació social o habilitats com educadors/es
CA MAS PINS	No recull				Titulació en Educació Social o bé habilitació professional del Col·legi d'Educadors i Educadores Socials de Catalunya
OIKIA	L'abandonament del centre sense autorització.	No recull	Els actes sancionables es valoraran segons siguin les circumstàncies, tant de l'entorn com personals de l'infant o jove	No recull	
CRAE CALAMOT	-Marxar del Centre sense permís -No retornar del permís	No recull			

	atorgat pel Centre. - No retornar del permís familiar.				
CRAE FERRER I GUÀRDIA	L'abandonament del centre sense autorització. -No retorn d'un menor, al centre	No recull	A l'hora de donar resposta s'haurà de tenir en compte la particularitat de cada subjecte, per tant, no es disposa de mesures sancionadores comuns per a tots.	No recull	Requereix la formació universitària de diplomatura o grau en Educació Social o estar habilitat pel Col·legi Professional i ha de tenir experiència mínima en CRAEs.
CRAE TERESA LEMA	Escapoliment del centre o no retorn després d'una sortida	No recull			
RESIDENCIA MATERNAL ANTAVIANA	No retorna del permís de sortida, o s'escapoleix	No recull			Graduats en Educació Social o habilitats com a tals
CRAE LES DEVESES CRAE PLA DE LA SELVA CRAE ABEONA CRAE LES LLUDRIGUES CRAE L'ESPURNA	No respectar els horaris del centre (entrades i sortides) que s'han pactat amb educadors/es.	No recull	L'incompliment de la normativa es valorarà segons siguin les circumstàncies, tant de l'entorn com personals de l'infant o jove.	No recull	
CRAE SEONEE	No recull				
CRAE XALOC	No recull		L'incompliment de la normativa es valorarà segons siguin les circumstàncies, tant de l'entorn com personals de l'infant o jove.	No recull	

CRAE CASA FAMILIA JESUS AMIRA TRAFALGAR	Escapoliment o de retorn	No recull			
CRAE MINERVA	No recull				
CRAE LA SALLE	No recull				
CRAE LES VINYES	Quan un infant/adolescent se'n va de la Llar o no retorna	No recull	En funció de l'infant/adolescent i de les característiques, circumstàncies i temporalitat de l'escapoliment	No recull	Diplomat/a en Grau d'Educació social o habilitat com educador/a social a algun dels Col·legis professionals d'Educadors actualment existents
LLAR PER A JOVES BETÀNIA	Escapoliments o no retorns	No recull			
CRAE LLEDONERS	No recull				Personal qualificat amb titulació en Educació Social o bé habilitació professional del Col·legi d'Educadors i Educadores Socials de Catalunya
CRAE SANTA ROSALIA	És quan han passat 4 hores des de que el menor tenia que tornar al centre. Diferenciar de no retorn, que és quan el menor no ha retornat a l'hora convinguda. Si és així es contrastarà els motius.	No recull			
ESTABLIMEN T SOCIAL LA LLAR	L'escapoliment el tenim en compte quan fa 4 hores que havia d'haver	No recull			

	retornat i no ho ha fet.			
CREI LA GINESTA	No recull	Els actes sancionables es valoraran segons siguin les circumstàncies, tant de l'entorn com personals del jove.	No recull	Diplomatura universitària, preferentment en educació social, o en l'àmbit de les ciències humanes i socials, amb una experiència especialitzada en l'àmbit de la infància i adolescència. L'educador/a també podrà acreditar l'habilitació en qualsevol comunitat autònoma de l'Estat Espanyol

9. GUIÓ DE LES ENTREVISTES

Bloc 1: Dades personals

- 1.1. Titulació:
- 1.2. Nom del centre on treballes:
- 1.3. Número de places, franges d'edat i gènere d'aquestes:
- 1.4. El teu càrrec dins d'aquest centre:
- 1.5. Quants anys d'experiència tens en l'àmbit de la infància i l'adolescència en risc d'exclusió social?
- 1.6. I com a director/a o subdirector/a d'un centre?

Bloc 2: Escapoliments

- 2.1 A nivell general, creus que els escapoliments dels centres de protecció residencial suposen una problemàtica important? Perquè?
- 2.2 En el centre on treballes, amb quina freqüència us hi trobeu amb casos d'escapoliment?

2.3 Segons la teva experiència, quines són les principals motivacions dels/les joves a l'hora d'escapolir-se (Exemple: Escapolir-se per a sortir de festa, escapolir-se per a veure la família, etc.)?

2.4 Segons la teva experiència, quin és el perfil dels joves que s'escapoleixen?

Bloc 3: Intervenció socioeducativa davant l'escapoliment

3.1 Quines característiques creus que ha de tenir una bona intervenció educativa davant del retorn o localització del menor d'edat escapolit?

3.2 Estaria d'acord amb que en cas d'escapoliment no hi hagués conseqüències basades en la correcció o càstig i que la única intervenció educativa fos la d'acolliment (Intervenció que es basa principalment en la reflexió i en la utilització de vies de relació educativa)?

3.3 Creu que aquesta postura, la de no sancionar, incrementaria els escapoliments?

Bloc 4: La realitat del teu centre

4.1 Davant l'escapoliment, en el teu centre es preveuen mesures d'intervenció de caire corrector/sancionador? En tots els casos? Si es així, pot especificar quines mesures?

4.2 Davant l'escapoliment, en el teu centre es preveuen mesures d'intervenció acollidores? En tots els casos? Si es així, pot especificar quines mesures?

4.3 Podries explicar breument un cas/experiència positiu/va des del punt de vista del resultat d'alguna intervenció realitzada?

4.4 I una experiència negativa?

Bloc 5: La formació dels educadors davant l'escapoliment

5.1 Creus que la formació inicial d'un educador/a davant l'escapoliment és suficient? Per què?

5.2 Quines mancances hi trobes?

Bloc 6: Propostes per millorar la intervenció davant l'escapoliment

Podries formular tres propostes que creus que podrien millorar la intervenció que es realitza, tan en el teu centre com en altres, davant els escapoliments?

1ª proposta:

2ª proposta:

3ª proposta:

10. ENTREVISTES A PROFESSIONALS

ENTREVISTA 1

Bloc 1: Dades personals

- 1.1. Titulació:** Llicenciat en Dret. Màster en Alta Funció Directiva (EAPC)
- 1.2. Nom del centre on treballes:** Centre d'Acolliment Girona, centre propi de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència,
- 1.3. Número de places, franges d'edat i gènere d'aquestes:** 57 places registrals, però amb una ocupació ideal d'entre 36 i 40 places. Mixt de 0 a 12 i només noies de 12 a 18 anys.
- 1.4. El teu càrrec dins d'aquest centre:** director
- 1.5. Quants anys d'experiència tens en l'àmbit de la infància i l'adolescència en risc d'exclusió social?** 15 anys.
- 1.6. I com a director/a o subdirector/a d'un centre?** 2 anys.

Bloc 2: Escapoliments

2.1 A nivell general, creus que els escapoliments dels centres de protecció residencial suposen una problemàtica important? Perquè?

Sí. És una problemàtica important per dos raons: implica un rebuig dels menors d'edat a la nostra protecció, que s'ha considerat necessària, i els posa en situació d'un nou greu risc (de violència, explotació, consum de substàncies, etc.)

2.2 En el centre on treballes, amb quina freqüència us hi trobeu amb casos d'escapoliment?

Depèn molt del perfil de les adolescents que en cada moment es tinguin acollits, però casi sempre hi ha al menys una adolescent escapolida, la freqüència podria ser entre diària i setmanal.

2.3 Segons la teva experiència, quines són les principals motivacions dels/les joves a l'hora d'escapolir-se (Exemple: Escapolir-se per a sortir de festa, escapolir-se per a veure la família, etc.)?

La no acceptació de l'ingrés, el malestar intern que porten com a motxilla per les experiències prèvies que les fan reaccionàries a qualsevol forma de control adult. Cal tenir present que malgrat els centres de protecció tinguin la pretensió de ser espais de convivència el més semblants a una família, no deixen de ser organitzacions que requereixen d'una estructura i organització de la vida diària. Això és especialment rellevant en els centres d'acolliment on les ingressos es poden produir en qualsevol moment i la ocupació és alta i flexible per poder donar resposta a les

necessitats de protecció en cada moment. Evidentment, la transgressió de les normes i la possibilitat de relacionar-se amb el xicot/a, altres amics, fer el que els hi doni la gana... és en molts moments una motivació.

En altres ocasions, una motivació és el retorn amb la família —fins i tot en situacions de maltractament físic que va provocar que ells/es mateixos fossin els/les qui demanessin l'ingrés—

Tot i que en altres, s'alternen estades puntuals amb la seva família (per menjar, dormir, dutxar-se...) i moments de vida de "carrer".

2.4 Segons la teva experiència, quin és el perfil dels joves que s'escapoleixen?

Normalment adolescents (els casos de menors de 12 anys són més esporàdics i alarmants), que ja han tingut problemes de control de conductes, tant en la seva família com a l'escola, i manca de límits en la seva família.

També cal tenir present, que hi ha casos que podríem denominar de "contaminació": adolescents que no tenen dinàmica d'escapoliments i que estan seguint un bon procés, en ajuntar-se amb altres que sí tenen aquestes dinàmiques, acaben implicant-se i escapolint-se.

En moltes ocasions, quan ingressa alguna adolescents que sabem tindrà o ja ha tingut una dinàmica d'escapoliment, ens preocupa que això posi en risc a la resta del grup, atès que en la majoria d'ocasions l'escapoliment no es fa sol. Les noies busquen aliades per no escapolir-se soles.

Bloc 3: Intervenció socioeducativa davant l'escapoliment

3.1 Quines característiques creus que ha de tenir una bona intervenció educativa davant del retorn o localització del menor d'edat escapolit?

Crec que la nostra intervenció fonamental ha de ser d'acollir-los. Mostrar-los la nostra satisfacció perquè hagin tornat (especialment si el retorn és voluntari). Cal interessar-se pel seu estat, demanar si té gana i vol menjar, si necessita rentar-se.

He vist casos, en els quals després de trobar a una adolescent escapolida al carrer i aconseguir convèncer-la per que retorni al centre. El trobar una acollida dura per part del personal de seguretat del centre (en els centres d'acolliment i CREI hi ha personal de seguretat) com és demanar que s'esperí en una habitació i després escorcollar-la, genera una situació de rebuig en l'adolescent que posteriorment aprofita una nova oportunitat per escapolir-se.

3.2 Estaria d'acord amb que en cas d'escapoliment no hi hagués conseqüències basades en la correcció o càstig i que la única intervenció educativa fos la d'acolliment (Intervenció que es basa principalment en la reflexió i en la utilització de vies de relació educativa)?

Sí. Però aquesta no és la posició compartida per la majoria dels educadors/ores del centre ni la que s'ha portat a terme durant tota la història del centre d'acolliment. Cal tenir present que en un centre és molt important la cohesió de l'equip.

Les estratègies educatives han de ser compartides, i no es poden produir situacions de confusió i incoherència entre intervencions de diferents educadors/ores. Les estratègies educatives han de ser integrades i clares i els canvis han de ser gestionats adequadament i amb el consens de l'equip.

3.3 Creu que aquesta postura, la de no sancionar, incrementaria els escapoliments?

Crec que aquesta postura (no sancionar) no incrementaria els escapoliments. Segurament tampoc els disminuiria.

Bloc 4: La realitat del teu centre

4.1 Davant l'escapoliment, en el teu centre es preveuen mesures d'intervenció de caire corrector/sancionador? En tots els casos? Si es així, pot especificar quines mesures?

Sí. Es preveu, com a mínim dinàmica individual durant 24 hores (la dinàmica individual implica que no participa en cap activitat, s'ha d'estar a la seva habitació i menjar sola). A partir d'aquí les mesures (utilització del mòbil, altres activitats i sortides) poden variar segons el grup i la valoració per part de l'equip de la gravetat.

Cal tenir present, que quan hi ha un retorn el primer que es troba d'adolescents és un escorcoll que té per finalitat evitar que entre elements prohibits o perillosos (tabac, drogues, encenedors, tissors, etc.)

4.2 Davant l'escapoliment, en el teu centre es preveuen mesures d'intervenció acollidores? En tots els casos? Si es així, pot especificar quines mesures?

No específicament. Evidentment, la intervenció dels/ de les educadors/ores sempre és d'acompanyament i reflexió, però marcades per l'acompliment de les mesures educatives/sancionadores imposades.

4.3 Podries explicar breument un cas/experiència positiu/va des del punt de vista del resultat d'alguna intervenció realitzada?

La complexitat dels casos fa que en moltes ocasions les adolescents ens sorprenguin (tant en positiu com en negatiu). El cas d'una noia, la S., es paradigmàtic. Tenia 13 anys i s'escapolia diàriament. L'anàvem a buscar a tot arreu, si la veiem anàvem al darrera. Fins i tot una vegada li vam haver de fer una contenció i agafar entre tres per pujar-la a la furgoneta i aconseguir tornar-la al centre. Un dia s'havia escapolit una altra adolescent D. Amb greus problemes de salut mental, en estar cercant a D. vaig trobar a S. Li vaig explicar. Em va acompanyar a buscar-la i en no trobar-la pels voltants, li vaig dir si ella la podia trobar i portar-la al centre. Ella va

comprendre la situació de desprotecció de la D. i es va comprometre que s'anava a buscar-la i que la portaria. La va trobar i la va portar. Des de llavors la S. va deixar d'escapolir-se.

4.4 I una experiència negativa?

Moltes. Noies que les vas a buscar, que intentes contactar amb elles i que vas en fracàs darrera fracàs. Una noia, l'E. Acabava de ser víctima d'una agressió sexual durant un escapoliment. Estàvem a l'hospital al qual havíem acudit per la revisió conjunta del ginecòleg i el metge forense. Quan ens anaven a donar l'alta només hi era jo amb ella. Des del centre em vàrem demanar si volien que vingués un altre educador/a per ser dos i evitar el nou escapoliment. Vaig dir que no, tenia confiança en la nena i pensava que podia controlar sol la situació. Evidentment, ella em deia que no s'escapoliria. Quan parlo amb el metge i em dona el full d'assistència, la noia aprofita i surt corren. Però el pitjor són els casos de noies que s'escapoleixen, passa el temps i no sabem res d'elles...

Bloc 5: La formació dels educadors davant l'escapoliment

5.1 Creus que la formació inicial d'un educador/a davant l'escapoliment és suficient? Per què?

No. No és suficient ni per l'escapoliment ni per treballar en un centre de protecció. Falta més base teòrica i pràctica del que és el sistema de protecció a la infància i de la realitat dels centres de protecció.

5.2 Quines mancances hi trobes?

Com he dit més formació en matèria de protecció a la infància i més formació en psicologia. En general, més rigor i exigència tant en quant als continguts com a la forma. La veritat és que et trobes amb casos de graduats que no saben ni redactar un escrit.

Bloc 6: Propostes per millorar la intervenció davant l'escapoliment

Podries formular tres propostes que creus que podrien millorar la intervenció que es realitza, tan en el teu centre com en altres, davant els escapoliments?

1ª proposta: No sancionar per l'escapoliment. Només sancionar (la paraula mesures educatives és un eufemisme de sanció), quan en l'execució de l'escapoliment s'han produït altres fets (agressions, danys, robatoris..)

2ª proposta: Acceptar mesures en el medi pel adolescents que són refractaris a l'acolliment en centre. Val més acceptar que estiguin al carrer amb un seguiment consensuat, que estiguin escapolits i en la clandestinitat.

3ª proposta:---

ENTREVISTA 2

Bloc 1: Dades personals

1.1. **Titulació:** Educació Social i Psicopedagogia

1.2. **Nom del centre on treballes:** CRAE Les Àligues

1.3. **Numero de places, gènere d'aquestes i franges d'edat:** 10, transversal i mixte de 3 a 18 anys

1.4. **El teu càrrec dins d'aquest centre:** Direcció

1.5. **Quants anys d'experiència tens en l'àmbit de la infància i l'adolescència en risc d'exclusió social?** 11

1.6. **I com a director/a o subdirector/a d'un centre?** 3

Bloc 2: Escapoliments

2.1 **A nivell general, creus que els escapoliments dels centres de protecció residencial suposen una problemàtica important? Perquè?**

Si. Perquè l'actuació, ni d'Infància, ni dels cossos de seguretat és immediata. En ocasions, es sap on són, es notifica i ningú fa res per buscar-los encara que estiguin en risc, només se'ls busquen si donen problemes, provoca cap aldarull o comet un delictè.

2.2 **En el centre on treballes, amb quina freqüència us trobeu amb casos d'escapoliment?**

Molt poc, depèn de la tipologia de joves que tens en aquest moment. Com molt hem tingut 3 o 4 escapoliments a l'any de la mateixa persona.

2.3 **Segons la teva experiència, quines són les principals motivacions dels/les joves a l'hora d'escapolir-se (Exemple: Escapolir-se per a sortir de festa, escapolir-se per a veure la família, etc.)?**

La majoria apropar-se a la família o coneguts amb la intenció de pertànyer a un grup o col·lectiu, en segon lloc sortir de festa i tenir llibertat d'horaris.

2.4 **Segons la teva experiència, quin és el perfil dels joves que s'escapoleixen?**

Joves amb autoestima molt baixa amb mancances afectives i en ocasions amb certa discapacitat i poc criteri.

Bloc 3: Intervenció socioeducativa davant l'escapoliment

3.1 **Quines característiques creus que ha de tenir una bona intervenció educativa davant del reton i/o la localització del menor d'edat escapolit?**

Utilitzar una escolta activa quan t'explica el perquè ho ha fet i amb quina intenció. Empatia davant la seva situació i manera de veure les coses i la vida. Afectivitat i reconeixement cap a la persona.

3.2 Estaria d'acord amb que en cas d'escapoliment no hi hagués conseqüències basades en la correcció o càstig i que la única intervenció educativa fos la d'acolliment (Intervenció que es basa principalment en la reflexió i en la utilització de vies de relació educativa)?

Cada cas i cada persona és diferent. El que funciona per un, no funciona per un altre, per tant les conseqüències tampoc poden ser les mateixes. El no càstig seria l'ideal però els límits també són necessaris i més quan convius amb altres usuaris d'edat similar o menor, on les actuacions d'alguns poden ser imitades. L'acolliment és necessari per a tots els usuaris i tenir conseqüències per una actuació no adequada no està renyit amb un bon acolliment, l'afectivitat i sobretot el vincle amb l'educador és primordial a l'hora de fer qualsevol tipus d'actuació.

3.3 Creu que aquesta postura (no sancionar) incrementaria els escapoliments?

Depèn de la personalitat del jove, en alguns casos pot ajudar, en altres pot encoratjar a fer-ho més sovint. La clau, com he dit abans, és el vincle amb l'educador/a i el sentiment de pertinença al grup

Bloc 4: La realitat del teu centre

4.1 Davant l'escapoliment, en el teu centre es preveuen mesures d'intervenció de caire corrector/sancionador?

Hi ha un mínim de normes i mesures correctives per tots iguals que han de complir

En tots els casos?

El mínim sí, després depèn del cas i els motius s'actua amb l'usuari d'una manera o un altre.

Si es així, pot especificar quines mesures i quins criteris feu servir (motiu de l'escapoliment, temporalitat de l'escapoliment, etc.) ?

3 dies separat del grup, sense sortida lúdica i sense paga

4.2 En el cas de que la resposta anterior sigui negativa, es a dir, que no s'apliquin mesures sancionadores, es preveuen mesures acollidores? Podria especificar les mesures?

4.3 Podries explicar breument un cas/experiència positiu/va des del punt de vista del resultat d' alguna intervenció realitzada?

Una jove que s'escapoleix amb unes amigues, va a un pis ocupa amb menors que es posen en risc a nivell sexual i delictiu.

Intervenció telefònica, se li recorda que l'estem esperant que estem preocupades per ella per no saber si ha menjat, si té fred, si està en algun lloc segur. Continuament se li recorda que se

l'estima i que volem que torni. Se li recorda totes les coses que ha fet bones durant el temps que ha estat amb nosaltres i quantes coses ha après. Se li expliquen anècdotes positives amb certa gràcia viscuda amb nosaltres i se li fa riure. No li posem horari de tornada però si li demanem que torni. Demanem parlar amb les seves amigues i fer-les entendre que estem preocupades per elles per a posar-les del nostre costat. Mica en mica la jove va baixant la guàrdia, inclús ens telefona per saber com estem nosaltres, al cap de dos dies va tornar.

4.4 I una experiència negativa?

Una jove s'escapoleix després d'assabentar-se que la seva mare torna a viure a Girona

La relació entre elles era d'amor/odi. La mare amb discapacitat diagnosticada, la jove no però amb moltes limitacions, quan la mare tenia actuacions que a la jove posava neguitosa, aquesta actuava amb violència contra la progenitora. Des del primer moment sabíem que estava amb ella però no va voler tornar i ningú va fer possible que ho fes. Finalment es va quedar amb ella. Actualment, es sap que la jove consumeix alcohol i estupefaents. En algun moment ens ha trucat que volia tornar però sense començar el recorregut de serveis socials, anar directament al CRAE i això és impossible.

Bloc 5: La formació dels educadors davant l'escapoliment

5.1 Creus que la formació inicial d'un educador/a davant l'escapoliment és suficient? Per què?

Ningú et forma per un escapoliment. Tots seguim les directrius de l'entitat a la que pertanyem o seguim les normes del centre que fem entre tot l'equip educatiu.

5.2 Quines mancances hi trobes?

Coneixement sobre eines d'intervencions per aquests moments.

Bloc 6: Propostes per millorar la intervenció davant l'escapoliment

Podries formular tres propostes que creus que podrien millorar la intervenció que es realitza, tan en el teu centre com en altres, davant els escapoliments?

1ª proposta: empatitzar amb el cas, situació familiar, moment de vivència, personalitat...

2ª proposta: Utilitzar la teoria centrada en la persona, trencar amb la igualtat entre els usuaris, cadascú és diferent i a cadascú li funcionarà una actuació i unes conseqüències diferents.

3ª proposta: Millor que la intervenció ho faci, sempre que sigui possible, el seu tutor/a amb el que guardarà un cert vincle o bé una persona propera al jove ja que així ajudarà a un millor acolliment, facilitarà tant la intervenció reflexiva com l'aplicació de les mesures correctores en el cas que cregui convenient.

ENTREVISTA 3

Bloc 1: Dades personals

- 1.1. **Titulació:** Llicenciada en psicologia (homologada com educadora social)
- 1.2. **Nom del centre on treballes:** CA Mare de Déu de la Mercè
- 1.3. **Numero de places, gènere d'aquestes i franges d'edat:** 48 places, mixt de 4 a 18 anys
- 1.4. **El teu càrrec dins d'aquest centre:** sotsdirectora
- 1.5. **Quants anys d'experiència tens en l'àmbit de la infància i l'adolescència en risc d'exclusió social?** 28 anys
- 1.6. **I com a director/a o subdirector/a d'un centre?** 1 any

Bloc 2: Escapoliments

2.1 **A nivell general, creus que els escapoliments dels centres de protecció residencial suposen una problemàtica important? Perquè?**

Si, perquè en el moment que un adolescent s'escapoleix a nivell personal es posa en una situació de risc, educativament no es pot intervenir, i això té conseqüències per ell/a però també per tothom que l'envolta.

2.2 **En el centre on treballes, amb quina freqüència us hi trobeu amb casos d'escapoliment?**

Depenent del període que s'estigui vivint, però ara, amb els joves migrats no acompanyats la freqüència és molt alta, en tant diria que al voltant del 70% a l'ingressar s'escapoleixen. Respecte als adolescents del territori, la freqüència és molt menor.

2.3 **Segons la teva experiència, quines són les principals motivacions dels/les joves a l'hora d'escapolir-se (Exemple: Escapolir-se per a sortir de festa, escapolir-se per a veure la família, etc.)?**

La principal motivació crec que varia en funció de la tipologia d'adolescent que s'escapoleix, els joves migrats no accepten les normes del centre i volen fer la seva, els nois i noies del territori el motius poden ser diversos, des d'una fugida de la seva situació personal, per anar a veure la família, per sortir de festa, etc.

2.4 **Segons la teva experiència, quin és el perfil dels joves que s'escapoleixen?**

Penso que:

- els joves migrats sols
- els adolescents que no accepten la seva situació personal i familiar
- Joves amb perfils depressius

- Joves addictes a substàncies tòxiques on també s'inclou el tabac

- joves que han entrat ja en conductes pre delictives o delictives

Bloc 3: Intervenció socioeducativa davant l'escapoliment

3.1 Quines característiques creus que ha de tenir una bona intervenció educativa davant del reton i/o la localització del menor d'edat escapolit?

Cal que tingui dues parts, la que conté i limita, i la que inclou la part de potenciar el raonament i prendre consciència.

3.2 Estaria d'acord amb que en cas d'escapoliment no hi hagués conseqüències basades en la correcció o càstig i que la única intervenció educativa fos la d'acolliment (Intervenció que es basa principalment en la reflexió i en la utilització de vies de relació educativa)?

No. L'experiència em diu que no n'hi ha prou. Si l'escapoliment no s'associa a una mesura educativa no se'n facilita l'aprenentatge. Ha d'incloure els dos vessants, i , tot i fent-ho així, depenent del moment de fragilitat de l'adolescent, també és molt complicat. Els límits estructurats i donen seguretat a tothom, i més a una població tant fràgil com la nostra.

3.3 Creu que aquesta postura (no sancionar) incrementaria els escapoliments?

Si

Bloc 4: La realitat del teu centre

4.1 Davant l'escapoliment, en el teu centre es preveuen mesures d'intervenció de caire corrector/sancionador? En tots els casos? Si es així, pot especificar quines mesures i quins criteris feu servir (motiu de l'escapoliment, temporalitat de l'escapoliment, etc.) ?

Davant dels escapoliments en el nostre centre sempre preveiem mesures de caire sancionador. Aquestes mesures són bàsicament la separació de la dinàmica del grup, moment en el qual es treballa per tal de potenciar l'autoconsciència i es treballa a nivell educatiu perquè no torni a passar. També es contempla la retirada de l'incident i la progressiva adquisició de privilegis (sortides, hora d'anar a dormir, etc.). El temps de separació de la dinàmica del grup depèn del temps que ha estat escapolit, de la reiteració de la conducta, etc.

4.2 En el cas de que la resposta anterior sigui negativa, es a dir, que no s'apliquin mesures sancionadores, es preveuen mesures acollidores? Podria especificar les mesures?

4.3 Podries explicar breument un cas/experiència positiu/va des del punt de vista del resultat d' alguna intervenció realitzada?

Si, una noia que s'escapolia contínuament i que, poc a poc, a mesura que es va anar establint vincle i que cada cop que s'escapolia tenia la seguretat de la mesura educativa que se li aplicaria, va anar deixant la conducta, i ara, que ja és major d'edat, ve sovint de visita per agrair la intervenció que es va fer amb ella.

4.4 I una experiència negativa?

Una noia a qui no es va poder arribar perquè era addicta a substàncies tòxiques i que a base de escapoliments reiteratius va acabar ingressada en un CREI. Tot i que sempre l'actitud ha d'ésser d'ajut i de no llençar la tovallola, és important aprendre que no es pot ajudar a qui, en aquell moment vital, no es vol deixar ajudar.

Bloc 5: La formació dels educadors davant l'escapoliment

5.1 Creus que la formació inicial d'un educador/a davant l'escapoliment és suficient? Per què?

No, però també és un tema que per gestionar a més de formació és molt necessària l'experiència.

5.2 Quines mancances hi trobes?

De moment no hem fet mai cap curs monogràfic del tema.

Bloc 6: Propostes per millorar la intervenció davant l'escapoliment

Podries formular tres propostes que creus que podrien millorar la intervenció que es realitza, tan en el teu centre com en altres, davant els escapoliments?

1ª proposta: Tenir el personal i espai suficient per poder atendre de manera adequada els escapoliments (separació del grup i reflexió)

2ª proposta: formació al voltant del tema tant a nivell d'intervenció, com a nivell personal dels educadors.

3ª proposta: ----

ENTREVISTA 4

Bloc 1: Dades personals

1.1. Titulació: postgrau en direcció de centre residencials

1.2. Nom del centre on treballes: CRAE Les Llúdrigues

1.3. Numero de places, gènere d'aquestes i franges d'edat: 10 places, mixt, de 3-18 anys

1.4. El teu càrrec dins d'aquest centre: Director

1.5. Quants anys d'experiència tens en l'àmbit de la infància i l'adolescència en risc d'exclusió social? 24

1.6. I com a director/a o subdirector/a d'un centre? 20

Bloc 2: Escapoliments

2.1 A nivell general, creus que els escapoliments dels centres de protecció residencial suposen una problemàtica important? Perquè? **Si.** Quan hi ha un escapoliment ve produït per alguna situació de malestar, conflicte, no acceptació d'internament, cercar trencar el límit, etc. Per tant aquesta disfunció s'ha de treballar, s'ha de cercar pal·liar el que l'ha provocat i si no està en el servei no es pot fer, no es pot tractar.

2.2 En el centre on treballes, amb quina freqüència us hi trobeu amb casos d'escapoliment?

Depèn del moment, de la tipologia de joves, de quines característiques presenta cadascun d'ells, etc. En aquest moment en tenim un percentatge molt i molt baix.

2.3 Segons la teva experiència, quines són les principals motivacions dels/les joves a l'hora d'escapolir-se (Exemple: Escapolir-se per a sortir de festa, escapolir-se per a veure la família, etc.)? No hi ha una motivació especial, depèn de cada jove i circumstàncies pròpies. El que per un és molt important, per l'altre no té cap sentit. Per tant s'ha d'analitzar des de la perspectiva individual.

2.4 Segons la teva experiència, quin és el perfil dels joves que s'escapoleixen? Tornem al mateix d'abans. No podem generalitzar i fer un perfil del jove que s'escapoleix. Cauríem en els tòpics de sempre. S'ha d'analitzar la situació de manera individual i intentar trobar el fons de la problemàtica que porta al jove a marxar i no tornar quan toca.

Bloc 3: Intervenció socioeducativa davant l'escapoliment

3.1 Quines característiques creus que ha de tenir una bona intervenció educativa davant del reton i/o la localització del menor d'edat escapolit? En primer lloc, el jove ha de saber que tu estàs allà. Que faci el que faci respondràs. La segona és que cal treballar de manera conjunta la problemàtica per cercar l'arrel i intentar oferir opcions. És evident que també cal una mesura educativa però que ha de ser individual per cada cas, depenent de les motivacions que cada jove presenta.

3.2 Estaria d'acord amb que en cas d'escapoliment no hi hagués conseqüències basades en la correcció o càstig i que la única intervenció educativa fos la d'acolliment (Intervenció que es basa principalment en la reflexió i en la utilització de vies de relació educativa)? Depenent del cas, de la problemàtica que presenta el jove, de la situació que ha generat l'escapoliment, de la situació familiar, personal, relacional, etc. S'han de valorar i avaluar molts ítems per tal de prendre la millor decisió que serveixi al jove per reflexionar i valorar el que està fent.

3.3 Creu que aquesta postura (no sancionar) incrementaria els escapoliments ? Tornem a parlar d'individualitat. En alguns joves els farà reflexionar i no tornar a escapolir-se o reduir els escapoliments i en d'altres els farà augmentar.

Bloc 4: La realitat del teu centre

4.1 Davant l'escapoliment, en el teu centre es preveuen mesures d'intervenció de caire corrector/sancionador? En tots els casos? Si es així, pot especificar quines mesures i quins criteris feu servir (motiu de l'escapoliment, temporalitat de l'escapoliment, etc.) ?

Com he explicat abans tractem els joves de manera individual i per tant valorem cada cas i cada situació. Si que et puc dir que en la llei de drets i deures especifica que les faltes greus o molt greus es pot aplicar la separació d'activitats de grup per un període màxim de tres dies (no sé si et serveis)

4.2 En el cas de que la resposta anterior sigui negativa, es a dir, que no s'apliquin mesures sancionadores, es preveuen mesures acollidores? Podria especificar les mesures? No es poden especificar ja que el que serveix per un jove per un altre no té cap sentit. S'han d'aplicar accions pensades i calculades amb cada jove per tal de poder incidir de manera directa i clara, no generalitzant.

4.3 Podries explicar breument un cas/experiència positiu/va des del punt de vista del resultat d' alguna intervenció realitzada? Implicar la família en la resolució dels escapoliments ja que estaven implicats directament, cercant una estratègia conjunta va donar com a resultat no més escapoliments i aconseguir la seva col·laboració

4.4 I una experiència negativa? Un jove que tot i el seguit d'intervencions fetes a tots nivells i de totes maneres no va ser possible un retorn i va acabar perdent la plaça i marxant del país per no ser detingut.

Bloc 5: La formació dels educadors davant l'escapoliment

5.1 Creus que la formació inicial d'un educador/a davant l'escapoliment és suficient? Per què? No. En el serveis es donen les situacions reals, aquí és de veritat. El que expliquen són eines per tenir una bona base però després ets tu que t'has d'enfrontar amb la realitat i cercar estratègies i maneres de fer. Assaig error i conèixer el màxim possible als joves, crear molt vincle i avançar-te sempre.

5.2 Quines mancances hi trobes? La teoria no serveix. La teoria no es pot aplicar a tots els joves per igual. Existeix una fórmula que us donin que digui com actuar en un escapoliment?, és impossible.

Bloc 6: Propostes per millorar la intervenció davant l'escapoliment

Podries formular tres propostes que creus que podrien millorar la intervenció que es realitza, tan en el teu centre com en altres, davant els escapoliments?

1ª proposta: Tenir un coneixement el més exhaustiu possible del jove, entorn i situacions en cada moment

2ª proposta: Avançar-nos sempre. L'observació del noi noia per intentar veure canvis a tots nivells ens pot donar pistes sobre el seu estat i per tant poder prendre mesures abans

3ª proposta: Analitzar la situació de l'escapoliment i veure que ha provocat aquest. Quina causa real hi ha al darrera per tal de poder treballar-ho

ENTREVISTA 5

Bloc 1: Dades personals

1.1. Titulació: Pedagogia

1.2. Nom del centre on treballes: CRAE Vista Alegre

1.3. Numero de places, gènere d'aquestes i franges d'edat: 10 places, mixte, 3-18

1.4. El teu càrrec dins d'aquest centre: Director

1.5. Quants anys d'experiència tens en l'àmbit de la infància i l'adolescència en risc d'exclusió social?

Vaig treballar d'educador a un altre CRAE durant 8 anys; vaig ser director d'aquest CRAE 8 anys més; i ara fa 3 anys que dirigeixo el CRAE Vista Alegre

1.6. I com a director/a o subdirector/a d'un centre? 8 anys dirigint el CRAE Bon Pastor de Girona i ara quasi 3 com a director de Vista Alegre

Bloc 2: Escapoliments

2.1 A nivell general, creus que els escapoliments dels centres de protecció residencial suposen una problemàtica important? Si. Perquè? Primer pels propis joves que s'escapoleixen, ja que s'acostumen a posar en situació de risc a tots els nivells. D'altra banda hi ha els que s'escapoleixen i tornen a qualsevol hora, arribant en mal estat pel consum de tòxics. Quan arriben poden generar mal ambient al CRAE per aldarulls, crits, etc., mentre la resta estan dormint o seguint les activitats diàries. I els educadors/es que els han d'atendre estan exposats a situacions d'agressivitat. També de cares a la resta d'infants i joves, alguns dels que s'escapoleixen intenten convèncer als altres d'escapolir-se. I a vegades els moments més agressius i violents, de cares als educadors/es, no venen quan tornen d'escapolir-se, sinó quan es volen escapolir. Tensen molt la situació, amenacen amb trencar-ho tot si no els obres la porta per marxar, o amenaçant amb escapar-se saltant pel balcó.

2.2 En el centre on treballes, amb quina freqüència us hi trobeu amb casos d'escapoliment?

Depèn dels infants i joves atesos. Quan vam obrir Vista Alegre, a l'octubre de 2017, no teníem escapoliments. Va començar un noi cap al maig de 2018. S'hi van ajuntar les seves dues

germanes i durant tot l'estiu estaven més temps escapolits que en el CRAE. Al novembre el noi havia comés tants delictes que va entrar a un centre de justícia, mentre les seves dues germanes seguien al CRAE. A elles dues, el novembre dels 2018 s'hi va ajuntar un altre noi. El gener de 2019 una de les noies va ser baixa per majoria d'edat. Al febrer l'altre noia ingressava a un CREI, i al març l'altre noi també ingressava a un CREI. Des de març de 2019 a març de 2020, pràcticament no hem tingut cap escapoliment. Només dos nois que, no junts, sinó per separat, alguna tarda han marxat i han tornat al cap d'unes hores. En tot un any, 4 vegades comptades (3 un noi i 1 l'altre)

2.3 Segons la teva experiència, quines són les principals motivacions dels/les joves a l'hora d'escapolir-se (Exemple: Escapolir-se per a sortir de festa, escapolir-se per a veure la família, etc.)? Si que a vegades argumenten que ho fan per sortir de festa, i d'altres vegades per veure la família; però en el nostre cas el que deien és que volien llibertat. Però llibertat mal entesa..., llibertat entesa com fer el que volen quan volen i com volen: no assistir als recursos formatius (institut i d'altres), no complir amb els àpats, no anar a dormir quan toca, etc. Als centres, sobretot als CRAE, els nois/es tenen la mateixa llibertat que qualsevol noi/a a casa seva. I com cada família posa les seves pautes, normes, horaris..., cada CRAE també estableix les seves pautes, normes i horaris. I establím les mateixes possibilitats de sortir que qualsevol família. Hi ha infants i joves que fan bons processos i sempre compleixen amb tot; d'altres que cometen errors com qualsevol adolescents, els anem reconduint i van complint a vegades sí a vegades no; i d'altres que entren en una espiral d'incomplir que a vegades no aconseguim reconduir i necessiten anar a viure a recursos diferents al CRAE, amb restriccions de llibertat de veritat.

El que sí que comparteixen tots els infants i joves que recordo que han fet escapoliments, és que no estan conformes amb la seva situació sociofamiliar. Pràcticament ningú vol anar a viure a un Centre (fins i tot els que són maltractats i abusats volen viure en el sí d'una família, però amb la idealització de família); però una gran part entén que la situació dels pares i familiars no és l'adequada per viure amb ells i es conformen amb viure al CRAE i intentar aprofitar l'ajuda que els oferim. Els que s'escapoleixen, en canvi, tot i ser conscients de la realitat de casa, no ho accepten i, sobretot, no es conformen en haver d'estar a un Centre. És com qualsevol persona que sempre s'estigui comparant el que té amb el que no té, i viu sempre amb un malestar per no tenir el que tenen els altres o amb el que voldria tenir, i que no té. Es frustra tant que el seu malestar emocional és tan gran, que no pot viure institucionalitzat. I quan arriben a l'adolescència, és quan s'atreveixen a escapolir-se (si no ho fan abans és perquè tampoc sabrien on anar, on dormir, etc.)

2.4 Segons la teva experiència, quin és el perfil dels joves que s'escapoleixen? Com deia abans, els que tot i saber la situació de casa, no l'accepten i no es conformen amb l'alternativa que se'ls dona.

Bloc 3: Intervenció socioeducativa davant l'escapoliment

3.1 Quines característiques creus que ha de tenir una bona intervenció educativa davant del reton i/o la localització del menor d'edat escapolit? La localització la fem intentant parlar amb la gent que el coneix, familiars, etc. Alguns pares/mares els encobreixen, però tot i això intentem fer-los veure que el seu fill/a ha de retornar al CRAE. **Pel que fa al retorn, és complicat... Intentem no jutjar perquè ho fan, sí escoltar-los, i intentar donar-los allò que busquen amb els escapoliments perquè deixin de fer-los.** Però en els casos extrems, el que busquen és tenir un ritme de vida tant perillós per la seva salut, que necessiten anar a recursos diferents on intentar poder aturar aquesta escalada (recursos com CREIs, on si que hi ha restricció de llibertat dictada per un jutge i amb una estructura física pensada per contenir joves) i després retornar a llocs com CRAE per tornar a tenir un funcionament de vida molt més obert.

3.2 Estaria d'acord amb que en cas d'escapoliment no hi hagués conseqüències basades en la correcció o càstig i que la única intervenció educativa fos la d'acolliment (Intervenció que es basa principalment en la reflexió i en la utilització de vies de relació educativa)? **Sí, totalment. I no pensant que fent això aconseguirem un gir de 180 graus, però sí per generar un entorn protector pels infants i joves que s'escapoleixen i que sàpiguen que facin el que facin, nosaltres seguim estant allà per quan ens necessiti.**

3.3 Creu que aquesta postura (no sancionar) incrementaria els escapoliments? **No. Com deia, és qüestió de poder donar a cada infant i jove el que necessita. Si ho aconseguim fer, hi ha joves que mai se'ls passarà pel cap escapolir-se tot i que altres companys/es ho facin. I a la vegada també hem de ser realistes i conscients que hi haurà casos d'infants i joves que s'escapoliran i els podrem reconduir; i d'altres que el que els podem oferir des d'un CRAE no serà suficient i necessitaran altres mesures i recursos.**

Bloc 4: La realitat del teu centre

4.1 Davant l'escapoliment, en el teu centre es preveuen mesures d'intervenció de caire corrector/sancionador? En tots els casos? Si es així, pot especificar quines mesures i quins criteris feu servir (motiu de l'escapoliment, temporalitat de l'escapoliment, etc.) ? Sí que tenim unes mesures educatives que s'apliquen, però no són la part més important. **El més important és valorar cada infant i jove en funció de la seva situació, característiques, moment vital, etc. I en funció d'això, acordem la intervenció que, a banda que tingui mesures educatives correctores, té una part educativa d'acompanyament i suport emocional molt més important que la mesura correctora (que simplement pot ser que aquella setmana no tingui la paga, o que no pugui sortir un cap de setmana, etc.).** I contestant més concretament a la pregunta, **no sempre hi ha intervenció sancionadora.**

4.2 En el cas de que la resposta anterior sigui negativa, es a dir, que no s'apliquin mesures sancionadores, es preveuen mesures acollidores? Podria especificar les mesures? Si. **Altra vegada caldria analitzar cada situació i cada cas,** però en més d'una ocasió el que havíem fet després d'un escapoliment molt llarg, era que l'educador/a l'animés a dutxar-se, a posar la

roba a rentar, a estar junts a l'habitació i ordenar-la o endreçar-la mentre parlaven de tot plegat, dinar junts, etc. D'alguna manera **aprofitar moments informals, per recollir tot el que diu el/la jove, escoltar, oferir-li altres opcions a l'escapoliment, etc.** I, en tot cas, **que sàpiguen que sempre hi som.**

4.3 Podries explicar breument un cas/experiència positiu/va des del punt de vista del resultat d' alguna intervenció realitzada? Fa molts anys, quan encara era educador, un noi amb 15 anys es va escapolir i ja no va tornar més. Abans havia fet algun escapoliment puntual i quan tornava intentàvem parlar amb ell, entendre'l, i a la vegada animar-lo a aprofitar l'estada al CRAE per formar-se, etc. Quan ja era director, un dia de festa de setmana santa, el noi, ja amb 20 i pocs anys, es va presentar al CRAE. Havia vingut des de Tarragona, on vivia a casa del seu pare. Venia amb la xicota, explicant que tenien plans d'anar a viure junts. Estava treballant en un taller mecànic. Ens va agrair tot el que havíem fet per ell mentre va estar al CRAE, dient-nos que tot i les trastades que ens feia, sempre l'havíem cuidat i tractat amb respecte. I sobretot agraià que, tot i que ell es va escapolir, seguíssim cuidant i acompanyant als seus germans. Ara ja té 30 anys, tenen una nena petita amb la seva parella i segueix tirant endavant la seva vida.

4.4 I una experiència negativa?

Les experiències negatives a vegades les associem als casos que acaben havent d'ingressar a altres recursos, aquests sí de caire restrictius. En tot cas, per mi no són experiències negatives, ja que haver d'ingressar a un CREI pot ser una bona mesura per aturar l'escalada de comportament disruptius, parar-se a pensar, deixar de consumir durant un temps i poder reiniciar altra vegada la seva vida de manera més sana i positiva. Però sí que considero com a experiència negativa el cas del noi que comentava que va acabar havent d'ingressar a un centre de justícia. I per mi és un fracàs compartit, no només del CRAE, sinó del sistema de protecció. Aquest noi necessitava ingressar a un CREI per intentar aturar l'escalada. Això no es va fer i al final va ser un jutge i fiscal que van decidir que anés a un centre de justícia. Quan va complir amb la condemna, va tornar al mateix estil de vida. No sé si el CREI hauria estat suficient per canviar-lo, però crec que almenys s'hauria d'haver intentat. A vegades l'escalada d'un jove és tan ràpida que no hi som a temps; però en el seu cas, van passar 6 mesos des que es va proposar que ingressés a un CREI, fins que un jutge va condemnar-lo a un centre de justícia. Crec que ens aquests 6 mesos hi va haver més d'una oportunitat que ingressés a un CREI, però no se'l va prioritzar a ella, sinó a d'altres casos.

Bloc 5: La formació dels educadors davant l'escapoliment

5.1 Creus que la formació inicial d'un educador/a davant l'escapoliment és suficient? **No.**

Per què? **Perquè normalment, quan comencem a treballar i som molt joves, però a la vegada molt responsables, veiem l'escapoliment com un fracàs nostre, de no haver pogut retenir un infant/jove. Crec que s'ha de veure més com un procés on l'escapoliment en pot formar part i pot ser una oportunitat de treballar amb el jove. I això no crec que s'expliqui quan estem estudiant, sinó que ens hi trobem quan comencem a treballar.**

5.2 Quines mancances hi trobes? Doncs potser analitzar processos i casos concrets, i sobretot entendre l'escapoliment com una cosa més que li pot passar a un jove dins el procés d'anar fent-se gran, d'acceptació de la seva realitat, etc.

Bloc 6: Propostes per millorar la intervenció davant l'escapoliment

Podries formular tres propostes que creus que podrien millorar la intervenció que es realitza, tan en el teu centre com en altres, davant els escapoliments? La majoria són en relació als recursos que disposem...

1ª proposta: que un educador/a pogués dedicar molta estona al jove quan retorna d'un escapoliment (però com que les ratios són de 2 educadors per 10 menors, i tenim casos amb molta necessitat de presència constant...). En tot cas, la proposta seria treballar molt el sentir-se acollit al CRAE. No amb l'objectiu que deixi d'escapolir-se, però sí amb l'objectiu que sàpiga que sempre que vulgui pot tornar i l'atendrem sense jutjar-lo (l'escoltarem i sí que li oferirem alternatives, però no el jutjarem)

2ª proposta: disposar de més recursos per fer teràpia i suport emocional. Només disposem del CSMIJ, i també van molt desbordats; de manera que atenen amb molta regularitat als infants i joves que tenen trastorns mentals greus, però joves que només s'escapoleixen no gaudeixen d'aquesta regularitat. I cal diferenciar entre els educadors/es i treballadors del CRAE, que fem una feina més educativa i del dia a dia; en canvi tots els infants i joves dels CRAE necessitarien un suport i seguiment setmanal o quinzenal d'una persona externa al dia a dia del CRAE.

3ª proposta: una altra cosa que provem de fer és buscar algun noi/a que hagi passat pel CRAE, que s'hagi escapolit (o no) i que hagi tirat endavant amb la seva vida (que si s'ha escapolit fos part d'aquest procés d'anar acceptant la seva realitat) i que vingui a parlar amb el jove que s'estigui escapolint perquè vegi que el que li diem no és impossible, sinó que altra gent també hi ha passat i se n'ha ensortit.

1. CATEGORITZACIÓ

a. ENTREVISTA 1

ENTREVISTA 1		
CATEGORIA	REFERÈNCIES	INFORMACIÓ RELLEVANT
Concepte d'escapoliment	La no acceptació de l'ingrés, el malestar intern que porten com a motxilla per les experiències prèvies que les fan reaccionàries a qualsevol forma de control adult. Evidentment, la transgressió de les normes i la possibilitat de relacionar-se amb el xicot/a, altres amics, fer el que els hi doni la gana... és en molts moments una motivació. [...] En altres ocasions, una motivació és el retorn amb la família —fins i tot en situacions de maltractament físic que va provocar que ells/es mateixos fossin els/les qui demanessin l'ingrés—. (E1/P. 2.3.)	Les motivacions per a l'escapoliment poden ser diverses. Principalment la motivació d'anar amb els amics o xicot/a. També el fet d'anar amb la família, i la no acceptació de l'ingrés.
Tipologies d'intervenció	Crec que la nostra intervenció fonamental ha de ser d'acollir-los. Mostrar-los la nostra satisfacció perquè hagin tornat (especialment si el retorn és voluntari). Cal interessar-se pel seu estat, demanar si té gana i vol menjar, si necessita rentar-se. He vist casos, en els quals després de trobar a una adolescent escapolida al carrer i aconseguir convèncer-la per que retorni al centre. El trobar una	La intervenció fonamental ha de ser acollir-los, però també aplicar les mesures sancionadores marcades. No sancionar no incrementaria els escapoliments. No s'hauria de sancionar, ja que val més acceptar que estiguin al carrer amb un seguiment consensuat que no pas escapolits i en la clandestinitat.

	<p>acollida dura per part del personal de seguretat del centre (en els centres d'acolliment i CREI hi ha personal de seguretat) com és demanar que s'esperí en una habitació i després escorcollar-la, genera una situació de rebuig en l'adolescent que posteriorment aprofita una nova oportunitat per escapolar-se. (E1/P. 3.1)</p> <p>Crec que aquesta postura (no sancionar) no incrementaria els escapoliments. Segurament tampoc els disminuiria. (E1/P. 3.3)</p> <p>Evidentment, la intervenció dels/ de les educadors/ores sempre és d'acompanyament i reflexió, però marcades per l'acompliment de les mesures educatives/sancionadores imposades. (E1/P. 4.2)</p> <p>No sancionar per l'escapoliment. Només sancionar (la paraula mesures educatives és un eufemisme de sanció), quan en l'execució de l'escapoliment s'han produït altres fets (agressions, danys, robatoris..)</p> <p>Acceptar mesures en el medi pel adolescents que són refractaris a l'acolliment en</p>	
--	--	--

	<p>centre. Val més acceptar que estiguin al carrer amb un seguiment consensuat, que estiguin escapolits i en la clandestinitat. (E1/P. 6)</p>	
<p>Perfil dels adolescents que s'escapoleixen</p>	<p>La no acceptació de l'ingrés, el malestar intern que porten com a motxilla per les experiències prèvies que les fan reaccionàries a qualsevol forma de control adult. (E1/P. 2.3)</p> <p>Normalment adolescents (els casos de menors de 12 anys són més esporàdics i alarmants), que ja han tingut problemes de control de conductes, tant en la seva família com a l'escola, i manca de límits en la seva família [...] adolescents que no tenen dinàmica d'escapoliments i que estan seguint un bon procés, en ajuntar-se amb altres que sí tenen aquestes dinàmiques, acaben implicant-se i escapolint-se. [...] Les noies busquen aliades per no escapolir-se soles. (E1/P. 2.4)</p>	<p>El perfil de joves que defineix és de joves amb malestar i que no accepten l'ingrés. També esmenta que són joves sovint amb problemes de control de conductes i manca de límits.</p>
<p>Magnitud del problema</p>	<p>És una problemàtica important per dos raons: implica un rebuig dels menors d'edat a la nostra protecció, que s'ha considerat</p>	<p>Els escapoliments són una problemàtica important. La freqüència depèn del perfil d'adolescents acollits en aquell moment, però sempre</p>

	<p>necessària, i els posa en situació d'un nou greu risc (de violència, explotació, consum de substàncies, etc.) (E1/P. 2.1)</p> <p>Depèn molt del perfil de les adolescents que en cada moment es tinguin acollits, però casi sempre hi ha al menys una adolescent escapolida, la freqüència podria ser entre diària i setmanal. (E1/P. 2.2)</p>	<p>hi ha un adolescent escapolit.</p> <p>La freqüència mitjana és entre diària i setmanal.</p>
Aplicació de la normativa	<p>Sí. Es preveu, com a mínim dinàmica individual durant 24 hores (la dinàmica individual implica que no participa en cap activitat, s'ha d'estar a la seva habitació i menjar sola). A partir d'aquí les mesures (utilització del mòbil, altres activitats i sortides) poden variar segons el grup i la valoració per part de l'equip de la gravetat. Cal tenir present, que quan hi ha un retorn el primer que es troba d'adolescents és un escorcoll que té per finalitat evitar que entre elements prohibits o perillosos (tabac, drogues, encenedors, tises, etc.) (E1/P. 4.1)</p>	<p>Hi ha unes conseqüències mínimes per a tots. A partir d'aquí les altres mesures poden variar segons el jove i la valoració per part de l'equip.</p>
Formació dels educadors	<p>No és suficient ni per l'escapoliment ni per treballar en un centre de protecció.</p>	<p>No és suficient ni per tractar l'escapoliment ni per a treballar en un centre de</p>

	<p>Falta més base teòrica i pràctica del que és el sistema de protecció a la infància i de la realitat dels centres de protecció. (E1/P. 5.1)</p> <p>Com he dit més formació en matèria de protecció a la infància i més formació en psicologia. En general, més rigor i exigència tant en quant als continguts com a la forma. La veritat és que et trobes amb casos de graduats que no saben ni redactar un escrit. (E1/P. 5.2)</p>	<p>protecció. Falta base teòrica del que és el sistema de protecció a la infància i de la realitat dels centres de protecció.</p>
--	---	---

b. ENTREVISTA 2

ENTREVISTA 2		
CATEGORIA	REFERÈNCIES	INFORMACIÓ RELLEVANT
Concepte d'escapoliment	La majoria apropar-se a la família o coneguts amb la intenció de pertànyer a un grup o col·lectiu, en segon lloc sortir de festa i tenir llibertat d'horaris. (E2/P. 2.3.)	La principal motivació és la d'anar amb la família o amics. I en segon lloc, sortir de festa i tenir llibertat d'horaris.
Tipologies d'intervenció	Utilitzar una escolta activa quan t'explica el perquè ho ha fet i amb quina intenció. Empatia davant la seva situació i manera de veure les coses i la vida. Afectivitat i reconeixement cap a la persona. (E2/P. 3.1.)	Cada jove es diferent, l'acolliment en alguns casos els hi pot ajudar i en altres casos pot encoratjar a escapolir-se al no haver-hi sanció. S'ha d'utilitzar l'escolta activa, però els límits també són necessaris. L'acolliment és bàsic i el

	<p>Cada cas i cada persona és diferent. El que funciona per un, no funciona per un altre, per tant les conseqüències tampoc poden ser les mateixes. .El no càstig seria l'ideal però els límits també són necessaris i més quan convius amb altres usuaris d'edat similar o menor, on les actuacions d'alguns poden ser imitades. L'acolliment és necessari per a tots els usuaris i tenir conseqüències per una actuació no adequada no està renyit amb un bon acolliment, l'afectivitat i sobretot el vincle amb l'educador és primordial a l'hora de fer qualsevol tipus d'actuació. (E2/P. 3.2)</p> <p>Depèn de la personalitat del jove, en alguns casos pot ajudar, en altres pot encoratjar a fer-ho més sovint. La clau, com he dit abans, és el vincle amb l'educador/a i el sentiment de pertinença al grup. (E2/P. 3.3)</p> <p>3 dies separat del grup, sense sortida lúdica i sense paga. (E2/P. 4.1)</p> <p>Se li recorda que l'estem esperant que estem preocupades per ella per no saber si ha menjat, si té fred, si està en algun lloc segur. Continuament se li recorda que se l'estima i que volem</p>	<p>vincle amb l'educador és primordial.</p>
--	---	---

	<p>que torni. Se li recorda totes les coses que ha fet bones durant el temps que ha estat amb nosaltres i quantes coses ha après. Se li expliquen anècdotes positives amb certa gràcia viscuda amb nosaltres i se li fa riure. No li posem horari de tornada però si li demanem que torni. (E2/P. 4.3)</p> <p>Millor que la intervenció ho faci, sempre que sigui possible, el seu tutor/a amb el que guardarà un cert vincle o bé una persona propera al jove ja que així ajudarà a un millor acolliment, facilitarà tant la intervenció reflexiva com l'aplicació de les mesures correctores en el cas que cregui convenient. (E2/P. 6)</p>	
<p>Perfil dels adolescents que s'escapoleixen</p>	<p>Joves amb autoestima molt baixa amb mancances afectives i en ocasions amb certa discapacitat i poc criteri. (E2/P. 2.4)</p>	<p>El perfil de joves que defineix, és de joves amb baixa autoestima, mancances afectives i en ocasions amb certa discapacitat.</p>
<p>Magnitud del problema</p>	<p>Si. Perquè l'actuació, ni d'Infància, ni dels cossos de seguretat és immediata. En ocasions, es sap on són, es notifica i ningú fa res per buscar-los encara que estiguin en risc, només se'ls busquen si donen problemes, provoca cap aldarull o comet un delictes. (E2/P. 2.1.)</p>	<p>Els escapoliments suposen una problemàtica. S'escapoleixen pocs joves, depèn de la tipologia de joves que hi ha en aquell moment. Com a molt hi ha hagut 3 o 4 escapoliments a l'any de la mateixa persona.</p>

	Molt poc, depèn de la tipologia de joves que tens en aquest moment. Com molt hem tingut 3 o 4 escapoliments a l'any de la mateixa persona. (E2/P. 2.2)	
Aplicació de la normativa	<p>Hi ha un mínim de normes i mesures correctives per tots iguals que han de complir. El mínim sí, després depèn del cas i els motius s'actua amb l'usuari d'una manera o un altre. (E2/P. 4.1.)</p> <p>Empatitzar amb el cas, situació familiar, moment de vivència, personalitat...</p> <p>Utilitzar la teoria centrada en la persona, trencar amb la igualtat entre els usuaris, cadascú és diferent i a cadascú li funcionarà una actuació i unes conseqüències diferents. (E2/P. 6)</p>	Hi ha un mínim de conseqüències que s'han de complir. A partir d'aquí s'actua segons el cas i els motius.
Formació dels educadors	<p>Ningú et forma per un escapoliment. Tots seguim les directrius de l'entitat a la que pertanyem o seguim les normes del centre que fem entre tot l'equip educatiu. (E2/P. 5.1)</p> <p>Coneixement sobre eines d'intervencions per aquests moments. (E2/P. 5.2)</p>	No hi ha formació per a els escapoliments. Hi hauria d'haver formació sobre eines d'intervenció per aquestes situacions.

c. ENTREVISTA 3

ENTREVISTA 3		
CATEGORIA	REFERÈNCIES	INFORMACIÓ RELLEVANT
Concepte d'escapoliment	<p>La principal motivació crec que varia en funció de la tipologia d'adolescent que s'escapoleix, els joves migrants no accepten les normes del centre i volen fer la seva, els nois i noies del territori el motius poden ser diversos, des d'una fugida de la seva situació personal, per anar a veure la família, per sortir de festa, etc. (E3/P. 2.3.)</p>	<p>Els joves migrants s'escapoleixen perquè no accepten l'ingrés. Els altres joves sovint s'escapoleixen per a anar a veure la família o sortir amb els amics.</p>
Tipologies d'intervenció	<p>Cal que tingui dues parts, la que conté i limita, i la que inclou la part de potenciar el raonament i prendre consciència. (E3/P. 3.1.)</p> <p>No. L'experiència em diu que no n'hi ha prou. Si l'escapoliment no s'associa a una mesura educativa no se'n facilita l'aprenentatge. Ha d'incloure els dos vessants, i, tot i fent-ho així, depenent del moment de fragilitat de l'adolescent, també és molt complicat. Els límits estructurats i donen seguretat a tothom, i més a una població tant fràgil com la nostra. (E3/P. 3.2)</p>	<p>Cal incloure les dues tipologies d'intervenció, l'acollidora i la sancionadora.</p>

<p>Perfil dels adolescents que s'escapoleixen</p>	<p>La principal motivació crec que varia en funció de la tipologia d'adolescent que s'escapoleix, els joves migrats no accepten les normes del centre i volen fer la seva, els nois i noies del territori el motius poden ser diversos, des d'una fugida de la seva situació personal, per anar a veure la família, per sortir de festa, etc. (E3/P. 2.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> -Els joves migrats sols -Els adolescents que no accepten la seva situació personal i familiar -Joves amb perfils depressius -Joves addictes a substàncies tòxiques on també s'inclou el tabac -Joves que han entrat ja en conductes pre delictives o delictives (E3/P. 2.4) 	<p>El perfil de joves que defineix és de joves migrats sols, que no accepten la situació familiar i personal, joves amb perfils depressius, joves addictes a substàncies tòxiques i joves que ja han entrat en conductes delictives.</p>
<p>Magnitud del problema</p>	<p>Si, perquè en el moment que un adolescent s'escapoleix a nivell personal es posa en una situació de risc, educativament no es pot intervenir, i això té conseqüències per ell/a però també per tothom que l'envolta. (E3/P. 2.1)</p> <p>Depenent del període que s'estigui vivint, però ara, amb els joves migrats no</p>	<p>Els escapoliments suposen una problemàtica. Amb l'arribada dels joves migrats no acompanyats la freqüència és molt alta, un 70% s'escapoleixen. Els adolescents del territori amb menys freqüència.</p>

	acompanyats la freqüència és molt alta, en tant diria que al voltant del 70% a l'ingressar s'escapoleixen. Respecte als adolescents del territori, la freqüència és molt menor. (E3/P. 2.2.)	
Aplicació de la normativa	Davant dels escapoliments en el nostre centre sempre preveiem mesures de caire sancionador. Aquestes mesures són bàsicament la separació de la dinàmica del grup, moment en el qual es treballa per tal de potenciar l'autoconsciència i es treballa a nivell educatiu perquè no torni a passar. També es contempla la retirada de l'incentiu i la progressiva adquisició de privilegis (sortides, hora d'anar a dormir, etc.). El temps de separació de la dinàmica del grup depèn del temps que ha estat escapolit, de la reiteració de la conducta, etc. (E3/P. 4.1.)	Sempre s'apliquen sancions, però aquestes poden tenir més durada o menys en funció de les característiques de l'escapoliment i del jove.
Formació dels educadors	No, però també és un tema que per gestionar a més de formació és molt necessària l'experiència. (E3/P. 5.1)	La formació dels educadors no és suficient. A part de la formació és important l'experiència.

d. ENTREVISTA 4

ENTREVISTA 4		
CATEGORIA	REFERÈNCIES	INFORMACIÓ RELLEVANT
Concepte d'escapoliment	No hi ha una motivació especial, depèn de cada jove i circumstàncies pròpies. El que per un és molt important, per l'altre no té cap sentit. Per tant s'ha d'analitzar des de la perspectiva individual. (E4/P. 2.3.)	No hi ha una motivació en concret. Depèn de cada jove i les seves circumstàncies.
Tipologies d'intervenció	És evident que també cal una mesura educativa però que ha de ser individual per cada cas, depenent de les motivacions que cada jove presenta. (E4/P. 3.1.)	La intervenció ha de ser individual per a cada cas.
Perfil dels adolescents que s'escapoleixen	Quan hi ha un escapoliment ve produït per alguna situació de malestar, conflicte, no acceptació d'internament, cercar trencar el límit, etc. (E4/P.2.1) No podem generalitzar i fer un perfil del jove que s'escapoleix. Cauríem en els tòpics de sempre. S'ha d'analitzar la situació de manera individual i intentar trobar el fons de la problemàtica que porta al jove a marxar i no tornar quan toca. (E4/P. 2.4)	El perfil de joves que defineix, és de joves amb situació de malestar i de no acceptació de l'internament. Tot i que també esmenta que no es pot generalitzar en un perfil de joves.
Magnitud del problema	Si. Quan hi ha un escapoliment ve produït per	Els escapoliments suposen una problemàtica.

	<p>alguna situació de malestar, conflicte, no acceptació d'internament, cercar trencar el límit, etc. Per tant aquesta disfunció s'ha de treballar, s'ha de cercar pal·liar el que l'ha provocat i si no està en el servei no es pot fer, no es pot tractar. (E4/P.2.1.)</p> <p>Depèn del moment, de la tipologia de joves, de quines característiques presenta cadascun d'ells, etc. En aquest moment en tenim un percentatge molt i molt baix. (E4/P. 2.2.)</p>	<p>La freqüència depèn de la tipologia de joves. Actualment tenen un percentatge molt baix.</p>
<p>Aplicació de la normativa</p>	<p>Com he explicat abans tractem els joves de manera individual i per tant valorem cada cas i cada situació. Si que et puc dir que en la llei de drets i deures especifica que les faltes greus o molt greus es pot aplicar la separació d'activitats de grup per un període màxim de tres dies (no sé si et serveis). (E4/P. 4.1)</p> <p>S'han d'aplicar accions pensades i calculades amb cada jove per tal de poder incidir de manera directa i clara, no generalitzant. (E4/P. 4.2)</p> <p>Tenir un coneixement el més exhaustiu possible del jove, entorn i situacions en cada</p>	<p>S'apliquen accions pensades per a cada jove, sense generalitzar.</p>

	<p>moment. Avançar-nos sempre. L'observació d el noi noia per intentar veure canvis a tots nivells ens pot donar pistes sobre el seu estat i per tant poder prendre mesures abans. Analitzar la situació de l'escapoliment i veure que ha provocat aquest. Quina causa real hi ha al darrera per tal de poder treballar-ho. (E4/P. 6)</p>	
Formació dels educadors	<p>No. El que expliquen són eines per tenir una bona base però després ets tu que t'has d'enfrontar amb la realitat i cercar estratègies i maneres de fer. Assaig error i conèixer el màxim possible als joves, crear molt vincle i avançar-te sempre. (E4/P. 5.1)</p> <p>La teoria no serveix. La teoria no es pot aplicar a tots els joves per igual. Existeix una fórmula que us donin que digui com actuar en un escapoliment? , és impossible. (E4/P.5.2.)</p>	<p>No hi ha una formació suficient. La teoria no serveix. A partir de l'experiència s'aprèn. També cal conèixer als joves i crear vincle.</p>

e. ENTREVISTA 5

ENTREVISTA 5		
CATEGORIA	REFERÈNCIES	INFORMACIÓ RELLEVANT
Concepte d'escapoliment	<p>Si que a vegades argumenten que ho fan per sortir de festa, i d'altres vegades per veure la família; però en el nostre cas el que deien és que volien llibertat. [...] Els que s'escapoleixen, en canvi, tot i ser conscients de la realitat de casa, no ho accepten i, sobretot, no es conformen en haver d'estar a un Centre. (E5/P. 2.3.)</p>	<p>Sovint argumenten que s'escapoleixen per a sortir de festa amb els amics o per a veure la família. També s'escapoleixen perquè no es conformen en haver d'estar a una centre.</p>
Tipologies d'intervenció	<p>Pel que fa al retorn, és complicat... Intentem no jutjar perquè ho fan, sí escoltar-los, i intentar donar-los allò que busquen amb els escapoliments perquè deixin de fer-los. (E5/P. 3.1.)</p> <p>Sí, totalment. I no pensant que fent això aconseguirem un gir de 180 graus, però sí per generar un entorn protector pels infants i joves que s'escapoleixen i que sàpiguen que facin el que facin, nosaltres seguim estan allà per quan ens necessiti. (E5/P. 3.2.)</p> <p>No. Com deia, és qüestió de poder donar a cada infant i jove el que necessita. Si ho aconseguim fer, hi ha joves que mai se'ls passarà pel cap</p>	<p>No sancionant s'aconseguiria un entorn protector per als joves. No sempre hi ha sanció, ja que cal analitzar cada situació i cada cas. Cal que el jove es senti acollit al centre, per a que sàpiga que sempre que sempre que vulgui pot tornar i no se'l jutjarà.</p>

	<p>escapolir-se tot i que altres companys/es ho facin. I a la vegada també hem de ser realistes i conscients que hi haurà casos d'infants i joves que s'escapoliran i els podrem reconduir; i d'altres que el que els podem oferir des d'un CRAE no serà suficient i necessitaran altres mesures i recursos. (E5/P. 3.3.)</p> <p>No sempre hi ha intervenció sancionadora. (E5/P. 4.1.)</p> <p>Altra vegada caldria analitzar cada situació i cada cas, [...] aprofitar moments informals, per recollir tot el que diu el/la jove, escoltar, oferir-li altres opcions a l'escapoliment, etc. I, en tot cas, que sàpiguen que sempre hi som. (E5/P. 4.2.)</p> <p>Que un educador/a pogués dedicar molta estona al jove quan retorna d'un escapoliment (però com que les ratios són de 2 educadors per 10 menors, i tenim casos amb molta necessitat de presència constant...). En tot cas, la proposta seria treballar molt el sentir-se acollit al CRAE. No amb l'objectiu que deixi d'escapolir-se, però sí amb l'objectiu que sàpiga que sempre que vulgui pot tornar i l'atendrem sense jutjar-lo</p>	
--	--	--

	(l'escoltarem i sí que li oferirem alternatives, però no el jutjarem) [...] Buscar algun noi/a que hagi passat pel CRAE, que s'hagi escapolit (o no) i que hagi tirat endavant amb la seva vida (que si s'ha escapolit fos part d'aquest procés d'anar acceptant la seva realitat) i que vingui a parlar amb el jove que s'estigui escapolint perquè vegi que el que li diem no és impossible, sinó que altra gent també hi ha passat i se n'ha en sortit. (E5/P. 6)	
Perfil dels adolescents que s'escapoleixen	<p>El que sí que comparteixen tots els infants i joves que recordo que han fet escapoliments, és que no estan conformes amb la seva situació sociofamiliar. [...] Es frustra tant que el seu malestar emocional és tan gran, que no pot viure institucionalitzat. I quan arriben a l'adolescència, és quan s'atreveixen a escapolir-se (si no ho fan abans és perquè tampoc sabrien on anar, on dormir, etc.) (E5/P. 2.3)</p> <p>Els que tot i saber la situació de casa, no l'accepten i no es conformen amb l'alternativa que se'ls dona. (E5/P. 2.4)</p>	El perfil de joves que defineix, és de joves que no estan conformes amb la seva situació sociofamiliar i no accepten la alternativa que se'ls dona.
Magnitud del problema	Primer pels propis joves que s'escapoleixen, ja que	Els escapoliments suposen una problemàtica. La

	<p>s'acostumen a posar en situació de risc a tots els nivells. D'altra banda hi ha els que s'escapoleixen i tornen a qualsevol hora, arribant en mal estat pel consum de tòxics. Quan arriben poden generar mal ambient al CRAE per aldarulls, crits, etc., mentre la resta estan dormint o seguint les activitats diàries. I els educadors/es que els han d'atendre estan exposats a situacions d'agressivitat. També de cares a la resta d'infants i joves, alguns dels que s'escapoleixen intenten convèncer als altres d'escapolir-se. I a vegades els moments més agressius i violents, de cares als educadors/es, no venen quan tornen d'escapolir-se, sinó quan es volen escapolir. Tensen molt la situació, amenacen amb trencar-ho tot si no els obres la porta per marxar, o amenaçant amb escapar-se saltant pel balcó. (E5/P. 2.1.)</p> <p>5.2. Depèn dels infants i joves atesos. Quan vam obrir Vista Alegre, a l'octubre de 2017, no teníem escapoliments. Va començar un noi cap al maig de 2018. S'hi van ajuntar les seves dues germanes i durant tot l'estiu estaven més temps escapolits que en el CRAE. Al novembre el noi</p>	<p>freqüència depèn dels infants i joves atesos. En els 3 anys de vida del centre hi ha hagut molt pocs escapoliments.</p>
--	---	--

	<p>havia comès tants delictes que va entrar a un centre de justícia, mentre les seves dues germanes seguien al CRAE. A elles dues, el novembre dels 2018 s'hi va ajuntar un altre noi. El gener de 2019 una de les noies va ser baixa per majoria d'edat. Al febrer l'altre noia ingressava a un CREI, i al març l'altre noi també ingressava a un CREI. Des de març de 2019 a març de 2020, pràcticament no hem tingut cap escapoliment. Només dos nois que, no junts, sinó per separat, alguna tarda han marxat i han tornat al cap d'unes hores. En tot un any, 4 vegades comptades (3 un noi i 1 l'altre). (E5/P. 2.2.)</p>	
<p>Aplicació de la normativa</p>	<p>El més important és valorar cada infant i jove en funció de la seva situació, característiques, moment vital, etc. I en funció d'això, acordem la intervenció que, a banda que tingui mesures educatives correctores, té una part educativa d'acompanyament i suport emocional molt més important que la mesura correctora (que simplement pot ser que aquella setmana no tingui la paga, o que no</p>	<p>Segons la situació de cada infant s'acorda una intervenció o una altra.</p>

	pugui sortir un cap de setmana, etc.). (E5/P. 4.1).	
Formació dels educadors	<p>No. Perquè normalment, quan comencem a treballar i som molt joves, però a la vegada molt responsables, veiem l'escapoliment com un fracàs nostre, de no haver pogut retenir un infant/jove. Crec que s'ha de veure més com un procés on l'escapoliment en pot formar part i pot ser una oportunitat de treballar amb el jove. I això no crec que s'expliqui quan estem estudiant, sinó que ens hi trobem quan comencem a treballar. (E5/P. 5.1)</p> <p>Doncs potser analitzar processos i casos concrets, i sobretot entendre l'escapoliment com una cosa més que li pot passar a un jove dins el procés d'anar fent-se gran, d'acceptació de la seva realitat, etc. (E5/P. 5.2)</p>	<p>No hi ha prou formació. S'haurien d'analitzar casos concrets, i també entendre l'escapoliment com a una possible part del procés del jove.</p>

